Poštnina plačana v gotovini

ILUSTRIRANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena 2 din

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XI. Ljubljana, 26. oktobra 1939. Štev. 43 (523)

»Mnogo otrok si je nad svojo posteljo obesilo revolver. Kjer si s takšnimi stvarmi sobe krase, dobi človek takoj boljši vtis.«

Iz »Časopisa nemških učiteljev« (Berlin)

»DRUŽINSKI TEDNIK« izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32. Račun poštne hran. v Ljubljani št. 15.593. Rokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti za 3 din znamk.

NAROČNINA

1/4 leta 20 din, 1/2 leta 40 din, vse leto 80 din. V Italiji na leto 40 lir, v Franciji 70 frankov v Ameriki 2 1/2 dolarja. Drugod sorazmerno — Naročnino je plačati vnapre.j.

CENE OGLASOV

V tekstnem delu: enostolpčna petitna vrsta ali njen prostor (višina 3 mm in širina 55 mm) 7 din; v oglasnem delu 4·50 din. V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. Notice: beseda 2 din. Mali oglasi: beseda 1 din. Oglasni davek posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:

S Smolejem po Finski

(Gl. str. 9 in 12)

»Najčudnejša vojna vseh časov«

Kdo vodi vojno na zahodni fronti, generali ali politiki? — Pomen trojne pogodbe med Anglijo, Francijo in Turčijo za Sredozemlje in Balkan

V *Ljubljani*, 24. oktobra.

Kdor je pričakoval, da se bodo po nemški zmagi na Poljskem začeli veliki dogodki na zahodni fronti, je moral sprevideti, da ga je njegovo pričakovanje varalo. In vendar se je takšno računanje zdelo po pravilih suhe logike pravilno. V prejšnji številki smo pojasnili, zakaj kljub logiki ni bilo pravilno.

Dogodki, ki smo jih pretekli teden doživeli na zahodni fronti, naše izvajanje potrjujejo. V zadnji številki smo zapisali: *Bilanca našega razglabljanja bi bila torej ta, da Francozi in Angleži na kopnem še lep čas ne bodo napadli.* S tem smo rekli, da bosta Francija in Anglija za zdaj na kopnem vztrajali v defenzivi. Pretekli teden so Nemci napadli Francoze med rekama Saaro in Mozelo in jih prisilili, da so se umaknili z nemškega ozemlja. Francoski generalisimus Gamelin ni maral tvegati velike bitke s hudimi žrtvami in je rajši tako rekoč brez boja prepustil Nemcem do malega vse nemško ozemlje, ki so ga francoske čete zavzele v prvih šestih tednih vojne.

Kdor pazljivo bere francoska uradna poročila z zahodne fronte in jih primerja med seboj, mora priznati, da veje iz *vseh* brez izjeme isti duh: duh nenavadne redkobesednosti in malone znanstvene stvarnosti. Poročila o umiku so sestavljena prav tako suhoparno-objektivno kakor prvotna poročila o uspehih na nemških tleh. Dokaz, da se potek dogodkov na zahodnem bojišču s francoskega stališča ne odigrava brez načrta.

Človek se mora le vprašati, kakšen je ta načrt. Doslej vemo o njem samo to, da je skrivnosten: tako skrivnosten celo, da se še veliki nevtralni listi ne pomišljajo zapisati, da je sedanja vojna — predvsem zaradi nepričakovanega razvoja na zahodni fronti — najčudnejša v svetovni zgodovini. S tem se strinjamo tudi mi; toda nikjer ni zapisano, da vojna ne bi smela biti čudna. Vprašanje je kajpak, kako bi se takšna vojna obnesla.

V zadnji številki smo obširno popisali nemško psihološko taktiko v sedanji vojni in napisali trditev, da je francosko-nemška taktika odgovor na nemško, da je torej taktisto zgrajena na psihološki podlagi. Toda psihološke vojne navadno ne vodijo generali ampak politiki. Možno bi bilo tedaj, da umika v Posaarju ni odredil general Gamelin iz lastnega nagiba, ampak sporazumno s civilnim vodstvom francosko-angleške antante.

V tem primeru bi bilo torej ugibanje o Gamelinovih načrtih precej nepotrebno in razglabljanje o vojaških vzrokih francoskega umika iz Possarja skorajda odveč. Namesto enostavnega vojaškega problema bi se namreč pojavil cel kompleks političnih komponent in med njimi — nemara celo med najtehtnejšimi — struje, ki jih simbolizirajo imena kakor Bonnet (mož, ki ima kot eksponent francoskega velekapitala še zmerom precejšnjo besedo), Flandin ali Laval, sir John Simon in sir Samuel Hoare...

Vsekako drži, da je sedanja vojna res čudna. Toda večino svoje »čudnosti« bi izgubila tisti mah, ko bi s primerno gotovostjo lahko rekli, da je ne vodijo politiki ampak generali; a če jo že vodijo politiki, da med njimi nimajo prve besede možje, katerih imena so v zadnjih dvanajstih mesecih postala čuden simbol.

*

V Londonu in Parizu so te dni najbolj veseli pogodbe s Turčijo. Angleški listi celo odkrito priznavajo, da je s sklenitvijo te pogodbe dosegla antanta prvi pomemben diplomatski uspeh v sedanji vojni.

Turčija je imela prva povojna leta edino pravo prijateljico v sovjetski Rusiji. Kljub temu se je turški zunanji minister Saradžoglu vrnil prejšnji teden po štiritedenskih pogajanjih brez pogodbe iz Moskve — da je par dni nato tako rekoč čez noč podpisal važno pogodbo z zahodnima velesilama. Ljudje tega niso prav razumeli in so ugibali vse mogoče reči. In da bo stvar še bolj zapletena, so časopisne agencije razširile vest, da razstanek med sovjetskimi in turškimi državniki ni bil prav nič neprisrčen.

Kako naj si razlagamo to protislovje?

V časopisih beremo tri verzije. Po prvi naj bi bil namen Turčije, pripeljati Rusijo v francosko-angleško-turško zvezo, a Rusija na to ni pristala. Ta verzija prihaja iz Berlina.

Po drugi verziji se je Rusija hotela vsidrati na Balkanu in v ta namen najprej ukloniti Turčijo, ker vidi v njej najbolj konsolidirano in najvplivnejšo državo na Balkanu in na Bližnjem Vzhodu; vrhu tega so v njenih rokah tudi Dardanele, t. j. ključ iz Črnega morja v Sredozemlje in narobe. Turčija seveda na to ni mogla pristati.

Ta verzija izvira iz desničarskih virov obeh zahodnih prestolnic.

Po tretji verziji so bila pa moskovska pogajanja samo pesek v oči evropski diplomaciji. Rusija sploh ni ničesar zahtevala od Turčije, ne Turčija od Rusije; Saradžogla so po tej verziji Rusi poklicali v Moskvo samo zato, da na videz ugode berlinskim željam; *Nemčija* je bila namreč tista, ki je hotela Ankaro prikleniti na sovjetsko-nemško zvezo, da jo tako odtuji Angležem in Francozom. Rusi si tega niso želeli — pravi ta verzija — zato so skrivaj Turke podpihovali, naj nikar ne odnehajo. Dokaz, da ta verzija drži, vidijo njeni zagovorniki tudi v okoliščini, da se Rusi in Turki še zmerom prav dobro razumejo.

Tudi ta verzija prihaja iz Londona, a ne iz ekstremnih temveč iz liberalnih vrst.

Katera od teh treh verzij bo prava? Odgovor bi nam utegnilo dati sklepanje iz reakcije, ki jo je sklenitev trojne pogodbe zbudila na svetu. In reakcija je za zdaj tale: v Londonu in Parizu navdušenje, v Berlinu ogorčenje, v Rimu živa pozornost, v Moskvi krotko kritiziranje.

Manj jasna je reakcija, ki jo je ankarski pakt ustvaril v Bolgariji. Sofijska vlada je namreč koj po podpisu trojne pogodbe s Turčijo odstopila. Pravijo, da ni izključeno, da se je bolgarska vlada zanašala na rusko pomoč proti Romuniji (Dobrudža!), račun, ki naj bi ga bil ankarski pakt prekrižal; s svojim odstopom naj bi vlada omogočila preosnovo kabineta in z njo preorientacijo bolgarske zunanje politike. A to so le bolj ali manj ugibanja.

Vsekako bo sklenitev pogodbe med Anglijo, Francijo in Turčijo bistveno vplivala na zunanjepolitični razvoj balkanskih držav in na razmere v Sredozemlju, preko njih pa seveda tudi na dogodke drugod. **Observer.**

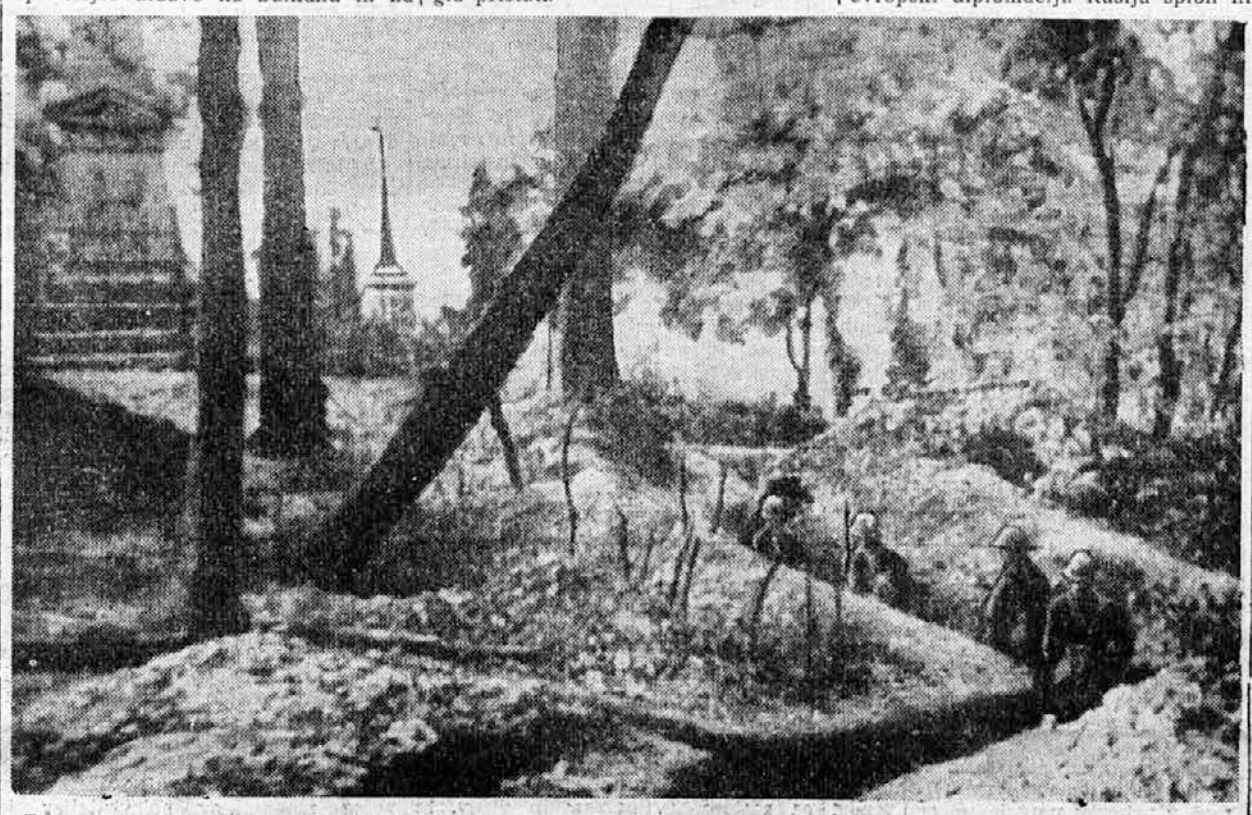

Ena izmed prvih slik s francoskih postojank v nemškem Posaarju. Slika nam kaže francoske vojake, ko prihajajo v nove strelske jarke. V ozadju nemški cerkveni zvonik, na desni pa neki nemški vojni spomenik.

K sestanku državnih poglavarjev v Stockholmu. Z leve na desno: **finski prezident Kallio, danski kralj Kristijan, norveški kralj Hakon in domačin Gustav Švedski. Sestanka so se udeležili tudi zun. ministri severnih držav. Na konferenci so sklenili, diplomatsko podpreti Finsko in odkloniti nemški predlog o mirovnem posredovanju.**

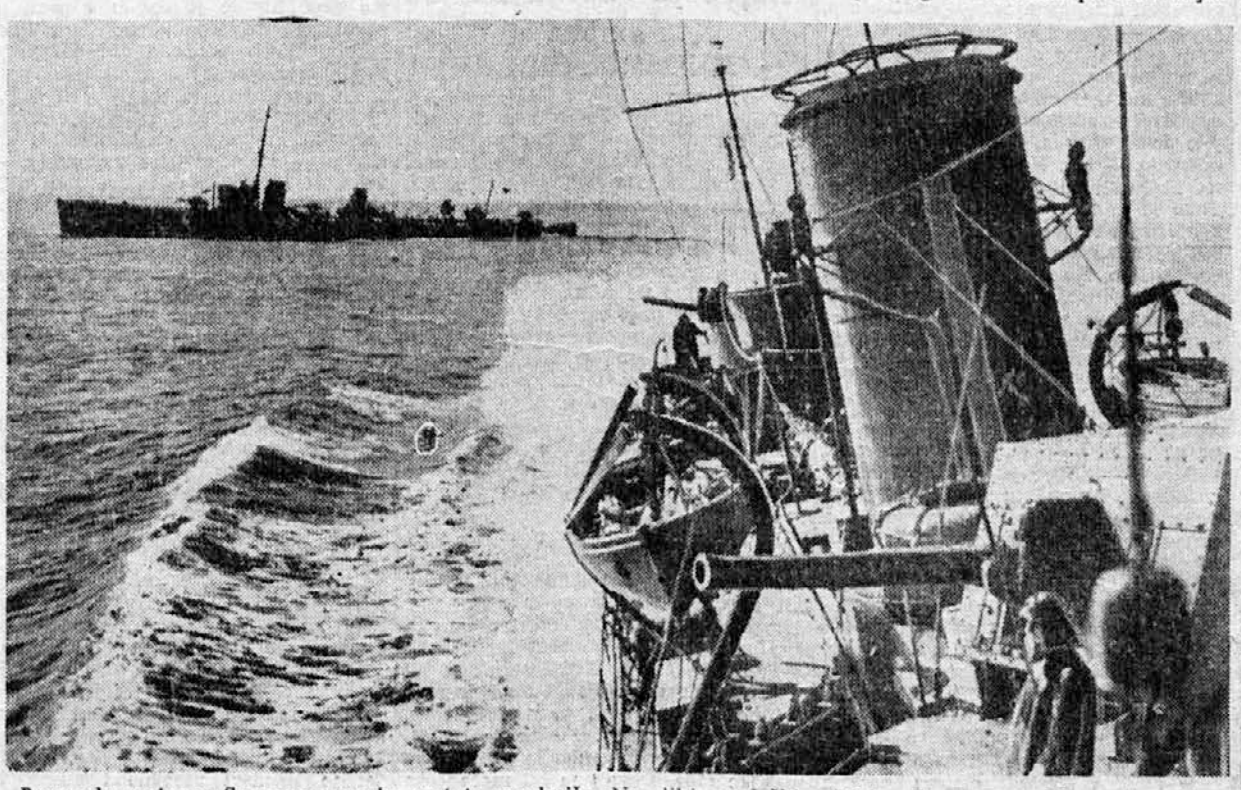

Pomorska vojna v Severnem morju postaja vse hujša. Na sliki: **angleški rušilci na lovu na nemške podmornice.**

Sven Hedin pri Hitlerju

Znani švedski raziskovalec Sven Hedin je obiskal Hitlerja in govoril z njim o možnostih sklenitve miru. O svojem sestanku z nemškim führerjem je Sven Hedin nato govoril s stockholmskim dopisnikom londonskega lista »News Chronicle«. Kaj se je pogovarjal s Hitlerjem, mu sicer ni izdal, povedal mu je pa, da misli Nemčija ustanoviti neodvisno poljsko državo pod nemškim protektoratom, podobno, kakor je storila s Češko. Na dopisnikovo vprašanje je Sven Hedin dejal, da bi bilo neumno boriti se za Češkoslovaško, češ da ta država ni vredna, da bi se zaradi nje uničila vsa civilizacija.

Nekateri švedski listi se izprašujejo v zvezi s temi Hedinovimi izjavami, ali bi Sven Hedin isto rekel, če bi šlo za usodo Švedske, češ da je ta država po številu prebivalstva za pol manjša od Češke in Moravske, glede na njeno kulturo in zgodovino se pa bivši Češkoslovaški tudi ni treba sramovati primerjave s Švedsko. »Socialdemokraten«, glasilo švedske vladne stranke, piše, da bi Sven Hedin mnogo bolj koristil miru, če bi svoja stara leta preživel lepo mirno doma na Švedskem.

Angleški listi spominjajo pri tej priložnosti na to, da je Sven Hedin tudi med svetovno vojno zelo živo kazal svoje simpatije do Nemčije.

V Berlinu pa izjavljajo, da je poročilo lista »News Chronicle« o Hedinovem sestanku s Hitlerjem od začetka do konca izmišljeno.

Trockij zna zaslužiti

V kritičnih urah pred nemškim napadom na Poljsko so lastniki ameriškega tednika »Time« sklenili, da morajo dobiti v 48 urah senzacionalen članek o Staljinu izpod nič manj senzacionalnega peresa. Rečeno, storjeno: neki ruski tolmač je telefoniral v Mehiko in prosil na telefon mistra Leva Trockega. Pogovor je bil kratek a uspešen, kajti bivši vrhovni poveljnik rdeče armade rad izrabi sleherno priložnost, samo če služi njegovi propagandi.

Drugi dan se je pripeljal z zasebnim letalom v Mexico-City poročevalec omenjene revije: izletek, dolg malenkost 2000 km. Trockij je bil svoj članek že napisal v bolj ali manj dobri angleščini. V dveh urah ga je skupaj s časnikarjem opilil, nakar je leteči reporter jadrno odhitel na letališče in odletel nazaj v Newyork, še prej je pa izročil Trockemu ček na 200 funtov — 45 »jurjev« v našem denarju — ki jih je prerok svetovne revolucije zaslužil v enem samem dnevu. *»Europe Nouvelle«*

Družinski tednik

Ljudje visoke kulture

Pred nekaj tedni je brala moja mati v časopisu, da poučujejo nekje v Ljubljani telovadbo za dame in gospode, da je družba prav prijetna in telovadba izbrana nalašč za ljudi, ki mnogo sede. Ker tudi sama sedim vsak dan skoraj osem ur, mi je mama svetovala, naj pristopim k tej telovadbi. Šli sva torej s prijateljico pogledat, kdo poučuje in kako.

Sprejel naju je prav prijazen gospod, telovadni učitelj. Dejali sva, da bi radi pristopili k njegovi telovadbi. Pokazalo se je pa, da to še zdaleč ni tako enostavno, kakor sva bili mislili.

»Veste, gospodični, stvar je pa takšna.« Pomel si je roke. »Pri tej telovadbi se zbiramo samo ljudje visoke kulture. Zato ne moremo sprejeti vsakogar kar na slepo srečo. Telovadimo že tri leta v tej telovadnici in smo se med seboj že tako dobro spoznali, da smo postali tako rekoč družba zase.«

»Zakaj ste pa potlej dali oglas v časopise, da sprejmete vsakogar?« je vprašala moja tovarišica.

»Da, dali smo oglas v časopise.«

»Ali ne telovadijo tudi dame?« sem vprašala, videč, da prihajajo v telovadnico sami gospodje.

Spet si je pomel roke: »Prav za prav so dame že tudi telovadile, toda veste, stvar je takšna. Mi smo tukaj dovtipni ljudje, vsaka dama pa tega ne prenese. Saj veste... hm... kakšen dovtip... No, in tako so vse dame ušle, samo ena je zdržala.«

»?«

»Sicer pa lahko poskusite za en mesec, če želite...«

S prijateljico sva se bali, da sva tudi med tistimi, ki »ne prenesejo« in sva se rajši vljudno poslovili in »ušli«, boječ se, da bi »družba zase« pri naju pogrešala »visoko kulturo«.

K. N.

Skrite tragedije...

Štiri dni z mrtvim otrokom v naročju

Bolestne izpovedi naših sezonskih delavcev

Samo nekoliko mesecev nas loči od dni, ko so se stezale roke, ko so se matere, z očmi, polnimi solz, poslavljale od svojih sinov in hčera, bratov in sester, mož in očetov, znanci in prijatelji pa od svojih dragih. Tragedija mladih življenj se je pričela. Tragedija tistih, ki so morali v svet zaradi kruha. Odhajali so vedri, s pogumom v srcu. Vsi samo z eno samo željo: zaslužiti toliko, da bo dovolj za vso družino za dolge in težke zimske mesece. Zaradi tega edinega cilja so se odpeljali v daljnji svet, prenašati nove napore, nova ponižanja.

Tudi to poletje je pognalo v svet okrog 14.000 mladih in starih, po največ iz Prekmurja. Mnogi agenti, ki so prišli iskat k nam sezonske delavce, so jim obljubljali zlate gore. Skrivnostna želja za zaslužkom je potegnila v tujino tudi tiste, ki jim ni bilo sile, kopati tuje ceste in obdelovati polja francoskih bogatašev.

Približali so se dnevi vrnitve. Tam nekje v ravninah Prekmurja in siromašnih vaseh gorate Bosne so nekateri zidali gradove v oblake. Čakali so na sad dela tistih mladih mož in žena, ki so se v začetku poletja razkropili po vsej Evropi. In pričeli so prihajati: čez Jesenice, čez Rakek, čez Maribor...

Težka usoda teh ljudi je tudi nas prikličala na mejo. Hoteli smo videti, kaj je tujina dala sezonskim delavcem, tistim, ki so morali dolge mesece dajati svoje mlade moči gradnji tujih novih cest in obdelovanju tujih veleposestev. Drug za drugim so prihajali ti ljudje, z vrečami na ramah, s culami v rokah in — praznimi žepi. Njihovi žalostni, bledi, izpiti obrazi so jasno pričali, kaj jim je dala tujina. Preplašeni, na pragu hladnih zimskih dni še zmerom samo strme, molče in ne morejo razumeti. Mislijo na agente, ki so jih opeharili, na delodajalce, ki so jih izkoriščali in na svoj skromni zaslužek, ki je ostal v deželi, kjer so garali... Skoraj praznih žepov, z nekaj kovači, tožijo v sveti jezi izpiti, razočarani:

»Do letos je še nekako šlo. Letos smo pa popolnoma propadli. Kdo nam bo hranil otroke? Kdo nas bo oblačil in nam dajal kruha v dolgih zimskih dneh? Mar smo za teh nekaj kovačev kopali tujo zemljo in sejali tuje žito?«

Težke, strašne so njih izpovedi. Njih duševne muke so hujše od telesnih naporov. Neki oče šestih otrok brez matere nam je zaupal svojo bolečino:

»Mislil sem že, da si bom tudi sam končal življenje, kakor moja žena. Kupila je za dinar sode in naredila konec svojemu trpljenju. Otroci so goli, bosi, lačni. Vse oči so uprte vame. Najstarejša hčerka mi je pred mesecem dni pisala: ‚Dragi očka, ne morem več bratcu krpati obleke, ker ne morem nikjer dobiti nobene krpe. Olgica, Seka in Mile komaj čakajo, da bo očka prinesel vročega kruha in sira, da se bodo do sitega najedli prav kakor tedaj, ko so nam prinesli vse to dobri ljudje po maminem pogrebu. Prinesi, očka, dosti denarja.'

»Vidite, in jaz prinašam 70 dinarjev. Oče bo nekaj dni hranil svoje otroke z vročim kruhom in sirom, toda potlej... potlej bom, če ne bo od kakšne druge strani prišla pomoč, šel po ženinih stopinjah. Morda bodo tedaj dobri ljudje še enkrat do sitega nahranili sirote kakor lani...«

Ena zgodba je hujša od druge. Laž ne govori z ustnic teh ljudi, njihove otožne, solzne oči in njihovi upadli obrazi potrjujejo sleherno njihovo besedo. Neki mlad Prekmurec je povedal zgodbo svoje znanke, ki se je z njihovim oddelkom vračala v Jugoslavijo.

»Delala je pri neki ugledni družini kot dekla. Imela je s seboj leto dni starega otroka in zaradi tega nedolžnega bitja je morala pretrpeti nešteta ponižanja. Zaradi dela ni mogla otroka tako negovati, kakor bi bilo treba in zato je proti koncu sezone zbolelo. Tudi sama je bila tako bleda, kakor da bi bila bolna. Potovanje je bilo naporno in dolgo. Zaradi raznih nevšečnosti na potu smo se morali voziti v tovornih vagonih. Na neki francoski postaji je mlada mati v strahu opazila, da je otrok mrtev. Hotela je zakričati od bolesti, toda ni smela. Kdaj bi se potlej vrnila v domovino? Da ne bi nihče v vagonu opazil, kaj se je zgodilo, je privila svojega mrtvega sinčka na svoje grudi, ga zibala in mu pela neko otožno pesem ‚da bi ga uspavala...' Včasih so jo oblile solze. Ljudje so jo tolažili, da bo otrok ozdravel. Štiri dolge dni je držala mati v rokah mrtvo dete. Šele v Italiji so oblasti odkrile njeno tragedijo. Mati ni mogla več zdržati... Ljudje na postaji, posebno žene, so jokale z mlado ženo. Italijanske oblasti so pokopale otroka na lastne stroške. Mati se bo pa vrnila v dveh dneh.«

»Neko drugo dekle je, preden smo odpotovali, znorela. Ni mogla zdržati nečloveškega strahu, kako bo opravičila svoj neznaten zaslužek.«

In ta mladenič na postaji v Rakeku je pristavil, da je to samo drobec strašne usode naših sezonskih delavcev v tujini. Mnogo je bilo takšnih prizorov, mnogo trpljenja in neprijetnosti. Poklicni »prijatelji« naših delavcev in plačani agenti so se okoristili z preprosto naivnostjo naših ljudi in sleparili na debelo. Naši ljudje so morali svojo pošteno vero drago plačati. Vrnili so se iz tujine zgarani, s praznimi žepi. Doma jih pa čakajo žene, matere, otroci, pogosto bolni in lačni. Čakajo na svoje hranitelje, ki se vračajo v domovino bolni, lačni in razočarani...

M. M.

Politični teden

Minister Budisavljević novi predsednik SDS

Pretekli teden je bila v Zagrebu konferenca glavnega odbora Samostalne demokratske stranke, ki se je je udeležilo okrog 140 delegatov. Konferenca je zbudila veliko pozornost v javnosti, saj je bilo znano, da bodo volili novega predsednika, ker je dosedanji predsednik g. Adam Pribičević odstopil zaradi prevelike zaposlenosti. Enega dela konference se je udeležil tudi podpredsednik vlade dr. Maček. Potlej so za predsednika stranke soglasno izvolili dr. Srdjana Budisavljevića, ministra za socialno politiko in ljudsko zdravje.

Novi predsednik SDS je Srb, rodil se je pa v Slavonski Požegi. Njegova rodbina je dala narodu že dosti sposobnih politikov in pisateljev. Že pred vojno je kot mlad odvetnik postal poslanec v Budimpešti, važno vlogo je pa igral tudi pri marčni resoluciji, ki je zahtevala zedinjenje južnih Slovanov. V SDS je zavzemal skoraj po večini vodilna mesta. V vladi sporazuma je pa postal minister za socialno politiko in ljudsko zdravje.

Izvolitev ministra Budisavljevića za predsednika SDS so povsod sprejeli s simpatijo, saj poznajo umirjen in takten nastop ministra Budisavljevića v najbolj zamotanih položajih političnega življenja. Zato upajo, da bo tudi na vodilnem mestu hrvatske demokratske stranke znal obdržati ravnotežje in mirno sožitje med Hrvati in Srbi.

Skupščina ZOF

Pretekli teden se je v Frančiškanski dvorani v Ljubljani vršila skupščina Zveze fantovskih odsekov. Poleg zastopnikov 230 od 377 fantovskih enot iz različnih krajev širom banovine, so se skupščine udeležili tudi predstavniki oblasti in zastopniki sorodnih organizacij.

Skupščino je otvoril predsednik doktor Žitko. Fantovski odseki štejejo okrog 15.000 članov, več kakor jih je štel bivši Orel. Odseki prirejajo predavanja, akademije in druge prireditve, v tesni zvezi s Katoliško akcijo. Prosvetno zvezo in drugimi katoliškimi organizacijami.

Nov odbor ZOF ostane skoraj v celoti isti.

OKVIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE
JULIJ KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova ul. 4

Rusko-turški razgovori so se pretekli teden končali. Glavna ovira pogajanj so bile turške obveznosti do zahodnih velesil. Turški prezident je izjavil, da bo razmerje med Rusijo in Turčijo kljub temu slej ko prej ostalo prijateljsko. Največjo pozornost je pa pretekli teden zbudila angleško-francosko-turška pogodba, podpisana v Ankari, ki določa avtomatsko medsebojno pomoč v primeru napada na eno izmed podpisnic ali pa na Romunijo in Grčijo. Pogodbo so sklenili za 15 let; zbudila je zlasti veliko vznemirjenje v Nemčiji. — **Konferenca severnih držav** v Stockholmu se je pretekli teden končala. Poglavarji severnih držav so sklenili, da se bodo slej ko prej zavzemali za svojo nevtralnost. Pripravljeni so zmerom posredovati za sklenitev miru, če bi imelo njihovo posredovanje upanje v uspeh. — **Madžarska postaja** vse bolj previdna, odkar je njena soseda na severu Rusija. Zelo ceni Romunijo, Jugoslavija pa v Budimpešti sleherni dan pridobiva na ugledu, saj vidijo madžarski krogi v njej pot k Italiji in Bolgariji. — **Bolgarska vlada** je pretekli teden odstopila. Kralj Boris je mandat za sestavo nove vlade izročil dosedanjemu predsedniku Kjoseivanovu, ki je po treh dneh sestavil novo vlado. Novi so samo ministri za promet, javna dela, pravosodje in trgovino. — **Rusija in Kitajska** bosta sklenili vojaško pogodbo. V ta namen so visoki ruski častniki že odpotovali na Kitajsko. General Čangkajšek se je odločil za zvezo zato, ker nima upanja, da bi mu Amerika in Anglija izdatneje pomagali z orožjem zaradi konflikta v Evropi. — **Nemci so pretekli teden** izvedli prvo večjo ofenzivo. Francozi so se na nekaterih mestih umaknili nekoliko nazaj, vendar so še zmerom na nemško-francoski meji. Ker je nastopilo deževje, pa zdaj na obeh frontah počivajo. — **Nemške Žide bodo naselili** na Filipinih in otoku San Domingu. Tako je namreč sklenila Mednarodna konferenca za politične begunce. — **Posledice ankarskega sporazuma** se vse bolj kažejo. Nemčija je v velikih skrbeh, če je ruska nevtralnost trajna. V Londonu z velikim veseljem ugotavljajo nekatera dejstva, med drugimi tudi spremembo bolgarske vlade, saj je znano, da se je dosedanja vlada zanašala pred vsem na sodelovanje Nemčije in Rusije na Balkanu. Nekateri upajo, da bo ankarska pogodba vzrok ruske nevtralnosti. — **Hitler je pozval** poslanike v Moskvi, Ankari in Rimu v Berlin. Poleg tega se neprestano posvetuje z zunanjim ministrom, vojaškimi in strankinimi funkcionarji. — **Finska delegacija** je pod vodstvom poslanika dr. Paasikivia spet odpotovala v Moskvo na pogajanja. Po zadnjih vesteh so ruske zahteve zdaj dosti milejše, pred vsem pa Rusi ne vztrajajo pri prvotnih zahtevah glede Alandskih otokov. Še ta teden se bo najbrže odločila usoda Finske. — **Rusko-nemška trgovinska pogajanja**, ki so se že nekaj časa vršila v Moskvi, so pred kratkim prekinili. Rusija namreč Nemčiji noče dati surovin na kredit. Vodja nemške gospodarske delegacije je odpotoval v Berlin po nova navodila. — **Tirolski Nemci** so se začeli izseljevati iz Italije. Zanje so določili zahodni del krakovske pokrajine. Ugotovili so namreč, da so tam razmere še najbolj podobne razmeram v pokrajinah Južne Tirolske. — **Vse pogosteje se širijo** v tujih listih vesti, da se bo sestala konferenca zastopnikov balkanskih držav, in sicer Jugoslavije, Romunije in Madžarske. Svojega zastopnika bi na konferenco poslala tudi Italija, ki se najbolj trudi za sklenitev balkanskega pakta. — **Vojaška pogajanja** v Ankari po podpisu ankarskega sporazuma so se ugodno zaključila. V vseh vprašanjih so se vojaški strokovnjaki Anglije, Francije in Turčije sporazumeli. — **Anglija in Francija** sta dali Turčiji 20 milijard dinarjev posojila. S tem denarjem se bo Turčija do zob oborožila in poplačala nekatere dolgove v drugih državah. — **Hitler je pisal Stalinu** po podpisu ankarskega sporazuma posebno pismo, v katerem je baje zahteval pomoč Rusije na kopnem, na morju in v zraku. Staljin je v svojem odgovoru baje odklonil vsakršno akcijo proti Angliji in Franciji. Po tem sklepajo, da Rusija po nobeni ceni ne bo stopila v vojno.

Razstava bolgarske knjige

Razstavo bolgarske knjige so otvorili v nedeljo v Narodni galeriji v Ljubljani. Razstavo je pod pokroviteljstvom prosvetnega ministra dr. Maksimovića, bolgarskega poslanika v Beogradu dr. Popova in bana dr. Natlačena priredila Bolgarsko-jugoslovanska liga v Ljubljani. Prireditvi so poleg zastopnikov pokroviteljev in drugih oblasti prisostvovali tudi bolgarski zastopniki, ki so se nalašč v ta namen pripeljali v Ljubljano. Goste je pozdravil predsednik lige ravnatelj Pustoslemšek, razstavo je pa otvoril ban dr. Natlačen. Z otvoritve so odposlali vdanostni brzojavki našemu in bolgarskemu kralju. Potlej so govorili tudi bolgarski zastopniki, med njimi bolgarski pesnik Dimitrije Pantelejev. Po končani otvoritvi so si navzočni ogledali vzorno urejeno razstavo. Veliko zanimanje zbuja mladinsko leposlovje s svojo odlično opremo. Javnost se zelo zanima za bolgarsko knjigo in razstavo prav pridno obiskuje. Žal pa knjige niso naprodaj, ker so se že javili nekateri kupci.

2000 slušateljev se je že vpisalo na našo univerzo. S tem je doseglo slovensko vseučilišče prvenstvo v dvajsetih letih svojega obstoja. To je dokaz, da se lepo razvija. Zato je pa tudi čedalje večja potreba po dovolj velikih prostorih in učnih napravah. V ta namen se je v Beograd podala posebna deputacija naše univerze, da bo skušala dobiti potreben kredit, da se stavbe, ki so v delu, pred zimo dovrše in da se čimprej začno graditi nova poslopja, ki so že v načrtu.

Farmacevtski oddelek bodo otvorili letos na beograjski medicinski fakulteti. Doslej je bil na vsem Balkanu farmacevtski oddelek samo v Zagrebu, zaradi velikega števila naraščaja je bil pa novi oddelek nujno potreben. Vpisalo se je že okrog sto slušateljev in predavanja se bodo kmalu začela.

Poprsje profesorja dr. Rajka Nahtigala, prvega predsednika Akademije znanosti in umetnosti, je dr. Fran Windischer, predsednik Narodne galerije, podaril Akademiji. Poprsje je napravil iz črnega kamna akademski kipar g. Boris Kalin. Razstavljeno je v Jakopičevem paviljonu na razstavi Kluba neodvisnih.

Šušmarstva je obsodilo sodišče 56-letnega Matijo Kranjca iz Device Marije v Puščavi, ki je zbiral različna zelišča in z njimi zdravil ljudi revmatizma. Za vsako zdravljenje je računal 30 dinarjev. Imel je precej pacientov in obrt mu je kar dobro nesla. Obsodili so ga na 14 dni zapora, pogojno na dve leti. Zagovarjal se je s tem, da je ljudi zdravil zato, ker jih je zdravil že tudi njegov oče skozi celih 60 let.

Žide so pomagali spravljati v našo državo Aleksander Kanik, Ivan Čelan in Peter Babič. Pred kratkim so jih orožniki prijeli in jih odvedli v policijske zapore. Pri tem je eden izmed njih pobegnil in se skril v neki hiši na podstrešju, a so ga kmalu našli.

Požar so pogasili z jabolčnikom in kisom pri posestniku Andreju Glavici v Slatini pri Halozah. Požar je zajel že štiri sosednja poslopja, svojo hišo je pa posestnik obvaroval na ta način, da je žrtvoval jabolčnik in kis.

Nj. Vis. kneginja Olga je postala predsednica Rdečega križa kraljevine Jugoslavije. Pet in pol leta je bil na tem častnem mestu Nj. Vis. knez namestnik Pavle, ki ga je imenoval že pokojni kralj Aleksander. Zdaj je zaradi prevelike zaposlenosti to mesto prevzela njegova žena, ki je že dolgo let podpornica in zaščitnica te najpomembnejše in največje človekoljubne ustanove.

Vlak je povozil 50letnega progovnega čuvaja Janeza Finka na progi Novo mesto—Straža. Ko je zabijal neka svarilna znamenja ob progi, je zagledal vlak in se mu je hotel umakniti na drugo stran proge. Nesreča je hotela, da mu je pri tem spodrsnilo na spolzkem kamnu in že je prisopihal vlak, ki ga je butnil v glavo in ga nekaj časa vlekel za seboj, potlej pa njegovo truplo odvrgel ob progi. Našla sta ga njegova dva sinčka, ki ju je mati poslala pogledat, kje je oče. Pokojnik je zapustil vdovo in osem otrok.

Najmanjša slavonska vas gradi vzorno šolsko poslopje. Mali Ostrošinci blizu Našic v Slavoniji štejejo komaj 66 hiš; doslej niso imeli lastne šole, ker so morali pa njihovi otroci hoditi predaleč v šolo, so najeli neko zasebno poslopje v vasi. To pa seveda ni odgovarjalo šolskim predpisom, zato so začeli zbirati denarna sredstva za šolo. Zbrali so okrog 100.000 dinarjev, za stavbišče so pa določili neko vaško zemljišče. Gradnja šole je v polnem teku in otroci bodo hodili v novo šolo najkasneje spomladi.

Listek „Družinskega tednika"

Največja vas na svetu

NAPISAL
dr. FRIDERIK SIEBURG

Tokio v aprilu. Rožnato cvetje pritlikavega drevešča je kar na lepem zadrhtelo. Kozarci so lahno zažvenketali, zanihala je v njih pijača, malce, a vendar zaznavno. Črni kamenčki, naloženi v majhne kupčke za okras na mizi, so se nalahno zamajali. Nekaj bleščečih zrnc se je skorajda prestrašeno skotalilo na mizo.

Bili smo v neki evropski hiši zbrani pri obedu. Lestenec na stropu je mnogo zelo dolgih sekund trepetal. Japonski služabniki v črnih kimonih so lahno kriknili, eden je odšel iz sobe, drugi mu je sledil, tretjemu je pa opominjajoči gospodinjin klic ustavil korak. Na moj začudeni pogled mi je gospodinja tako mimogrede odgovorila:

»Potres!«

In že v tistem trenutku je bilo spet vse pri kraju; pogovor je tekel dalje.

»Tokio je tresoče se mesto,« je menil nekdo, »lani so zaznamovali kar šest sto potresov. Pa od teh so jih kar dvajset pošteno občutili.«

Tudi današnji potresni sunek ni bil od muh. Kozarci so stali sicer že spet pri miru, v srcih je pa vendar ostal lahen, pekoč strah. Sunek je bil šibek, prišel je pa vendar iz globine zemeljske oble. Dovolj je bil močan, da me je znova spomnil, kako je pred šestnajstimi leti stresel to mesto najstrašnejši potres, kar jih je bilo, in razdejal do malega vse mesto.

Prvega septembra 1923. se je sesul Tokio pod udarcem šibe božje: štiri sto tisoč hiš se je sesulo v prah in pepel, pet in sedemdeset tisoč ljudi je bilo ubitih, poldrugi milijon jih je ostalo brez strehe. Dandanašnji je pa Tokio ponosnejši in mogočnejši kakor je bil kdaj koli prej. Mesto je znova sezidano in šteje s priključenimi občinami — vendar brez Jokohame — več ko 6 milijonov osem sto tisoč duš; skratka: med največjimi mesti na svetu je.

Ali je Tokio lep? Več — in drugače. Lepota mesta je v harmoniji oblik, v načrtnosti njegovega razraščanja, skratka v spoznanju njegove postave. Japonska prestolnica je pa že zdavnaj prerasla svoje fevdalno jedro, ki v njem kakor klica čepi cesarjeva palača, brez meja se je raztegnila, po malem in nevzdržno se plazi prav do tja, kjer ji morje zapira pot naprej. Loka svojih rek, Sumide in Arikave, je že zdavnaj prestopila, in nihče ne ve, kje se bo nekoč ustavila povodenj rjavih lesenih hišic, majcenih delavnic in novih betonskih stavb. Nič ne veže te razlivajoče se povodnji, ne parkov s svetišči ne Asakuškega kvanona na severu ne mavzoleja sedmega šibskega šoguna na jugu ne parka Meiji na zapadu, kjer stoji grobišče velikega cesarja-reformatorja.

Samo mestno središče je izoblikovano, utesnjeno v skoraj okroglasti prekop nekdanjega trdnjavskega jarka. Tu je kandski vseučiliški okraj, tu spominsko grobišče Jasakuni, grobišče duš padlih vojščakov, tu ameriško, nemško in britansko poslaništvo, tam spet v tišino kipečega zelenja potopljene lesene hišice odličnikov in naposled še glavna železniška postaja s kamnitnim okrajem Marunouchi — tokijski city.

Nemirno in čudežno se dvigajo tam ogromne stavbe časniških podjetij zavarovalnic in trustov. Tu so okrogle kakor amfiteater, tam oglate ko velikanske kamnitne kocke, igrače titanov, tu spet skrivenčene in vse okrašene, ker so preživele potres. Samo dve ali tri ceste so ravne, strnjene in skladne; tam stoje lepe pisarniške hiše sodobnega časa. Iz sto tisoč oken zro te palače na Tokio. Neutrudljivo se v njih dvigajo in padajo paternostri, večna dvigala, toda v zasebnih ravnateljskih pisarnah ždijo oltarčki v čast Šinta in ob njih tlijo palčice.

V železobeton, ki je varen pred potresom, so vzidane banke in upravne palače, vse obložene z umetnim marmorjem, okrašene z oglatim stebrovjem in ledenimi pročelji. Palače parniških družb, trgovine najmogočnejših trustov Mitsua in Mitsubišija, velike japonske banke, koreške in formoške, pisarne družb za povzdigo Mandžukua in Severne Kitajske, vse, vse je tu na kupu. Povsod se kar tare slov, strank in uradnikov in skoraj vsi so oblečeni v tradicionalna siva ali rjava oblačila, obuti v klepetajoče sandale. Množica ljudi si utira pot med temi kamnitnimi gradovi, hiteča po svojih opravkih, kakor da bi bila v tem okolju doma že od pamtiveka. Pošteno polni ulice, mesto je njeno, vsak kamen je njen. Prebiva v središču sve-

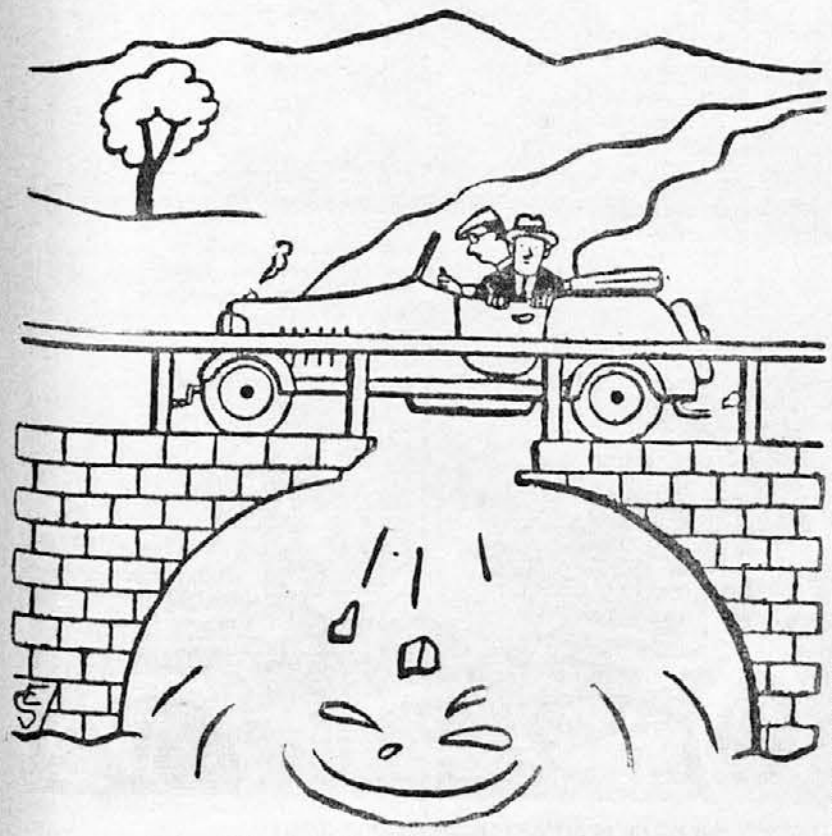

»Kaj misliš, ali bo bolje, če greva naprej ali nazaj?«
(»Lidové Noviny«, Praga)

Domačijo je zažgal, potlej pa še sam skočil v ogenj Ignac Dominko, posestnik v Podgorici pri Veliki Nedelji. Dolgo let je bil v Ameriki za zaslužkom. Ko je prišel domov, je kupil posestvo in se poročil z ženo, ki je imela nezakonskega otroka. Zdaj je hčerka dorasla in prepiri zaradi nje so bili na dnevnem redu. Pred kratkim se je gospodar vinjen vrnil domov in zažgal pod posteljo, kjer naj bi spali žena in hči. Na srečo sta pa pred njim zbežali v svisli. Mož je šel za njima in zažgal slamo in odmaknil lestvo, da ne bi mogli splezati dol. Kljub temu sta se pa le rešili, gospodar sam je pa skočil v plamen in zoglenel. Našli so ga šele pri gašenju.

Avtobus je do smrti povozil 25letno delavko Antonijo Petričevo iz Depale vasi pri Domžalah. Ko se je iz predilnice v Jaršah pri Mengšu peljala z drugimi delavkami s kolesom domov, je nasproti vozil avtobus v Kamnik. Zaradi močnih žarometov je delavka izgubila orientacijo in vozila naravnost proti avtobusu. Ta je zavozil čez rob ceste, da bi se ji ognil, delavka je pa drvela naravnost za njim in padla pod avtobus. Počila ji je lobanja in zlomil se ji je tilnik, razen tega je pa dobila tudi več drugih notranjih poškodb. Prepeljali so jo v bolnišnico, a je bil ves trud, da bi jo rešili, zaman. Petričeva se je komaj spomladi poročila in je bila v blagoslovljenem stanju.

Jeseniška ubožnica bo še pred zimo gotova. Stavba je zelo lepa, precej oddaljena od državne ceste in jeseniškega hrupa, na svežem zraku. Razdeljena je zelo udobno in moderno. Ima kopalnice s toplimi in mrzlimi prhami, 24 sob za mestne ubožce. V njih bodo največ po štiri postelje. Poleg tega bo v poslopju tudi bolniška ambulanta, dve bolniški sobi za moške in ženske, čakalnica, skupna obednica in kapelica. Temeljni kamen so vzidali lani novembra, letos novembra bo pa delo končano. Načrt za stavbo je napravil inž. arh. Jože Platner iz Ljubljane, zidarska dela je pa delal gosp. Boštjan Belcijan iz Podgore pri Kamniku.

Prometna nesreča se je pripetila v Vrhpolju pri Kamniku. Po cesti je peljal težak tovorni avto, naložen z drvmi, na kamniškem trgu pred šolo sta pa hotela čez cesto brivski pomočnik Ivan Mihelin in Stanko Skaberne. Nesrečno naključje je hotelo, da sta se na lepem znašla pod avtomobilom. Mihelinu je zdrobilo nogo, Skaberneta je pa na srečo odbilo in se je samo nekoliko popraskal po rokah. Mihelina so prepeljali v bolnišnico.

Tovorni avto je podrl 25letnega mizarja Brataša iz vasi Gorišnice pri Sv. Marjeti niže Ptuja. Ko se je po cesti vračal domov, mu je izza ovinka privozil nasproti velik tovorni avto, ki ga je s hladilnikom pahnil podse in mu zdrobil glavo. Brataš je seveda na mestu obležal mrtev. Nesreča se je pripetila pred njegovim domom.

O zaščiti otrok v vojni so razpravljali na seji Komiteja državnih predstavnikov in Unije za zaščito dece v pisarni Nj. Vel. kraljice, ki ji je tudi predsedovala. Seje so se udeležili tudi Nj. Vis. kneginja Olga, predstavniki ministrstev in mestnih občin. Izčrpno poročilo je podal tajnik Komiteja in Unije za zaščito otrok. Potlej so obširno razpravljali o popisu otrok in njih naselitvi na kmetih in po deželi sploh v primeru vojne. V ta namen se bodo ustanovili pododbori Unije v vsakem mestu. Pred vsem bodo morale pa za zaščito otrok skrbeti občine. Poleg sredstev, ki jih je določila uredba o zaščiti pred napadi iz zraka, bodo morale stroške kriti iz svojega pred vsem občine, zato je gosp. referent apeliral na zastopnike mestnih občin, da izpolnijo svoje socialne dolžnosti. Na koncu je Nj. Vel. kraljica Marija izrazila svoje zadovoljstvo nad pripravljenostjo, da se o pravem času preskrbi za otroke in se jim prihranijo grozote vojne.

Krvavo se je maščeval stari ugledni posestnik Dragotin Pejić iz Jubučja pri Ubi. Pred štirimi leti je med nekim pretepom Pantelija Bajić ubil njegovega edinca. Obsodili so ga na 8 let robije, pred kratkim se je pa zaradi amnestije vrnil domov. Oče njegove žrtve mu je obljubil maščevanje. Pri neki slavnosti je stopil k njemu in ga trikrat zabodel z nožem. Potlej se je sam javil orožnikom in jim povedal, da ga je ubil zato, ker ni kazal nobenega kesanja, da je ubil njegovega sina.

Tatovi so obiskali župnišče v Kolovratu pri Vačah. Stikali so po okolici in po hišah izsiljevali jedi in pijačo. Prišli so tudi v župnišče, kjer jim je kuharica v strahu postregla s kosilom; potlej so odšli. Neslišno so se pa vrnili čez nekaj časa v župnišče in začeli stikati po gornjem nadstropju, po župnikovi pisarni in po njegovi blagajni. Župnika namreč ni bilo doma. Na srečo je bil pa v sobi zaprt pes, ki je začel lajati in je enega izmed tatov nevarno ugriznil. Tatovi so nato zbežali, vendar se je orožnikom posrečilo dva prijeti, dva sta pa zbežala. Vsi štirje so stari znanci kriminala.

Če verjamete ali ne

Šumadinec Voja Radenković je odprl na Dunaju svojevrstno jugoslovansko restavracijo. Ne samo, da dobiš v tej restavraciji vse jugoslovanske jedi, do čevapčičev in ražnjičev, vse bolj zanimivo je to, da zbuja okrasitev te restavracije upravičeno pozornost tujih in domačih gostov. Strop in stene so namreč okrašene s koruznimi storži in posušeno rdečo papriko. Zanimiva restavracija je zvečer vselej tako polna, da ne moreš dobiti niti stola... Gostje poslušajo sevdalinke, pijo dalmatinec in jedo džuveč.

***

Poštar pri Niagarskih slapovih William H. Phemisier je te dni dobil neko razglednico, ki mu jo je pred 25 leti odposlal neki gospod Horace Logan iz Berna. Razglednica bi morala priti na naslovljenca kvečjemu v dobrem mesecu, toda zaradi izrednih razmer med svetovno vojno se je zanesljivo kje na poti zamudila. Doslej niso mogli ugotoviti, kje je ležala četrt stoletja.

***

»Čuza«, konj Milovana Perkovića, kmeta iz Pečuta pri Valjevu že leto dni uživa — pokojnino. Konj je služil svojemu gospodarju zvesto 20 let. Po teh dolgih letih službe, mu gospodar ni več nakladal dela, pač je pa pazil, da dobiva boljšo krmo od drugih konj in da ga vsak dan pelje eden domačih na sprehod, na travnik. Tako se skuša gospodar pravično oddolžiti pridni živali.

Avtobus se je prevrnil sredi ceste v Vižmarjih pri Ljubljani. Magistrov avtobus je na cesti proti Tacnu na spolzkih mokrih tleh na lepem zaplesal in se prevrnil. Pri tem so bili štirje potniki precej ranjeni in so jih morali takoj prepeljati v bolnišnico. To so 44letni mizarski pomočnik Janko Oblak, 8letna Marija Jugovičeva, 24letna šivilja Pavla Marinškova in 26letna prodajalka Angela Staničeva. Kako se je nesreča zgodila, doslej še niso mogli ugotoviti. Ranjenci so izjavili, da je šofer precej hitro vozil.

Vlak je odbil progovnega čuvaja Karla Kisovca iz Jevnice, očeta petih nepreskrbljenih otrok. Ko je pregledoval progo svojega okraja, se je umaknil tovornemu vlaku na kraj proge. Ni pa videl lokomotive, ki je prihajala z nasprotne strani. Z vso silo ga je odbila v zid, kjer si je prebil lobanjo in je na mestu obležal mrtev.

Prostovoljno je šla v smrt v bližini Čakovca Marija Šiperjeva iz Huma pri Ptuju. V Čakovcu je obiskala svojega zaročenca in oba sta se dogovorila, da bosta šla skupaj v smrt. Odšla sta proti progi in prva je legla na progo Marija ter pozvala zaročenca, naj leže tudi on. Takrat je pa že pridrvel potniški vlak, ki jo je razmesaril. Njen spremljevalec se je očitno premislil in je izginil. Orožniki poizvedujejo za vzrok samomora.

Poškodbam je podlegel 12letni dijak Hubert Dilinger iz Sv. Ožbolta v Dravski dolini. Deček ni počakal, da bi se vlak na postaji ustavil, temveč je že poprej skočil s stopnice. Pri tem ga je tako nesrečno zaneslo, da je padel in se nevarno ranil po glavi in nogah. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je pa kmalu nato izdihnil.

V stanovanje je vlomil neznani zlikovec v Medvedovi ulici 12, v Mariboru. Pri nedovoljenem poslu ga je zalotil sam gospodar, g. Bruno Petejan. Ko je stopil v stanovanje, mu je vlomilec zagrozil, naj miruje, sicer bo streljal. G. Petejan je zaprl za seboj kuhinjska vrata, vlomilec je pa že sprožil in krogla se je na srečo zarila v vrata. Gospodar je stekel po stražnika, vlomilec je pa med tem pobegnil.

Ukinjeni vlaki na področju Dravske banovine

Prometni minister je izdal uredbo, po kateri bodo v zimski sezoni ukinili nekatere vlake, in sicer začenši z 28 oktobrom t. l. Vlake bodo ukinili zaradi premajhnega prometa, ki se bo pa pozimi še zmanjšal.

Na področju direkcije državnih železnic v Ljubljani bodo ukinili tele vlake:

1. **Na progi Zidani most—Ljubljana** vlak 614, ki odhaja iz Zidanega mosta ob 6.00 in nazaj vlak 639, ki odhaja iz Ljubljane ob 22.22.
2. **Celje—Zidani most** vlak 515, odhaja iz Celja ob 5.14 in nazaj vlak 514, ki odhaja iz Zidanega mosta ob 4.04.
3. **Ljubljana—Postojna** vlak 658, odhaja iz Ljubljane ob 23.25 in nazaj voz 633, odhaja iz Postojne ob 7.25.
4. **Ljubljana—Vrhnika** vlak 8034, ki odhaja iz Ljubljane ob 11.19, in nazaj vlak 8033, ki odhaja iz Vrhnike tega 9.36.
5. **Čakovec—Kotoriba** vlak 1152, odhaja iz Čakovca ob 23.25 in nazaj vlak 1133, ki odhaja iz Kotoribe ob 1.34. V bodoče bo vozil samo od sobote na nedeljo.
6. **Kotoriba—Čakovec** vlak 1135, ki odhaja iz Kotoribe ob 6.32.
7. **Kotoriba—Murakerestur** vlak 1114, ki odhaja iz Kotoribe ob 14.43 in nazaj vlak 1127, ki odhaja iz Murakerestira ob 16.40.
8. **Rogatec—Grobelno** vlak 2114, ki odhaja iz Rogatca ob 9.14 in nazaj vlak 2115, ki odhaja iz Grobelna ob 10.40.
9. **Zabok—Krapinske toplice—Krapina** vlak 2116, ki odhaja iz Zaboka Krapinskih toplic ob 9.19 in nazaj vlak 2117, ki odhaja iz Krapine ob 13.41.
10. **Celje-Grobelno** vlaka 2132 in 2134, ki odhajata iz Celja ob 7.17 in 9.50 in nazaj vlaka 2131 in 2133, ki odhajata iz Grobelna ob 6.07 in 9.00.
11. **Poljčane—Žreče** vlak 3236, ki odhaja iz Poljčan ob 14.20 in nazaj vlak 8235, ki odhaja iz Žreč ob 12.40.
12. **Slovenske Konjice—Žreče** vlak 8234, ki odhaja iz Slovenskih Konjic ob 12.03 in nazaj vlak 8237, ki odhaja iz Žreč ob 16.30.
13. **Slovenska Bistrica—Slovenska Bistrica-mesto** vlaki 8352, 8356, 8340, 8344, 8350, ki odhajajo iz Slovenske Bistrice ob 5.57, 8.45, 11.15, 15.07, 21.45, nazaj pa vlaki 8333, 8337, 8341, 8345, 8349, ki odhajajo iz Slovenske Bistrice-mesto ob 6.24, 9.32, 13.32, 16.17 in 21.12.
14. **Kranj—Bistrica Bohinjsko jezero** vlak 920, ki odhaja iz Kranja ob 6.36, ostane v prometu samo ob nedeljah in praznikih.
15. **Bistrica Bohinjsko jezero—Ljubljana** vlak 919, ki odhaja iz Bistrice Bohinjskega jezera ob 19.00, ostane v prometu samo ob nedeljah in praznikih.
16. **Jesenice—Bistrica Bohinjsko jezero** vlaka 932 in 934, ki odhajata z Jesenic ob 11.45 in 16.23 in nazaj vlaka 913 in 925, ki odhajata iz Bistrice Bohinjskega jezera od 9.20 in 15.15.
17. **Ljubljana—Kamnik** vlak 8484, ki odhaja iz Ljubljane ob 21.20 in nazaj vlak 8423, ki odhaja iz Kamnika-mesto ob 20.00.
18. **Kranj—Tržič** vlak 8518, ki odhaja iz Kranja ob 20.27 in nazaj vlak 8517, ki odhaja iz Tržiča ob 19.09.
19. **Jesenice—Fužine** vlaka 8620 in 8632, ki odhajata z Jesenic ob 7.53 in 11.40 in nazaj vlaka 8619 in 8625, ki odhajata s Fužin ob 9.22 in 14.55.
20. **Jesenice—Rateče-Planica** vlak 8618, ki odhaja z Jesenic ob 22.22 in nazaj vlak 8619, ki odhaja z Rateč-Planice ob 19.15.
21. **Rateče-Planica—Fužine** vlak 8614, ki odhaja iz Rateč Planice ob 15.06 in nazaj vlak 8618, ki odhaja z Fužin ob 16.55.
22. **Ormož—Murska Sobota** vlaka 8712 in 8720, ki odhajata iz Ormoža ob 7.23 in 16.17 in nazaj vlaka 8713 in 8729, ki odhajata iz Murske Sobote ob 7.07 in 10.22.
23. **Murska Sobota—Hodoš** vlak 8734, ki odhaja iz Murske Sobote ob 9.10 in nazaj vlak 8733, ki odhaja iz Hodoša ob 13.00.
24. **Ljutomer—Gornja Radgona** vlaki 8812, 8820 in 8814, ki odhajajo iz Ljutomera ob 8.15, 11.16 in 14.08 in nazaj vlaki 8813, 8829 in 8825, ki odhajajo iz Gornje Radgone ob 7.01, 10.05 in 14.59.
25. **Gornja Radgona—Ratkersburg** vlaki 8820, 8824 in 8816, ki odhajajo iz Gornje Radgone ob 12.07, 17.04 in 20.01 in nazaj vlaki 8821, 8827 in 8817, ki odhajajo iz Ratkersburga ob 12.40, 17.24 in 20.20.
26. **Čakovec—Dolnja Lendava** vlak 8940, ki odhaja iz Čakovca ob 23.30 in nazaj vlak 9831, ki odhaja iz Dolnje Lendave ob 1.40.
27. **Celje—Velenje** vlak 9114, ki odhaja iz Celja ob 10.25 in nazaj vlak 9117, ki odhaja iz Velenja ob 13.45.
28. **Velenje—Dravograd-Meža** vlak 618, ki odhaja iz Velenja ob 13.49 in nazaj vlak 9117, ki odhaja iz Dravograda-Meže ob 12.10.
29. **Slovenjgradec—Dravograd-Meža** vlak 9124, ki odhaja iz Slovenjgradca ob 5.26 in nazaj vlak 9135, ki odhaja iz Dravograda-Meže ob 20.37.
30. **Maribor—Prevalje** vlak 9018, ki odhaja iz Maribora ob 10.12 in nazaj vlak 9019, ki odhaja iz Prevalj ob 14.43.
31. **Prevalje—Bleiburg** vlak 9616, ki odhaja iz Prevalj ob 20.52.
32. **Ljubljana—Novo mesto** vlak 9217, ki odhaja iz Ljubljane ob 16.55 in nazaj vlak 9226, ki odhaja iz Novega mesta ob 15.52.
33. **Novo mesto—Karlovec** vlak 9211, ki odhaja iz Novega mesta ob 3.45.
34. **Sevnica—Trebnje** vlaki 9414, 9418 in 9422, ki odhajajo iz Sevnice ob 18.30, 14.36 in 19.25 in nazaj vlaki 9413, 9417 in 9419, ki odhajajo iz Trebnja ob 10.24, 16.30 in 19.00.
35. **Sevnica—Zidani most** vlak 9432, ki odhaja iz Sevnice ob 8.25.
36. **Novo mesto—Straža-Toplice** vlaka 9352 in 9540, ki odhajata iz Novega mesta ob 6.35 in 19.20, nazaj pa vlaka 9533 in 9541, ki odhajata iz Straže-Toplic ob 7.04 in 19.43.

Osebne vesti

Poročili so se: V Planini pri Vipavi: g. Avgust Kodrič in gdč. Ivana Štrancarjeva. V Mariboru: g. Friderik Žižmond, šofer, in gdč. Zora Udovičeva, šivilja; g. Karol Krištof, preglednik finančne kontrole, in gdč. Ana Hribernikova, zasebna uradnica. — Obilo sreče!

Umrli so: V Ljubljani: 29letni Franci Bleiweis, sin pos. in trg. iz Medije-Izlak; Tončka Završnikova, vdova dr. Palčičeva, učiteljica; Antonija Plestenjakova, roj. Rozmanova, 49letni Franc Zalar, železolivar; doktor Ivan Geiger, zdravnik; Terezija Schrottova; Nande Tušar, pekovski mojster; Franc Kovač, zvaničnik drž. železnice; 78letna Marija Šimčeva, zasebnica; Ivan Černe, pos. in gost.; Ivan Findeisen, delovodja kemične tovarne. V Mariboru: Olga Balonova, roj. Lipoldova, vdova po vinarskem komisarju. V Celju: dr. Bogomir Skaberne, prof. in novinar; 62letna Ana Kragljeva, krojačeva žena iz Teharij; 13letna Marija Krivčeva, pos. hči. V Kranju: Hinko Kobi, načelnik žel. postaje v pok. V Murski Soboti: 53letna Ana Rituperjeva. V Banovcih pri Verženju: 90letna Katarina Staneličeva. V Sežani: 65letni Ludvik Mahorič. — Naše iskreno sožalje!

Pazite dobro

kadar kupujete Aspirin, dali so te tablete in zavoj označene z »Bayerjevim križem. Brez te zaščitne znamke ni Aspirina.

ASPIRIN

TABLETE

Oglas reg. pod S. brojem 32608 od 8. XI. 1938.

ZRCALO naših dni

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 20 din

Takšni, pa berači!

Slučajno sem se mudil v neki trgovini v Mariboru, ko vstopi ženska, ki mi je bila znana na prvi pogled. Bila je doma v sosednji vasi. Ustavila se je kar pri blagajni. Ko sem plačal, sem vprašal, po kaj je prišla. Gospod je rekel, da prosi in da že dve leti redno prihaja. Jaz sem mu pa kar po pravici povedal, da ima svojo hišo, živino in zemljo, njen mož je pa v službi.

Ni čudno, da potem še tisti, ki so res potrebni, ničesar ne dobijo.

X. Y.

Kje je vzgoja?

Ko sem šel v nedeljo mimo sladkornice, sem dohitel dva fantiča; starejšemu je bilo kakšnih sedem let, mlajšemu pa še pet ne. Oblečena sta bila v lepi moderni obleki, da ju je bilo kar veselje pogledati.

Smehljaje sta me gledala, ko sem se jima bližal. Ko pa sem bil že mimo, se je mlajši obrnil in pljunil na mojo obleko. Nato sta se oba poba zasmejala in stekla naprej.

Jezen sem ju pokaral. Pa je pristopila njuna mamica, se mi dobrohotno nasmehnila in dejala: »Kaj se boste jezili! Saj veste, kaj so otroci.«

Vem. Vem pa tudi, kakšna je vzgoja, ki jo je ta gospa dajala, in jo še daje svojima sinovoma. Otroci so tako rekoč zrcalo staršev; in če starši sami v vzgoji niso preveč doma, tudi od otrok ne smemo tega zahtevati.

Ž. A.

Neprimerno

Zahajam v jedilnico Delavskega doma v Ljubljani. Ne enkrat — pogosto — sem priča neljubih dogodkov med gosti in postrežnicami. Morda res morajo gostje hiteti, ali pa samo iz lastne zlobe kriče in zmerjajo služinčad, ker jim ne postreže prvim, pa čeravno so prišli med zadnjimi.

Razumljivo je, da mora takšno in podobno početje prenehati. Primerno bi bilo, da uprava posveti malo več pažnje takšnim dogodkom in jih skuša preprečiti.

Zatorej pa na te nezadovoljneže apeliram v imenu ostalih, da v tako imenovani ustanovi ostanejo socialni in kulturni.

Priča

Dobra reklama

Prejšnji teden me je zelo presenetil dogodek v znani lepi trgovini čevljev. Hotel sem zamenjati prejšnji dan kupljene čevlje. Ko hočem stopiti v lokal, me ustavi glas:

»Stojte! Ali boste kaj kupili?«

Kar na pragu sem bil postrežen, ker vsled slabega vremena nisem smel stopiti v lokal, da ne bi pomazal poda. Sveteval bi tej trgovini, naj da v slabem vremenu na vrata napis:

»Z umazanimi čevlji prepovedano vstopiti v lokal. Počakajte pred vrati!«

Uspeh tega napisa bo zanesljivo sijajen.

O. J.

Da bo vsa družina vesela, je treba samo kupiti »Družinski tednik«!

tovnega kapitalizma, ki v njem skoraj popolnoma manjka prikazen Evropca.

Komaj se umakneš iz ozračja hotela Imperiala nad parkom Hibija, srečaš le še redkokje zapadnjaško dušo. Tu pa tam opaziš kakšnega zgubljenega Američana, ki tava po ulicah, ali pa uzreš evropskega diplomata, ki se pelje v avtu. Za krmilom sedi seveda vedno japonski šofer. Nejaponci so v mestu redki tujci, ki jih domačini niti za mar nimajo, in zro skozi nje kakor skozi steklo.

Ginza pravijo največji trgovski ulici. Na kilometre daleč se vrstijo bar za barom, trgovina za trgovino, toda kljub temu te obhaja zmerom občutek, da se prava cesta še začela ni. Zakaj trgovine so prav čudno urejene, blago ponujajo tako svojevrstno, da ga evropsko oko komajda opazi. Tu je razstavljenih deset tisoč kosov raznega blaga, tam samo tri stvari, in vendar se v obeh primerih odločiš, da jo mahneš do »pravih trgovin«. Toda teh ni. Nikjer na svetu ne vabijo toliko s pisavo kakor na tokijskih ulicah. Zdi se, da hočejo tujca s prečudnimi znaki svoje pisave, ki jih je baje nad petdeset tisoč — mi jih imamo samo pet in dvajset — spraviti v obup in se ga odkrižati še na ta način.

Japonec je neverjetno ponosen na svojo Ginzo, ki velja v njegovih očeh za »Nad-Broadway«. Ulica je zmerom polna pravcate vojske prerivajočih se ljudi; zlasti ob večernih urah se komaj prerineš dalje. Mnogi sprehajalci nosijo maske na nosu in ustih, da se ubranijo nalezljivih bolezni. Žene in dekleta, ki so skoraj vse še oblečene v starodavna oblačila, v kimone s širokimi, zdaj žepasto zavezanimi pasovi (obi), možje, ki jih ima dobra tretjina še zmerom v časteh tradicionalno nošo, študentje v temnomodrih uniformah ali v slabo krojenih evropskih oblekah, doraščajoča dekleta v angleških jopicah, ki se prav nič ne podajo njihovim čokatim postavam, in otroci, ki vise materam za kimono, ali ki jih matere na hrbtih nosijo, vsi ti opazujejo trgovine, motrijo blago, radijske aparate in nagrobne vence, igrače, ki jih je Japonska neizmerno bogata. V ličnih črnih lakastih posodah so razstavljena jedila; v okras jim je pridejana kocka presnega ribjega mesa in kupček riža. Poleg teh so polnilna peresa, ceneni slikovni zvitki (kakemone), ki jih obešajo doma v prijetne kotičke. Na teh slikah so primerno letnemu času: cvetoča trava, črešnjeva vejica ali kakšna druga priljubljena cvetlica. Zlasti fotografski aparati so Japoncem privlačnost, nič manj usnjene rokavice za lokostrelce, električne namizne svetilke našega okusa pred tridesetimi leti, dolgovratni instrumenti z napetimi strunami (šamise), črtala za ustnice, kamelično olje za visoke pričeske, celuloidne igrače z zastavicami na prsih, pisalni stroji, pisala s čopiči in tušem, krošnjarske svečke za domače oltarčke, poleg vsega pa aspirin, ki združuje dve časovni razdobji hkrati.

Prečne ceste so tesne uličice, polne krčem in beznic, skladišč in ličnih hišic nežnih gejš. Le-te si nad vse rade zasadijo pred vhodi pritlikavski drevored ali za pedenj visoko češnjo.

(Nadaljevanje na 10. strani)

Ali se bo uresničilo?

Prerokovanja meniha Agatangela ob koncu 13. stoletja

Dosedanja prerokovanja so se točno izpolnila, gorje, če se bodo še prihodnja!

Atene, oktobra.

Ko je imel Zahod preroka Nostradamosa, čigar prerokbe so se precej točno uresničile, je rodil skoraj istočasno Vzhod preroka Agatangela, čigar prerokbe so se popolnoma točno uresničile in se še danes uresničujejo.

Agatangel je bil menih, rodil se je pa ob koncu 12. stoletja. V Messini na Siciliji je napisal svoje znamenite »Orakule«, ki so jih prepisali v grščino, leta 1555. so jih pa prvič tiskali. »Orakule« so bile za grške domoljube najbolj priljubljena knjiga za časa robstva, ker so prerokovale, da bo Grška še svobodna.

Zdaj, ob novih dogodkih, so se nekateri spet spomnili te stare knjige, ki je doživela takšen uspeh v preteklih stoletjih.

Agatangelove »Orakule« se začno s posebnim uvodom: »V nedeljo, leta 1279. se rano v jutru zaslišal glas iz Vzhoda, skrivnosten in strašen.«

Misleč, da je konec sveta, se je prestrašeni menih vrgel na kolena. Toda tedaj je zaslišal mil in kristalen glas:

»Menih Agatangelos, ne boj se ničesar! Pojdi v vrt ob morski obali in zapiši si vse, kar ti bom narekoval. Vse, do najmanjše podrobnosti.«

Agatangel je spet padel na zemljo in si pokril obraz z rokami. Spet je zaslišal tisti mili glas:

»Sin človeški, vstani in poglej na vse strani sveta. Potlej pa točno opiši vse, kar se bo pojavilo pred tvojimi očmi, da bodo to razumeli vsi verniki, ki bodo prišli za teboj!«

V prvem poglavju popisuje menih neverjetno točno padec Carigrada:

»Konstantin je osnoval in Konstantin bo izgubil Bizantinsko cesarstvo. Takšna je volja božja... Izvršila se bo v četrtem stoletju med 52. in 53. letom (1453) tedaj bo ogromno cesarstvo prišlo v roke Saracenom. Hiše bodo porušili, cerkve onečastili in vernike preganjali do 8. stoletja.«

Bizanc je propadel 1453. leta, revolucija je pa osvobodila en del Grčije takoj po osmem stoletju 1821. leta. Kakor vidimo, so se v tem primeru nenavadna prerokovanja pobožnega meniha Agatangela točno izpolnila.

Zita in Geraldina

Agatangel je tudi videl usodo Avstrije in Albanije. Glede Avstrije piše:

»Avstrija, vidim, da so se tvoji narodi uprli. Vidim, kako peša tvoja slava, kako se podira tvoja svetovna veljava in kako prezirajo tvoje zapovedi. Tvoje nasledstvo je odvisno od osebnosti neke žene. O, Avstrija, tvoja naslednica bo prav kmalu zapustila svojo domovino!«

Te poslednje besede točno napovedujejo tragično usodo avstrijske cesarice Zite.

Menih zaključuje svoje prerokovanje: »Avstrija, tvoja hiša bo opustošena. Uboga Avstrija, amen!«

V osmem poglavju dosega točnost menihovih prerokovanj svoj višek: »Videl sem vojaka v popolni opremi. Dejal mi je: ‚V Ilirijo (Albanijo) bo vdrl sovražnik. Kraljica bo na begu trpela porodne bolečine.'

Državljanska vojna v Španiji

Za Španijo (Iberijo) trdi menih Agatangel, da bo preživela hudo državljansko vojno in da bosta nered in vojna vihra tako strašna, da bo Španija izgubila za dolgo let svojo civilizacijo.

Za Poljsko pravi menih, da se bo razcvetela, dolžna svoj napredek genialnosti enega človeka. Toda življenje te države bo še strašno in valovi Visle bodo dolgo krvavi od krvi tistih, ki jo bodo prestopili in zasedli Poljsko.

Vojne, kuga, viharji, potresi...

Evropsko obzorje postaja vse temnejše in mračnejše. Menih Agatangel napoveduje strašne dogodke:

»Hoteli se bodo pogajati, toda zaman se bodo trudili. Mars bo povzročil strašno opustošenje, približuje se konec sveta.«

Nato pravi:

»Svet bo doživel katastrofo za katastrofo. Kuga, potresi, strašne kužne bolezni, državljanske vojne, vse to bo prišlo nad ljudi...«

Pravica bo zmagala!

Toda kljub vsem strahotnim elementarnim nezgodam bo človeštvo živelo dalje. Pesimizem meniha Agatangela se naposled spremeni v kar največji optimizem. Za konec prerokuje Agatangel:

»...Povsod se bosta cedila med in mleko. Vojne se bodo končale in nastal bo mir za dolgih deset let. Pravica bo zmagala in nebo bo slavilo to zmago. Pravoslavna vera se bo razširila z vzhoda na zapad. Boga bodo slavili vsi ljudje, kajti spoznali bodo delo Njegove moči. Tako mora biti in tako tudi bo, amen.«

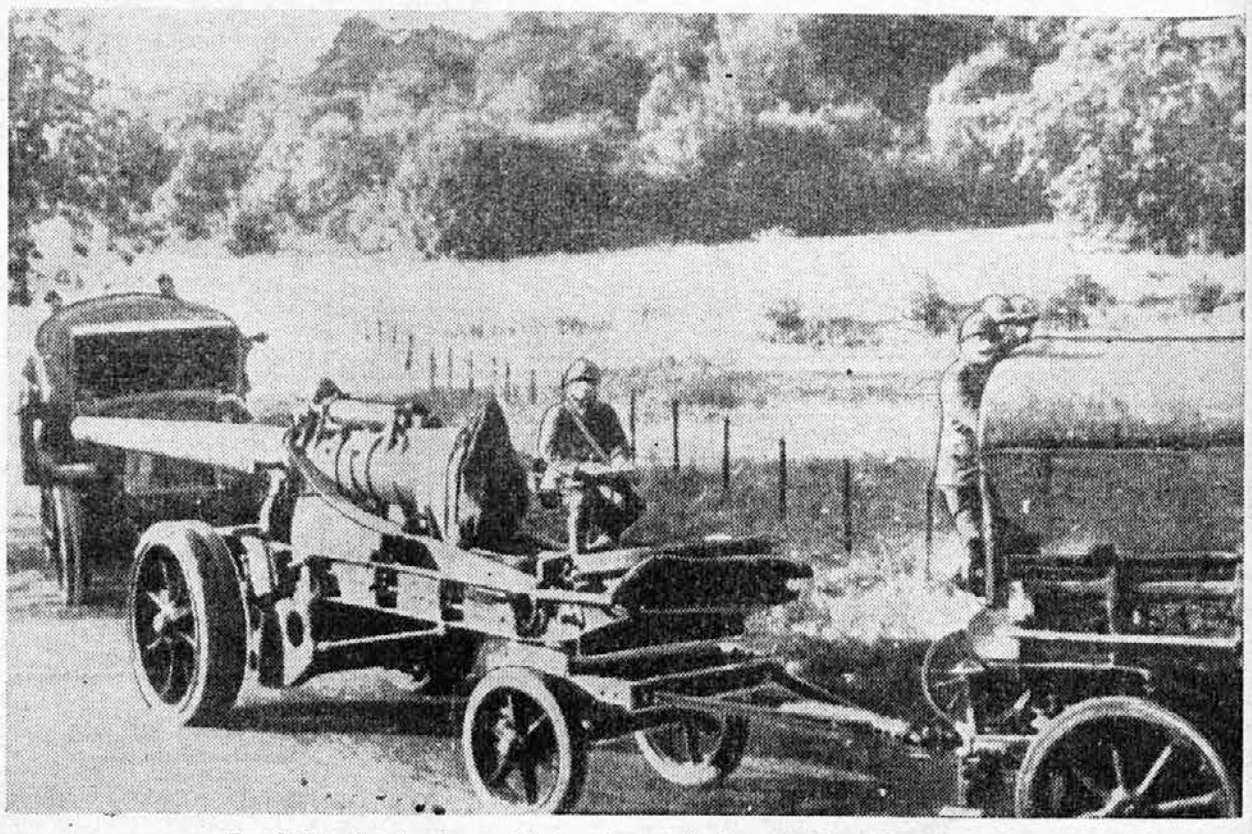

Z zahodne fronte: francoski topovi za obstreljevanje Siegfridove črte.

Zemljevid zahodne fronte.

»Chamberlainov ples«

London, oktobra.

Angleži plešejo letos najnovejši ples, »Chamberlainov ples«. Ta ples je zelo podoben starinskemu valčku. Pari se večkrat menjajo in sicer vselej, kadar se gospodični prvega para posreči zatekniti gospodu drugega para na roko majhen dežnik.

Ali veste, kakšna banana je najboljša?

Pariz, oktobra.

Kmalu se bo pričel čas banan. Na trgih bodo v snopih visele s stojnic prelepe zlatorumene banane, pa tudi takšne, ki so že nekoliko rjave in ki zanje pogosto mislimo, da so morda gnile. Pa ni tako. Dobra banana mora biti popolnoma zrela. Popolnoma zrela je pa šele tedaj, če se na lupini pokažejo rjavi madeži. Tedaj šele so v banani dozorele vse zdravilne snovi pod vplivom vročega južnega sonca. Takšna banana ima dovolj sladkorja, železa, kalcija in ogljikovih hidratov. Prav zato je takšna banana ena izmed najbolj zdravih sadežev na svetu.

Najvišje mesto na svetu

Santiago, oktobra.

Prebivalci rudarskega mesta Olagie v najvišjih predelih republike Čile se lahko ponašajo, da žive v najvišjem mestu na svetu. Ti ljudje stalno žive v višini 5.318 metrov, torej dokaj višje kakor je visok vrh Mont Blanca (4.810 metrov). To je eno najvišjih mest na svetu, čeprav so v Tibetu vasi tudi do 6.000 metrov visoko, toda to so pač samo vasi in ne mesta.

»Princeso Rahulo« kabino prvega razreda, da bi se v nji muca varno prepeljala iz Newyorka do Paname.

Plačal je celo voznino, kakršno plača vsak potnik za to progo. Zato mu je pa parniška družba zagotovila, da bo siameški muci dodelila posebnega mornarja, ki ji bo natanko ob določenih urah »serviral« zajtrk, obed in večerjo in ji bo tudi sicer v vsakem pogledu stregel.

Tako se je torej odpeljala »Princesa Rahula« v razkošni postelji čez Ocean in je s slastjo uživala vse sladice in dobrote, ki so ji jih vsak dan prinašali.

Človeški ugriz je strašnejši od živalskega

Čikago, oktobra.

Neki ameriški znanstvenik je hotel dognati, kateri ugrizi so med najbolj strupenimi in nevarnimi na svetu. Najbolj strupeni so kajpak ugrizi nekaterih tropskih strupenjač.

Ta učenjak trdi v svoji dolgi znanstveni razpravi, da je med ugrizi zdravih bitij, pa bodisi živalskih ali človeških, nedvomno ugriz zdravega človeka vse nevarnejši kakor ugriz zdrave živali, in sicer zato, ker ima človek v ustih mnogo več bakterij kakor žival.

Muzej nogavic

Milano, oktobra.

Neki milanski profesor, zasebni učenjak, je vse svoje življenje zbiral nogavice iz vseh časov, od vseh mogočih ljudi in z vseh strani sveta. S ponosom pokaže vsakemu obiskovalcu prvi par svilenih nogavic, ki so prišle v Evropo. Ta par je bil last francoskega kralja Henrika II. Oblekel je te nogavice pri poroki svoje sestre z Emanuelom Filbertom Savojskim.

V historičnem oddelku muzeja nogavic so tudi nogavice raznih papežev in vojvod. Razen tega ima lastnik par nogavic od nesrečne francoske kraljice Marije Antoinette, od tragedke Eleonore Dusejeve, pevke Adeline Pattijeve in kurtizane Madame de Dubarryjeve.

Ob nežnih damskih nogavicah vidiš par debelo pletenih volnenih nogavic. To so nogavice francoskega tirana Marata. Lastnik muzeja nogavic trdi, da ima tudi najmodernejše in najdražje nogavice v svoji zbirki. To so pajčevinasto tenke nogavice Severne Amerike, nanje je neki umetnik naslikal čudovito nežne risbe.

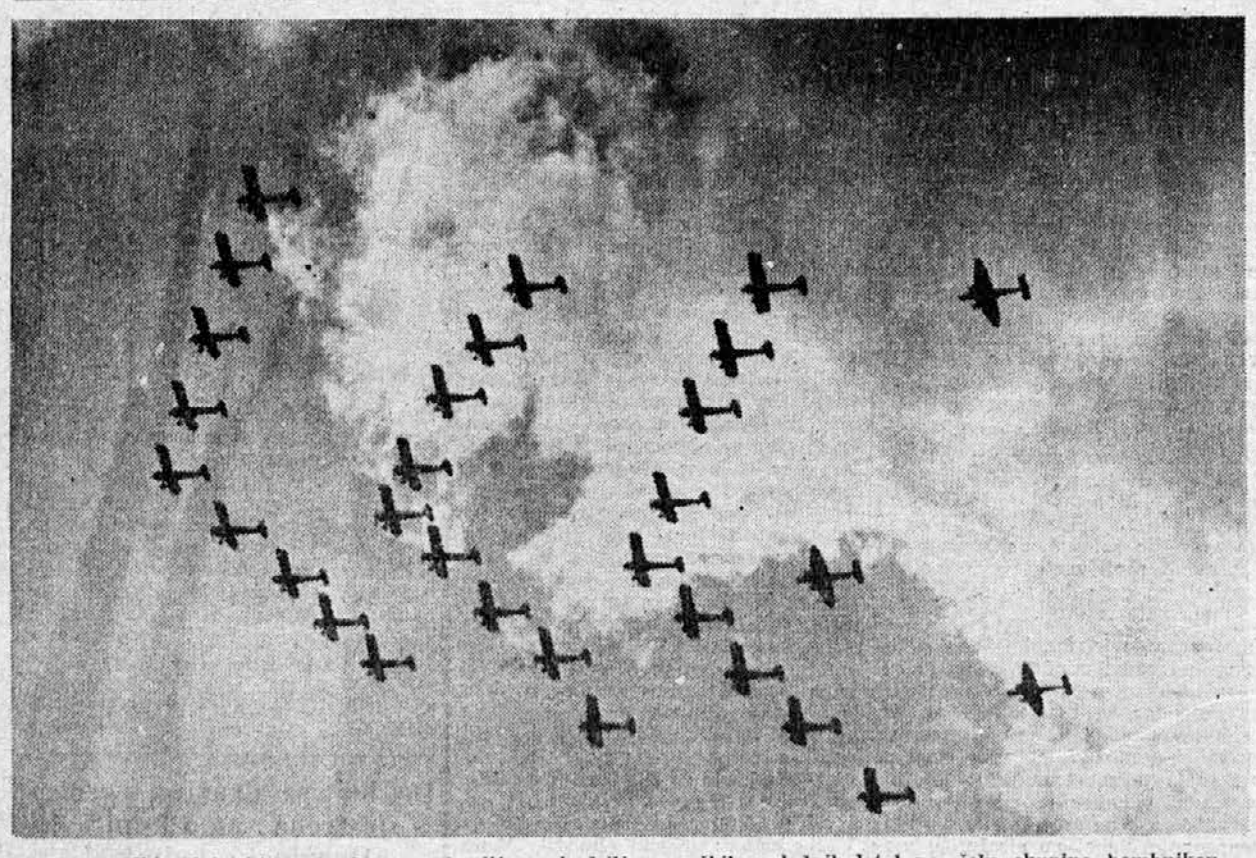

K nemškim letalskim napadom na Anglijo: eskadrilja nemških oglednih letal na čelu skupine bombnikov.

Strogi vojaški predpisi na Angleškem

London, oktobra.

Navade in predpisi angleške vojske so zelo čudni. Tako se na primer častnik ne sme pokazati v javnosti ob strani navadnega vojaka. Če hoče iti po cesti z navadnim vojakom, se mora preobleči v civilno obleko. Zaradi teh nenavadnih predpisov so nastali v zadnjem času kaj čudni zapletljaji.

Pogosto se je namreč zgodilo, da sta mož in žena vojaka. Mož je častnik, žena pa navaden vojak. Če hoče mož z ženo na cesto, se mora preobleči v civilno obleko. To vselej sploh ni mogoče, marsikateri častnik se pa tudi nič kaj rad ne obleče v civilno obleko. Angleški vojni minister Hore Belisha bo moral pač nekoliko spremeniti te čudne predpise.

Mačka potuje v prvem razredu

Newyork, oktobra.

Neki bogat meščan iz Panama-cityja je kupil za drag denar na mačji razstavi v Newyorku prelepo siameško muco, ki je bila odlikovana s prvo nagrado. Krasilo jo je vrhu njene lepote še zveneče ime: »Princesa Rahula«. Ta bogataš se je odločil, da bo dal to muco svoji ženi v dar. Ker je pa moral svojo vrnitev v Panamo odložiti, in je vendar hotel, da bi žena dobila dar še o pravem času, je naročil za

Granate, same granate... Prizor iz neke angleške municijske tovarne, kjer delajo noč in dan.

ČUDNI LJUDJE • ČUDEN SVET

Nova afera letalke Amy Johnsonove

London, oktobra.

Slavna angleška letalka Amy Johnsonova pride večkrat navzkriž s predpisi cestnega reda. Pred kratkim so jo obsodili na plačilo globe petih funtov, ker se ni ravnala po predpisih o zatemnitvi in ker je povrhu tega celo razžalila stražnika, ki jo je na to opozoril.

Johnsonova se je peljala po londonskih ulcah s svojim avtomobilom, toda imela je preslabo zastrte luči. Neki stražnik je avto ustavil in jo opozoril na napako. Zahteval je, naj pokaže svoje listine.

Johnsonova se je silno razburila. Vzkliknila je: »Hudič naj me vzame, če jih bom pokazala, neotesanec zoprni!«

Potlej se je hotela odpeljati dalje, toda stražnik je stopil na stopnico njenega avtomobila, hoteč potegniti ključek od motorja, da ga ne bi mogla pognati. Tedaj se je slavna letalka tako spozabila, da je moža postave prav po žensko — opraskala.

Otroka izgubila in ga — našla

Budimpešta, oktobra.

Na poljsko-madžarski meji se je te dni odigral kaj nenavaden, ganljiv dogodek. Neka mlada mati, žena poljskega državnega uradnika, je z drugimi poljskimi begunci pribežala do madžarske meje. Na doslej nepojasnjen način je pa tam izgubila svoje komaj devet mesecev staro dete.

Uboga mati je bila čisto obupana. Dva dni in dve noči je nepretrgoma iskala svojega otroka, vpraševala ljudi, blodila po bližnjih vaseh, toda vse zaman. Ko da bi se otrok vdrl v zemljo. Naposled je privolila, da so jo bolj mrtvo ko živo prepeljali v Nagykanizso. Tam so ji pa čez dva dni sporočili veselo novico, da so njenega malčka našli. V nekem praznem železniškem oddelku ga je našel neki železniški sprevodnik, vzel k sebi in ga tako dolgo negoval, dokler mu niso našli matere.

V Južni Ameriki še žive ljudožerci

Buenos Aires, oktobra.

Kapitan James Iberare je živel tri leta v največji džungli dežele Mato Grosso. Ta pragozd se razširja ob ustju reke Amazonke. V tej deželi žive nenavadni ljudje s prav nenavadnimi šegami. Njih pleme ni zapisano v nobeni zemljepisni knjigi. Kapitan Iberare je moral pogosto menjati vodnike, kajti nobeden izmed njih ni hotel iz območja svoje vasi. Kratko in malo je legel na tla in pričel tuliti. To je pomenilo, da noče več dalje.

Ti Indijanci v pragozdovih Amazonke so pravi čudeži telepatije in lahko pogode, kaj se dogaja več sto metrov in celo več kilometrov daleč od njih.

Mnogi izmed njih so še ljudožerci in kapitan Iberare si je le s težavo nekajkrat rešil življenje.

Pes kot barometer

Hartford, oktobra.

Meteorološki institut v Hartfordu, glavnem mestu severnoameriške države Connecticuta, ima psa. Upravitelj zavoda je izjavil, da zavod neobhodno potrebuje tega psa kot napovedovalca vremena. Opazili so namreč, da pes zmerom dve uri pred nevihto zleze v svojo kolibo in se več ne gane.

Lepega dne se je pes spet umaknil v svojo kolibo, čeprav opazovanja še zdaleč niso pokazala slabega vremena. Ko je pa kljub temu kmalu nato nastopila nevihta, so meteorologi sklenili, da se bodo odslej v prvi vrsti ravnali po vedenju psa. In odtlej hartfordski institut napove slabo vreme samo takrat, kadar pes potrdi to, kar kažejo meteorološke naprave. Pri tem je pa najbolj zanimivo to, da se pes nikoli ne zmoti.

»Hardy Modri«

Berlin, oktobra.

Berlinski bankir Hardy, je z dovoljenjem oblasti spremenil svoje ime Nathan v Hardy. Pogosto je bil pa zelo nejevoljen, ker se njegov sluga ni mogel navaditi na gospodarjevo novo ime in je pogosto gospoda poklical kar po starem imenu. Bankir mu je pa lepega dne zagrozil, da ga bo odpustil iz službe, če se bo še kdaj zmotil.

Nekoč je bankir poslal svojega slugo vprašat, kaj igra v gledališču. Vrli možak se je vrnil in dejal nekoliko v zadregi: »Danes igrajo dramo ‚Hardy Modri'.«

Po možganski operaciji postal milijonar

Newyork, oktobra.

Te dni se je v Čikagu sestal kongres nevrologov. Eden izmed zdravnikov je svojim tovarišem predstavil nenavadno zanimivega pacienta. Natanko pred tremi leti je dal zdravnik tega bolnika operirati zaradi možganskega čira. Takoj po operaciji se je zdelo, da je bil poseg preglobok, kajti bolnik je kazal znake duševne bolezni. Toda ti znaki so se kmalu izgubili. Čeprav bi lahko trdili, da se je duševna sposobnost tega bolnika po eni strani zmanjšala, se je po drugi strani njegova duševnost spremenila na boljše. Na lepem je dobil sebe in svojo družino. Že v prvem mesecu svoje nove službe se mu je posrečilo za tovarno skleniti sijajne pogodbe, ki so prinesle tovarni četrt milijona dolarjev čistega dobička.

Tovarna je pozneje komaj izpolnjevala vsa naročila, ki jih je pošiljal njen novi potnik. Prav kmalu je neznatni potnik postal član uprave in prevzel operirani bolnik neverjetno mnogo smisla za trgovstvo in za psihologijo.

Dotlej je bil ta bolnik prav neznaten trgovec, večkrat celo v denarnih zadregah. Da se je mogel dati operirati, je moral prodati celo svojo trgovinico.

Ko je ozdravel, je moral postati trgovski potnik, če je hotel preživljati dejal, da sodobna medicina še ne pozna takšnega primera.

reorganizacijo dela. Te dni bo postal ravnateljev namestnik. V treh pičlih letih je zaslužil okrog milijon dolarjev.

Kakor vidimo se je ta izredno nevarna operacija neznatnemu trgovcu zelo obnesla.

Zdravnik, ki je nekdanjega trgovca in sedanjega milijonarja operiral, je

Zobje in značaj

Filadelfija, oktobra.

Neki filadelfijski zobozdravnik je dognal, da se da človekov značaj precej natanko določiti po obliki njegovih zob. V lepi vrsti stoječi zobje, ki jih tako radi opisujejo pisatelji in pesniki, niso vselej značilni za dober, nepokvarjen značaj. Ti zobje so pač znak lepote, ne pa posebne inteligence. Na splošno so ljudje z neurejeno zraslimi zobmi bolj inteligentni, kakor ljudje z zobmi, ki stoje v popolni vrsti.

Človek s tako imenovanimi »zajčjimi zobmi« ima neodločen, cincast značaj. Človek s kratkimi in osrtimi zobmi je pogosto nervozen in neuravnovešen, ljudje s kratkimi, širokimi zobmi v visokih dlesnih so pa baje trmoglavi.

Zanimiv ameriški film

Hollywood, oktobra.

Med najnovejšimi ameriškimi filmi bo zanesljivo eden najzanimivejših film »Mir in demokracija«. V tem filmu bo poleg bivšega predsednika češkoslovaške republike dr. Edvarda Beneša igral tudi slavni učenjak profesor Albert Einstein. Profesor Einstein je že igral v nekem filmu, posvečenem kozmičnim žarkom.

Zakaj prihajajo šolski otroci prepozno v šolo?

Bukarešta, oktobra.

V neki ljudski šoli v Bukarešti je ravnatelj razdelil med učence posebne vprašalne pole z vprašanjem, zakaj so doslej že zamudili šolo. V 33 primerih od 100 primerov so otroci napisali, da je mati prepozno skuhala zajtrk. 17 otrok je zaradi svoje zamude obdolžilo slabo vreme, 13 jih je napisalo, da je ura zaostajala, samo 5 jih je napisalo, da so bila njih zamude kriva prometna sredstva, avtobusi, cestna železnica itd. Nobeden izmed otrok pa ni napisal, da je zamude v šoli kriv sam, da je postajal na cesti in gledal izložbe ali kaj podobnega.

Sodeč po teh podatkih so otroških zamud v šoli krivi predvsem starši. To je pa malo verjetno, kajti kdo bi mogel verjeti, da so otroci iz Bukarešte drugačni kakor otroci po vsem svetu?

Kako dolgo zdržimo brez spanja?

London, oktobra.

Učenjaki, pa tudi zasebniki so se že pogosto bavili z vprašanjem: kako dolgo more človek zdržati, ne da bi zatisnil očesa? Če preživimo noč budni, na vlaku, v službi ali pri »kroku«, smo drugi dan nekako utrujeni. Nič se nam ne ljubi, glava nas poboleva in drema se nam. To je čisto razumljivo, kajti manjka nam najnaravnejšega počitka — spanja.

Poskusi na tem polju so pokazali prav različne izsledke. Ljudem z izredno močnimi živci prav nič ne škoduje, če so nekaj časa brez spanja. Drugače je pa z ljudmi s slabimi živci; prav nič jim ne škoduje, če so nekaj časa brez spanja. Ti le težko prenašajo življenje, če malo spe in postane pomanjkanje spanja za njihovo zdravje lahko zelo usodno.

Pri vojakih v svetovni vojni so opazovali, da so nekateri brez škode preživeli več noči s pičlim spanjem, drugim se je pa to zelo poznalo. Ni treba, da je človek močan, da mu pomanjkanje spanja ne škoduje. Dovolj je, da ima dobre živce. Neki angleški zdravnik je naredil poskus sam s seboj in je brez škode preživel 80 ur brez spanja. Prekosil ga je pa neki ameriški znanstvenik, ki 114 ur ni zatisnil očesa.

V nekih starih knjigah bromberške občinske bolniške blagajne je napisano dobesedno tole: »Kdor namerava prositi po § 6 bolniške podpore, mora to pred boleznijo naznaniti tajništvu omenjene blagajne.« Človek skoraj ne more verjeti, da je takšna določba z zakonom potrjena.

*

V različnih deželah poznajo različen način lova. Posebno ribji lov je ponekod zelo zanimiv. Pri primitivnih rodovih so navade seveda primitivne. Pripadniki nekega indijanskega plemena gredo na lov s kaj čudno lučjo. V veliko steklenico namreč zapro velike kresnice, ki prav močno svetijo. Potlej steklenico potope v vodo, da svetilka privabi ribe v mrežo.

*

Vsakdo ve, da so v luni neke čudne lise, ki si jih različni ljudje različno razlagajo. Posebno otroci vedo o tem marsikaj povedati. Nekateri vidijo v luni to, drugi ono. Ko sem bila majhna, sem na primer bila trdno prepričana, da vidim v luni profil kralja Aleksandra. Mojim tovarišicam v igri so pa starši pripovedovali spet, da je v luni kovač pred nakovalom s kladivom v roki. Malajci na Sumatri pa menijo, da madeži v luni predstavljajo obrnjeno figovo drevo. Kako so prišli do tega zaključka, je prav čudno. Verujejo pa, da to figovo drevo uspeva in raste tudi v tem položaju in služi nebeščanom za prijeten kotiček, kjer se odpočijejo.

*

Leta 1880. je neki ameriški učenjak zbudil veliko pozornost z nekim listom, ki je v njem natanko napovedal vesoljni potop, ki naj bi se izvršil leta 1881. Celo dan je določil, 28. avgust. To prorokovanje je izkoristil neki podjeten Američan, ki je ustanovil družbo za zgraditev velike barke. Vsak delež je stal »malenkost« 500 dolarjev. Kdor si ga je zagotovil in plačal, je imel na barki zagotovljeno štiridesetdnevno bivanje »z vsem komfortom«. Nič več in nič manj ko 1200 petičnim in lahkovernim Američanom se je zdelo potrebno, da se zavarujejo za primer vesoljnega potopa. Seveda potlej z vožnjo na barki ni bilo nič in zavarovanci so odšli z dolgimi nosovi, kajti od tega je imel dobiček samo ustanovitelj družbe. V pogodbah z zavarovanci je bilo namreč določeno, da v primeru, da »proti pričakovanju« vesoljnega potopa ne bo, ne smejo zahtevati denarja nazaj.

*

Molj je eden najbolj neprijetnih, če ne najbolj neprijeten mrčes, ki straši po naših stanovanjih. Že Rimljan Kato je vedel marsikaj povedati o tem »glodajočem mrčesu« in se je bridko pritoževal, ker niti togi častitljivega rimskega senatorja ni prizanesel. Dolgo pa ljudje niso vedeli za izvor tega mrčesa. Šele v 16. stoletju je neki prirodoslovec napisal v svoji prirodopisni knjigi, od kod izvira ta mrčes. Napisal je takole: »Molji žrejo naša krzna in oblačila. Nastanejo v slabem zraku in vlagi, ki tičita v volnenih predmetih.« V ostalem pa ima učeni možak molje za »poslance, ki jih je poslalo nebo, da bi grešno človeštvo kaznovali za njihovo ničemurnost v obleki.«

*

Oko ne more prebrati dve črki ali dve številki hkrati. Pač pa mora prebrati vsako številko ali črko posebej. Lahko si mislimo, kako hitro mora oko brati. Hitrost, s katero se to dogaja, je tako velika, da se tega niti ne zavedamo. Z zelo natančnimi aparati so nekateri učenjaki merili hitrost, s katero oko prebira posamezne črke. Ugotovili so, da potrebuje oko za branje ene črke tri dvetisočinke sekunde.

*

V srednjem veku so v nemščini rabili frazo »ne gre na nobeno kravjo kožo«, ki se je tu in tam, posebno v naročjih, ohranila do danes. Ta izraz so pa takrat še dobesedno razumeli, dočim je danes že izgubil svoj prvotni pomen. Takrat so namreč še pisali na posušene živalske kože. Ljudje so verovali, da vrag ob smrtni uri prinese vsakemu zemljanu seznam njegovih grehov, napisanih na kosu živalske kože. Če je imel grešnik veliko grehov, potlej seveda niso šli »na nobeno kravjo kožo« več.

Zahtevajte za Vaše žimnice in tapecirano pohištvo

ŽIMO samo z zaščitno plombo STERILIZIRANO

Naša žima je higiensko očiščena in sterilizirana na par 115° C, ne diši, je brez maščobe in fermentov, ker je naša tovarna opremljena v to svrho z najmodernejšimi stroji in aparati.

Odklanjajte žimo iz prepovedanih šušmarskih obratov, ker je slabo in nehigiensko izdelana, ni desinficirana, vsebuje fermente in ima neprijeten duh. V njej se zaredijo molji in mrčes.

Prepričajte se pred nakupom! Naše cene so najsolidnejše!

Zato zahtevajte samo žimo z zaščitno plombo

STERILIZIRANO

Novela „Družinskega tednika“

SERENA

NAPISAL F. FREKSA

Doktor Alberto della Corte je bil zadnji potomec stare toskanske rodbine. Bil je vitek in lep kakor tisti moški, ki so jih florentinski slikarji slikali okrog leta 1500. Dorasel je kot sirota. Kot umetnostni zgodovinar se je poglabljal v preteklost in ko sem imel opravka v florentinskem umetnostnem institutu, sem ga spoznal kot razgledanega mladega moža z izvrstnim spominom. Imel je temnoplave lase in zlatorjave oči, ki dajo obrazu poseben čar. Ženske so gledale za njim, toda on ni gledal za njimi, dokler se ni naposled zaljubil v hčer nekega vinskega trgovca, v Emilijo, ponosno, visoko toskansko lepotico s črnimi očmi, črnimi lasmi in čudovito slonovinasto poltjo.

Bil je krasen par. Nevestin oče, precej grob možak, ni maral dolgo zavlačevati s poroko. Takoj naj bi se poročila. In takrat se je zgodila nesreča, da je Emilija padla po kamnitnih stopnicah domače hiše, nekdanje stare trdnjave in je po tridnevnem trpljenju izdihnila.

Alberto, ki je noč in dan stal ob postelji svoje neveste, je pobledel ko da bi od mrtvih vstal. Poskušali smo vse, da bi ga razvedrili. Toda bilo je, ko da bi v njegovi notranjosti nekaj počilo, ko da bi odmrl. Vabili smo ga k delu. Njegov izredni spomin je ostal, toda na njem ni bilo nobenega veselja do življenja več. Hujšal je od dne do dne bolj.

Zgodilo se je pa, ko smo lepega večera v troje sedeli na terasi neke hiše na Vii Montebello, da je v bližini nekje igral radio. Nastal je odmor, potlej se je pa oglasil mehak alt, ki je prebral uvod v gostovanje nekega nemškega pianista v Milanu. Spogledali smo se in se razumeli. Naš gostitelj Cavaliere Pettura, je pa napolnil naše kozarce in tiho dejal: »To je Serena, napovedovalka milanske radijske oddajne postaje. Njen glas je doživetje za vse poslušalce!«

Sledila je neka Schumanova skladba. Nato se je pa spet oglasila Serena, ki je podala z besedami to, kar je hotela izraziti glasba.

Videli smo, da se je naš prijatelj Alberto udobno zleknil v svojem pletenem naslanjaču. Luč rdeče zastrte svetilke je dosegla samo njegovo čelo. Zaprl je oči: sanjaril je.

Po tem večeru sem opazil, da je šlo z našim prijateljem na bolje. Spet so ga zanimale umetnostnozgodovinske stvari, hodil je v kavarne, toda najrajši si je izbiral manjše, kjer so imeli radijske aparate. In lepega večera, ko sva spet sedela na tisti terasi, sva zaslišala Serenin glas; otrokom je pripovedovala pravljice.

Alberto je zaprl oči, ves srečen je prisluškoval. In na lepem, ko je Serena končala, mi je položil roko na ramo in dejal: »Ta glas iz angelskih višav mi je rešil življenje!« In pojasnil mi je: »Po Emilijini smrti nisem mogel nobeni ženski pogledati v obraz. Zdaj je pa vse drugače! Zdaj ljubim glas, ki me tolaži, glas nadzemeljskega bitja iz neskončnih daljin.«

Prijatelji smo vedeli, kako Alberto občuduje Sereno. Vprašali smo ga, če ji bo pisal.

»Ne,« je odvrnil, »niti njenega pravega imena nočem vedeti! Zame naj ostane samo Serena, neskončno oddaljena Serena!«

Nekoč smo se z avtomobilom odpeljali v okolico Komskega jezera z umetnostnozgodovinskim ciljem. Neki tovariš je imel tam dobrega znanca, lastnika vile Albini. In z gostoljubnostjo, kakršno izkazuje Severna Italija svojim gostom, so nas povabili na domačo veselico. Naš tovariš nas je predstavil gostitelju, pozdravil ostalo družbo in na lepem kakor elektriziran planil k Albertu della Corte in mu dejal: »Danes je srečen dan vašega življenja! Ali veste, kdo bo vsak čas prišel? Serena!«

»Serena!« je vzkliknil Alberto in smrtno pobledel. »Potlej moram takoj oditi! Takoj!« In še preden smo mogli preprečiti, je zgrabil svoj klobuk in odhitel. Šele drugo jutro smo ga spet našli.

»Zakaj ste nam ušli?« sem ga vprašal.

»Ah,« je odvrnil, »Serena mora ostati zame neskončno daleč! Ne maram se razočarati. Zadnje tedne, odkar sem spet dobil pogum za življenje, sem gledal ženske. Vendar nobena še zdaleč ni podobna Emiliji! Toda Serenin glas naj me tolaži.«

Serena sama — njeno pravo ime je Julija Prevostijeva — je izvedela od nas za Albertovo zgodbo. Bila je ganjena. »Še so torej na svetu moški,« je dejala, »ki se ne potapljajo v močvarah vsakdanjega življenja.« In obljubiti sem ji moral, da ji bom povedal, kje in kdaj bo Alberto della Corte preživel svoje počitnice.

Sredi poletja me je Alberto spremljal na Brioni in o tem sem obvestil tudi Julijo Prevostijevo.

Tam naju je prevzel čar tega krasnega otočka, neprisiljeno življenje, prostost, biti osamljen ali po želji z drugimi plesati, plavati, jahati. Sedela sva pri neki mizici. Alberto je bil žalosten in slabe volje.

»Kaj ti je?« sem ga vprašal.

»Sereninega glasu pogrešam! Najbrže ima tudi ona zdaj počitnice. Žalostno zame.«

Naslednjega dne sta pri sosednji mizici sedeli dve mladi dami. Ko je ena izmed njiju spregovorila nekoliko glasneje, me je Alberto zgrabil za roko in dejal: »Ta glas ima skoraj isti zvok kakor Serenin, samo da je še bolj čist in še bolj nebeški!« In začel je mlado dekle pazljivo motriti. Ona je pogled zdržala in prijazno odzdravila in kmalu nato s svojo prijateljico odšla v kopališče.

Že čez dva dni se ji je Alberto predstavil. Igral je z njo tenis, čeprav ni bil preveč navdušen za šport, in z njo plesal. Pri tem se je šele pokazala njegova spretnost in prožnost.

Lepega večera sem našel Julijo samo v majhnem hotelskem pristanišču. Hodila sva po pomolu sem in tja in rekla mi je: »Razodel mi je svojo skrivnost, da ljubi Serenin glas, da je pa noče spoznati iz strahu, da ne bi bil razočaran.«

Prišel je dan, ko se je morala Julija Prevosti vrniti nazaj v Milan. Ko se je vkrcala na ladjo, ji je Alberto prinesel cvetlic in sladkorčkov. Julija se mu je zahvalila in mu dejala: »Najbrže me ne boste pogrešali, kajti v dveh dneh bo Serena, kolikor vem, spet v Milanu, in spet boste imeli priložnost poslušati njen obožavani glas!«

Alberto je obstal ko okamenel, toda ladja se je že odmaknila od obale. Julija mu je pomahala s svilenim robčkom. Alberto ji je vrnil pozdrav, toda njegovi gibi so bili ko otopeli. Pogledal me je in vprašal: »Ali je bila...?«

»Da,« sem odgovoril, »bila je Serena!«

Potlej je govoril tiho predse:

»Serenin glas me je prebudil! Julija je bilo prvo dekle, ki sem ji lahko spet brez razočaranja pogledal v obraz! Julija in Serena sta eno in isto — takoj moram v Milan! — toda bojim se...«

»Nič se ne boj,« sem mu odgovoril, »vem, da te Serena pričakuje v Milanu!«

UGANKE?

KRIŽANKA

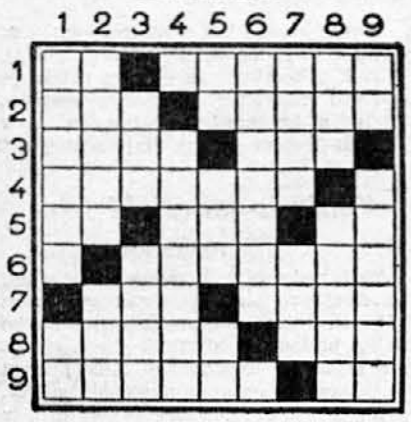

Pomen besed:

Vodoravno: 1. nada; delavčevo orodje; 2. številnik; dogodek iz svetega pisma; 3. država v Aziji; staro orožje; 4. moško ime; 5. narobe zaimek; številnik; okrajšava za kemično prvino; 6. razvojna stopnja žuželke (množina); 7. polet; zmeda; 8. urejuje zapuščinske zadeve; spodnja stran posode; 9. ostanek ognja; ploskovna mera.

Navpično: 1. pripadnik katoliške verske ločine; medmet; 2. morski r zbojnik; redek gozd; 3. privlačnost; časovno razdobje; 4. slovenski učenjak, ki ga je okrcal Prešeren; 5. narobe predlog; orožje; kvartaški izraz; 6. časih zelo donosen poklic; 7. koralni otok; predlog; 8. struja; sveta podoba; 9. narobe veznik; tuj izraz za blagajno.

*

POSETNICA

JAN I. KRESS
delavec

Kaj je ta gospod v resnici?

*

SKRIVALNICA

KADILO — ARMADA — TAČKA — SENICA — DOMOVINA — FLAMINGO — ŠIPEK — KLEŠČE — SAMEJOV.

Iz vsake besede vzemi tri zaporedne črke in sestavi iz njih znan pregovor.

*

ČRKOVNICA

P Z G V N A A A
O O E E R O N M
R N L A P Z S M
B J S R D V A E
A A A I R N L A

*

MAGIČEN KVADRAT

1. A A A A A
2. A A A E E
3. K K K L N
4. N O O P P
5. R T T Z Z

Pomen besed: 1. tiskovina; 2. del celote; 3. posledica slabega bojevanja; 4. napad; 5. rusko mesto.

Besede se berejo enako v navpičnih in vodoravnih vrstah.

*

RAČUN S ČRKAMI

LDHBLAH : IKK = GHIK
LELA
LIBL
LKCC
LAIA
BEE
EHH
EHH

Namestu črk vstavi prave številke, da se ti račun izide. Za isto črko je treba vstaviti zmerom isto številko.

*

PREMIKALNICA

DANAKIL
KLOROVODIK
KOLUBARA
DROBOVINA
NATALIJA
MANITOBA

Premikaj te besede tako, da dobiš v treh zaporednih navpičnih vrstah ameriško pokrajino, našo pokrajino in azijsko reko.

Rešitve ugank iz prejšnje številke

Križanka: Vodoravno: ar, Kosovo, bol, sodar, Apel, Lim, Davorin, ro, Pat, ti, satelit, sat, Riga, napad, ker, aparat, Ra. — Navpično: Abadon, na, ropar, Šap, lev, sapa, lopatar, os, rat, da, Odin, lik, vam, tiger, or, kitara.

Posetnica: Kavarniški godbenik.

Dopolnilnica: Vsak dan nas bolj približa smrti.

Dopolnilnica: Valentin Vodnik.

Veriga: zamuda, Dalila, lakota, tatica, carina, namera.

Zamenjalnica: Janko Kersnik.

Računska uganka: Število 842 pomnožiš s številom 248

»Da bi bil le sin!«

»Da bi bil vsaj fantek,« slišimo pogosto prav po nepotrebnem govoriti bodoče matere. Sinove si menda žele zato, da bi se z njimi ‚postavile' pred sorodstvom in pred možem. Navadno si tudi očetje bolj žele sinov kakor hčerk, to je bolj razumljivo, saj so sinovi nasledniki in nosilci družinskega imena. Pri nekaterih družinah ima pa ta želja nezaželene posledice.

Denimo, da se rodi hčerka. Mlada mati je sicer majceno razočarana, toda otroka ima vseeno rada, pa tudi novopečeni oče se prej ali slej sprijazni z mislijo, da ima hčerko. Pogosto so pa očetje ob rojstvu dekleta kar netaktni. Moje rojstvo je oče pozdravil z besedami: »A samo ‚punčara' je!« Prav isto ‚punčaro' je sicer pozneje ljubkoval in razvajal, toda ob rojstvu je le ni sprejel z istim veseljem kakor sina.

Čisto drugače je pa, če se rodi sin. Že ob rojstvu ga vsi občudujejo in mu prerokujejo sijajno bodočnost. Razen tega je vselej na las podoben očetu in takoooo srčkan! Posebno če je prvorojenec, je vse sorodstvo zaljubljeno vanj. Dokler se otrok te pretirane ljubezni ne zaveda, je še vse dobro. Pogosto se pa zgodi, da delajo starši med otroci veliko razliko. Hčerka mora doma delati, kakor hitro nekoliko odraste, ljubljeni sinček pa pase lenobo in je prepričan o svoji važnosti. Še hujše je, ko hišni ljubljenček nekoliko odraste. Vajen sladkih besed in prizanesljivosti, misli, da si sme vse dovoliti. Od staršev izsiljuje denar in ga prav pridno zapravlja.

Takšni sinovi so pozneje slabi možje in slabi očetje. Že od otroških let je ‚sinček' prepričan, da je nekaj več, kakor njegova sestra. V pobalinskih letih se izrazi to prepričanje v odkritem podcenjevanju nežnega spola: »Kaj babe, te niso za nič!« Pri nekaterih dečkih se to prepričanje pozneje izgubi, to je odvisno od njihove naravne inteligence in od njihovega značaja. Hudo je pa s tistimi fanti, ki se jim to prepričanje z leti še okrepi.

Če se takšen fant oženi, ne čuti do žene nobenega spoštovanja. Zanj je žena manjvredno bitje, ustvarjeno zato, da gara, rodi otroke in krpa možu hlače. Drugih potreb žena sploh ne sme imeti. Ni važno, ali si tudi žena kdaj želi počitka, družinskega sprehoda v naravo ali kakšno drugo nedolžno pozornost. Nekdanji domači ljubljenček sploh ne ceni ženske družbe. Na sprehod utegne samo s svojimi prijatelji in še na misel mu ne pride, da bi ženo kdaj razveselil s kakšno malenkostjo. Za sleherno kulturno, izobraženo ženo je silno mučno vsak dan poslušati moževe litanije: »Kako so ženske neumne! Kako so ženske lene!«

Najbolj neverjetno je pa to, da so žene same krive, če jih možje tako zatirajo. Mati, ki vidi v svojem sinu boga, pač ne ve, da dela s tem krivico svoji bodoči snahi. Če bomo sinove vzgajale v isti skromnosti kakor vzgajamo hčerke, bodo naše potomke s svojimi možmi bolj srečne kakor marsikatera današnja žena in mati!

Saška

Naša kuhinja

KAJ BO TA TEDEN NA MIZI?

Jedilnik za skromnejše razmere

Četrtek: Goveja juha s krpicami, krompirjeva omaka, govedina. Zvečer: Telečja rižota, solata.

Petek: Kislo zelje, ajdovi žganci. Zvečer: Krompirjeva kaša.

Mladost, lepota in ljubkost — vse pod eno streho. Nihče drug ko Danielle Darriex se ne postavlja s tem ljubkim črnim klobučkom, okrašenim s čipkami in šopkom cvetlic. S tem mu je uspeh zagotovljen.

Sobota: Šara s svinjsko glavo in hrenom. Zvečer: Praženec, kompot.

Nedelja: Goveja juha z rezanci, pražen krompir, telečja pečenka, pesa. Zvečer: Govedina od opoldne v solati.

Ponedeljek: Fižolova juha, krompirjevi svaljki, solata. Zvečer: Fižolova solata.

Torek: Pljučka v omaki, vodni ptički. Zvečer: Mlečen močnik.

Sreda: Krompirjeva juha, jabolčni zavitek. Zvečer: Segedinski golaž.

Jedilnik za premožnejše

Četrtek: Krompirjeva juha, telečji zrezki, pražen riž, solata. Zvečer: Kostanjev narastek[1], kompot.

Petek: Omaka iz zelene[2], krompirjev pire, jabolčna torta[3]. Zvečer: Pečenjak, kompot.

Sobota: Goveja juha z ocvrtim grahom, čebulna omaka, krompirjevi rogljički, govedina. Zvečer: Rižota, solata.

Nedelja: Zelenjavna juha, telečja ledvična pečenka, pražen krompir, mešana solata, kostanjeva torta, kompot. Zvečer: Ocvrti vampi, solata.

Ponedeljek: Kruhova juha, krompirjeva potica, ocvrte safalade, solata. Zvečer: Jetra v omaki.

Torek: Prežganka, zarebrnice v smetani s sardelami[4], pražen riž, solata. Zvečer: Rižev narastek, kompot.

Sreda: Lečnata juha, polpeti, krompirjeva solata. Zvečer: Segedinski golaž.

Pojasnila:

[1] **Kostanjev narastek:** Umešaj 2 žlici presnega masla s petimi rumenjaki in desetimi dekami sladkorja. Pozneje pridaj 12 dek pečenih, na strgalniku nastrganih kostanjev, 6 dek olupljenih stolčenih mandljev, nekoliko nastrganih limonovih lupinic, 3 žlice drobtin in sneg treh beljakov. Narastek kuhaj v sopari in ga daj na mizo s kakšno polivko ali kompotom.

[2] **Omaka iz zelene:** Olupi precej veliko zeleno, zreži jo na kosce in jo skuhaj v juhi. Potlej naredi bledorjavo prežganje, zalij ga z juho, ki si v njej kuhala zeleno. Ko se vse skupaj nekoliko pokuha, pridaj tudi kuhane kosce zelene.

[3] **Jabolčna torta:** Napravi testo iz četrt kile presejane moke, osminke kile presnega masla, enega jajca, štirih žlic sladkorja in dveh žlic kisle smetane. Zvaljaj ga za pol prsta na debelo, odreži dve okrogli krpi kakor za torto in položi eno v namazan model, nanjo daj vrsto olupljenih, na listke zrezanih jabolk, potresi jih s sladkorjem in cimetom, pomaži rob z beljakom in pokrij jabolka z drugo krpo. Iz testa, ki ti je še ostalo, izreži z modelčki zvezdice ali druge oblike, namaži jih z jajcem in jih položi na vrh torte, ki jo speci v pečici. Če napraviš nekoliko manj testa, namesto zgornje krpe polagaj na jabolka mrežo iz dolgih svaljkov testa.

[4] **Zarebrnice v smetani s sardelami:** Snemi meso posamezne zarebrnice do polovice kosti: Potlej meso pololci in mu daj lepo okroglo obliko, zarebrnice nasoli in speci. Na mast, ki so se v njej pekle zarebrnice, pa vsuj žlico moke, zalij prežganje s kozarcem juhe. Pridaj še 2 žlici kisle smetane, žličko kisa in tri, na rezance zrezane in v vodi zmočene sardele. Omako dobro prevri, oblij z njo zarebrnice in postavi na mizo.

Priboljšek v nahrbtniku

na jesenskem izletu

Če je še kaj pravičnosti na svetu, potlej imamo po neusmiljenem poletju pred seboj še nekaj posebno lepega: iz sinjkaste meglice vstajajoče, čudežno čiste zgodnje jesenske dni, ki naravo odenejo v magične barve. Dneve, ki so s svojim kristalno čistim zrakom tako prijetni, da nas še enkrat izvabijo v naravo, da še enkrat pobrodimo po gozdovih in travnikih, odrinemo v gore ali k mirnim jezerom...

Zato bo še zmerom treba skrbeti za izletni proviant. Namesto običajnih salam, sardin in trdih jajc poskusite kdaj pa kdaj tudi kakšno spremembo. Poleg užitkov, ki vam jih nudi narava, vas bodo vabili tudi priboljški v vašem nahrbtniku na jesenskih izletih.

Kruhki s sardinami

60 gramov presnega masla dobro zmešajte s 60 grami zdrobljenih sardin, dvema rumenjakoma, 2 žlicama nastrganega sira in polovico žlice sardelnega masla. Na zmes kanite še nekaj kapljic limonovega soka. S tem namažite tanke rezine domačega kruha in položite po dva in dva namazana koščka kruha drugega na drugega.

Siguren nastop

nam omogoča le solidna obutev v brezhibni obliki. Pri nabavi iste nas posetite, postreženi boste nad vse pričakovanje. Vsak teden najnovejši modeli

»Je-Ja«

Ljubljana, Miklošičeva 36

Ne vemo, ali bi tale model imenovali krznen plašč z volnenim tvorivom ali volnen plašč s krznom. Vsekakor je oboje letos zelo moderno, učinek je pa sploh prodoren, eleganten in nov.

Dvojni kruhki

Dvojni kruhki obstajajo iz treh tankih krušnih rezin. Najprej jih namažite s presnim maslom, povrh presnega masla pa dajte na prvo rezino drobno zrezanih kislih kumaric ali seseklјana trdo kuhana jajca, pomešana s sekeljanim drobnjakom, na drugo rezino pa dajte sesekljane govedine, mrzle svinjske pečenke ali gnjati. Lahko pa vzamete tudi štiri rezine kruha, ki jih obložite tudi s podobnimi oblogami. Zelo se obnesejo za takšne priložnosti tudi različne vložene solate, kakor italijanska itd.

Popotni tovariš

Za izlete se prav prileže poleg močnih mesnih kruhkov tudi pecivo: sladko ali maslено. »Popotni tovariš« je prav prikladno pecivo za izlete. Napravite ga iz trdega snega treh beljakov, dodajte 150 g sladkorja, 3 rumenjake, 150 g moke, 150 g olupljenih in sesekljanih mandljev, 150 g rozin in nekoliko limonovega soka. Specite v pomaščeni pekači pri srednji vročini. Ko se ohladi, zrežite na rezine, zložite jih nazaj na pekačo in dajte nazaj v prav malo toplo pečico in jih enkrat obrnite. Vsako rezino, ki pa ne sme biti pretanka, zavijte za izlet v bel svilen papir.

Sadne kocke

Sadne kocke so lahek, osvežujoč provijant. Kakšne četrt kile fig, suhih sliv, ki ste jim iztrebili koščice, nekoliko rozin, mandljev ali orehov očistite in dvakrat zmeljite na mesorezni-ci. Potlej dobro zmešajte z limonovim sokom. Desko potresite s sladkorjem, »testo« razvaljajte 2 cm na debelo in iz njega narežite lepe štirioglate kocke, ki jih znova povaljajte v sladkorju, potlej jih pa, da se ne bodo posušile, zavijte v celofanast papir.

Dva modela, ki so ju v Parizu posebno občudovali. Pariške modne hiše se vsako sezono trudijo, da bi uveljavile takoimenovana »častniška ogrinjala«, vendar se jim to nikoli ne posreči, ker so preveč nepraktična. Več uspeha je imel drug model, ob straneh pošit z bogatim krznom, ki med hojo mahedra sem in tja.

Nekaj za sladokusce

Naša kuhinja je znana po nekaterih specialitetah. Zelje in kranjsko klobaso si privošči pač marsikdo, ki pride v naše kraje. Tujci so že večkrat pohvalili naše čevapčiče in ražnjiče. Koliko je pa še drugih specialitet! Vendar vsak želodec vsega ne prenese, pa če je še tako navajen pikantnih jedi. Nekateri tujci na primer sploh ne prenesejo »srbske vanilije«, kakor so Srbi krstili svoj »luk«. Prav tako kakor mi imajo pa tudi drugi narodi svoje specialitete, ki jih tudi marsikateri od naših sladokuscev ne bi prenesel. Če bi jih, jih pa njegov želodec najbrže ne bi. Oglejmo si jih nekaj!

Eskimi so kakor vemo na moč gostoljuben narod. Zato vam bodo tudi takoj prinesli svojo najljubšo jed, tako rekoč slaščico — še topla, neočiščena creva morskega psa.

Culukafri nikoli ne pijejo svežega mleka. Čim starejše je, tem bolj jim gre v slast. Shranijo ga v velika vedra in ga puste toliko časa, da se skisa. Potlej dodajajo zmerom sveže mleko, na tisto, ki je že kislo. Ko je mleko že prav staro, je zanje največja slaščica.

V Tibetu prav tako ne jedo nikoli svežega masla, temveč pokvarjenega. Čim starejše je maslo, tem boljše je. To je za Tibetance delikatesa.

Na nekem otočku blizu Avstralije živi pleme, ki na moč ljubi gnila jajca.

Botokudi, divje pleme na otoku Sumatri, se sleherni dan maste z »naravnimi zrezki« iz pasjega mesa.

Kitajci, ki so tudi zelo gostoljubni, vam bodo postregli s kitovim mesom, zraven pa dodali opičji mozeg ali pa na majhne koščke narezano — kačo.

Američani, ki so sploh znani sladokusci, vam bodo postregli z ananasom na listu solate, vse skupaj oblito z majonezo.

V Južni Afriki pogosto jedo kuhane ali pečene kobilice, pripravljene tako, kakor pripravimo mi naše rake: kuhane v kropu.

Nogavice perilo dežniki

v najboljši kvaliteti, po tovarniških cenah, v prodajalnah tovarne

VIDMAR

Pred Skofijo 19
Prešernova ul. 10
Gosposvetska 2
Tyrševa 5, Palača „Slavija"

Prijeten družinski kotiček

Pri moji babici — tedaj mi je bilo komaj devet let — sem se zmerom tako domače počutila. Sedela je zmerom pri oknu, pred njo na štirioglati mizi so se kupičili prameni in klopki volne, že pri vratih mi je pa udarilo na uho drobno žvenketanje njenih pletilk. Moja babica je zmerom pletla tiste smešne majhne in malo večje volnene srajčke za svoje vnuke. In teh vnukov ni bilo malo. Kakor hitro je babica dokončala eno srajčko, je pričela drugo. Potem smo dobili te srajčke kot božično ali Miklavževo darilo. Mi otroci jih ne bi bili posebno veseli, če ne bi bilo v njih zavito zmerom kaj sladkega.

Sedela je na starem, udobnem naslanjaču, za hrbet si je pa potisnila mojo blazino. Naredila sem ji jo za Božič, najmanj tisoč črnih in rdečih ‚križcev' sem uvezla vanjo. Bila sem pa bogato poplačana. Babica jo je pogladila in dejala, da je šele zdaj njen naslanjač res udoben, ko si lahko potisne blazino za hrbet.

Kadar me je hotela babica posebno razveseliti, mi je dovolila, da sem sedla na pručico k njej in zbirala gumbe. Bili so shranjeni v veliki leseni škatli z mnogimi predalčki. Bilo jih je neskončno mnogo, rdečih, belih, navadnih za moške hlače, srčkano izrezljanih za bluze, zelenih vojaških in takšnih kakor zrele češnjice. Zdelo se mi je čudovito, jemati jih v roko, predevati iz predalčka v predalček in poslušati nežno žvenketanje babičinih pletilk. Mislim, da so ti tihi popoldnevi pri babici precej pripomogli, da imam tako dobre živce.

Če je bila babica posebno dobre volje, mi je velikodušno dovolila igrati se s sinjo vazo, ki je zmerom stala sredi mize. Meni se je zdela ta vaza nenavadno lepa. Bila je sinja in je imela srebrne zvezde. Tam, kjer je bila najbolj trebušasta, je bil prilepljen porcelanast angel v sinji halji, z zlatimi lasmi in zlatimi perutmi. Dotikal se je vaze samo s svojo drobno nožico in s konicami peruti. Kratko in malo, ta vaza je bila kakor pravljica. Poleti je babica vteknila vanjo rdeče in rožnate vrtnice, pozimi je pa imela v njej bucike in naprstnik.

Če ne bi kot otrok doživela vso prijetnost in zaupnost takšnega družinskega kotička, pač pozneje ne bi občutila želje, ustvariti si sama takšen kotiček s kar najskromnejšimi pripomočki. Tedaj — babica je že davno umrla in mi ni zapustila niti sinje vaze z angelom — sem kot mlado dekle stanovala sama v večjem mestu. Stanovala sem v eni tistih najetih sob, ki se odlikujejo po nedomačnosti in puščobi. V moji sobi žal ni bilo ničesar odveč. Tedaj sem za prvo plačo stopila k nekemu starinarju. Kupila sem nizko, po njegovem mnenju prenizko mizico. Postavila sem jo v kot sobe, bila je tako nizka, da sem sedela ob njej kar na tleh, na stari blazini. Tako vsaj ni bilo nevarnosti, da padem s stola. Sedela sem na svoji blazinici nekako tako kakor sede Japonci na svojih slamnjačah, pila čaj in v prostem času brala knjigo. Bil je edini kotiček v moji sobi, kjer sem se počutila kakor doma.

Pozneje, ko sem se poročila in sva si z možem sezidala skromno hišico za naju in najine otroke, sem v družinski sobi izbrala kotiček ob oknu za družinski kotiček. Obit je s toplo-obarvanim lesom, široke lesene klopi so obložene s kretonastimi blazinami, da se za silo tudi zlekneš nanje in odpočiješ. Miza je dovolj velika, da otroci lahko ob njej delajo domače naloge. V tem kotičku preživi naša družina pol življenja. Zjutraj pojedo otroci zajtrk ob prijazni javorjevi mizi, tudi kosimo in večerjamo ob njej. Na klopeh okrog nje so se prejšnje čase nabirale otroške igrače, zdaj se pa že kopičijo resne šolske knjige. Tudi moj mož rad posedi za mizo, pokadi cigareto ali dve in popije črno kavo. Kadar šivam ali pletem, sedem vselej v priljubljeni ‚kotiček', kakor da bi mi šlo tam delo laže od rok.

Nikakor ne zadošča kupiti udoben fotelj, z moderno progasto prevleko in debelimi blazinami, ga postaviti za nizko mizico in oboje poriniti k oknu. Prijeten postane družinski kotiček šele s tistim nadihom človeške topline in duše, ki sleherno mrtvo stvar obudi v življenje.

Prijeten domači kotiček ni odvisen od denarja, ali vsaj ne popolnoma. To je pač najčudovitejše. Pručica, ki na njej sedi mati pri lupljenju krompirja, s sinjim vedrom ob svojih nogah, postane lahko središče hiše, če zna mati vliti vsem svojim dejanjem tisto domačnost, ki jo družinski člani tako zelo pogrešajo, če je ni. Če pa sedi v še tako umetniško urejenem kotičku neharmoničen človek, potlej je pač ta kotiček dobro izpolnjen kot in nič drugega. Središče družine pa ne bo postal nikoli.

Če vemo, da nas v kotičku zmerom nekdo pričakuje, da se vselej radi vrnemo vanj, potlej je družinski kotiček izpolnil svojo nalogo. Kakršno je vreme v njegovem območju, takšno je razpoloženje v vsej družini.

Pomislimo, kakšne zahteve ima do nas življenje, kaj vse terja od nas boj za vsakdanji kruh. Vsi prihajamo domov, kakor se vračajo ladje vselej v domače pristanišče. Če najdemo v tem pristanišču vselej nekoga, ki ima voljo poslušati naše težave in podpreti našo voljo, potlej smo srečni. Mati družine ima zmerom dosti dobre volje in dovolj spodbude za svoje otroke. Kdor doslej še ni pomislil, koliko skrite sile je v takšnih malenkostih, ta naj se nekoliko poglobi v to koristno premišljevanje.

Praktični nasveti

Kadar so limone poceni, si je treba pripraviti nekaj zaloge tega zdravega, dosti vitaminov vsebujočega sadeža. Vprašanje je pa, kako najbolje ostanejo sveže. Zložite jih lepo v glinasto posodo z mrzlo vodo, ki jo vsak teden dvakrat do trikrat premenjajte. Posodo pokrijte s krožnikom.

Ne priporočamo vam madeže na predmetih iz svetlega usnja čistiti z bencinom, ker pogosto pusti umazane kolobarje. V vsaki hiši je pa preprosto in odlično sredstvo za odstranitev teh kolobarjev, namreč navadna radirka.

PLETENE
smučarske nogavice

Zdaj znate splesti že marsikaj, puloverje, sweaterje zase in za moža, otroške oblekce, ne vem pa, ali znate splesti najpotrebnejše — tople smučarske nogavice. Vsaka izmed nas se je pač že v prvih letih šolskega pouka učila plesti nogavice, toda morebiti je ta ali ona že pozabila. Doma pletene smučarske nogavice so pa tako močne, skoraj bi rekli nestrgljive, da se vam bo trud stotero poplačal.

Zanje potrebujete poldrug pramen močne volne. Za pete in stopalo sploh vam priporočamo, da volni dodaste tudi nekoliko bombažaste preje, da bo bolj močno.

Na pletilke št. 9 nasnujte 68 petelj, in pletite v enojnem rebrastem vzorčku, to se pravi eno levo in eno desno. Tako 7 cm visoko, naprej pa v dvojnem rebrastem vzorčku (dve levi in dve desni) do višine 20 cm.

Nato pa vzemite zraven še bombažasto prejo in srednjih 34 petelj pletite sem in tja, 25 vrst visoko. Odslej imenujemo 10 začetnih in 10 končnih petelj (od teh 34) stranske petlje, srednjih 14 pa srednje petlje. Zdaj snemajte takole: stranskih 10 in srednjih 14 petelj podpletite, na koncu pa dve petlji vzemite skupaj. Potlej pletenje obrnite, in vzemite eno petljo na pletilko, ne da bi jo podpletli. Potlej pletite spet nazaj, dokler ne pridete do stranskih 10 petelj na drugi strani, kjer spet vzemite dve petlji skupaj. Tako ponavljate tako dolgo, dokler ne ostane na vsaki strani samo ena petlja, na vsej pletilki pa 16 (s srednjimi 14 vred). S tem je peta končana in zdaj pletite naprej.

Na vsaki strani pete nasnujte po 15 petelj in jih dajte na pletilki v tem vrstnem redu: na desno pletilko 15 na novo nasnutih in 8 petelj od preostalih 16. Na levo pletilko pa prav tako. Na vsaki izmed teh dveh pletilk je zdaj po 23 petelj, ki jih pletite gladko, ostale pa v dvojnem rebrastem vzorčku. Pletite enkrat okrog, potlej pa začnite snemati, in sicer toliko časa tiste petlje, ki so vam ostale od pete, da vam ostaneta samo še dve. Te vzemite na vsaki strani skupaj in pletite dvakrat okrog.

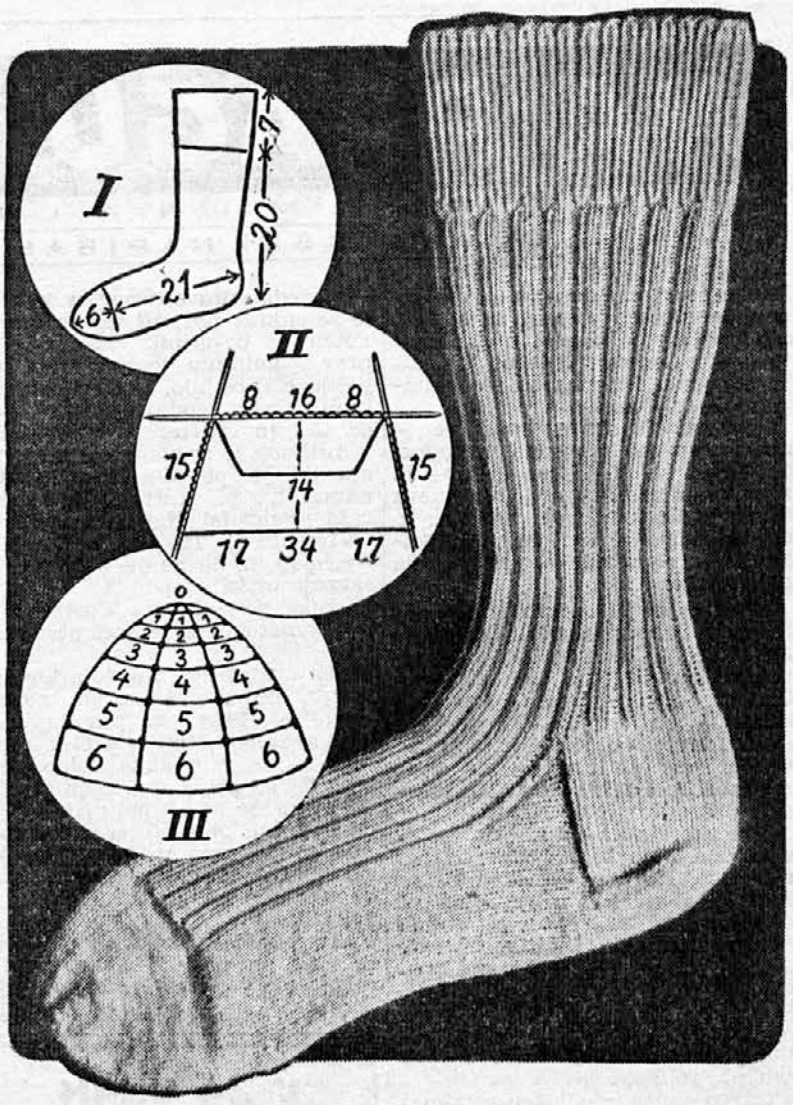

Na vseh štirih pletilkah morate imeti 66 petelj. Potlej pletite dalje 21 cm, ne da bi snemali. Takrat k volni vzemite tudi bombažasto nit, da bo na prstih dvojno.

Za konec prstov pa pletite takole: 6 desnih, dve petlji skupaj, spet 6 desnih in spet dve petlji skupaj. Tako do konca prve vrste. Potlej pletite 6 vrst brez snemanja, naprej pa spet jemljite po dve petlji skupaj, in sicer natanko nad prvim snemanjem. Tako snemajte do konca: v vrsti boste imeli zmerom po eno petljo manj, prav tako pa zmerom napletite od enega snemanja do drugega eno vrsto manj. Zadnji dve vrstici podpletite z enojno nitjo, ki jo nazadnje potegnite skozi vse ostale petlje in zašijte z iglo.

Te nogavice imajo to prednost, da se v perilu ne skrčijo, razen tega so pa zelo močne in tople. Če pa hočete splesti tanjše ali debelejše nogavice, sestavite debelejšo ali tanjšo volno in bombaževec.

Vezene bluze
najnovejša moda

Moderne bluze so čudovita ročna dela. Vsi mogoči vbodi so drug z drugim pomešani v harmonično celoto. Vezen je ovratnik, prednji del in zapestja. K temu dodajajo še lepe, nežne čipke, pogosto tudi ročno delo. Vezene pa niso samo bele bluze kakor nekoč, temveč bluze vseh mogočih barv, seveda po večini v najnežnejših odtenkih. Vezenje je potlej izdelano s prejico iste barve kakor je cela bluza.

Morebiti so prav zato, ker jih doslej nismo še nikoli videli, najlepše temne bluze, vezene s toledom, angleškim vbodom, ažurjem in okrašene s čipkastimi vložki. Vse te bluze pa morajo biti ukrojene tako, da jih nosimo za krilom. Med krilom in bluzo je prikupen prehod, pas iz istega tvoriva kakor je krilo. Seveda mora biti prav ozek. Prav tako je tudi bluza v pasu zmerom nekoliko nagubana.

Preprost dekliški kostim iz mornarsko-modrega volnenega blaga s svetlim, pikčastim okrasom na reverjih in na notranji strani klobučka. Majhen žepek je podoben okencu s cvetlicami, in zelo mladostno učinkuje.

ŽENSKI RAZGOVORI

G. L. J. — Radi bi si sami očistili bel kožuhovinast ovratnik, ki zanj sami priznavate, da je že zelo umazan in ne najboljše kakovosti. Prebrala sem nekaj strokovne literature o negovanju in čiščenju krzna. Bel krznen ovratnik si očistite z vročimi otrobi in z vročo krompirjevo moko. Oboje kupite v drogeriji. Najprej posujete po ovratniku vroče otrobe, nekoliko zdrgnete in ovratnik dobro stepete. To ponovite z vročo krompirjevo moko. Če ovratnik ni preveč umazan in ne preslabe kakovosti, bo zanesljivo čist. Ta recept kajpak sama še nisem nikoli preiskusila, zato ne morem jamčiti zanj. Če nočete dati ovratnika kemično čistiti, ker se bojite prevelikih stroškov in če si ga tudi sami ne upate očistiti, ga nesite h krznarju, očistil vam ga bo za malo denarja. Saška

Monogrami — entel — ažur
gumbnice — gumbi — plise
fino in hitro izvrši
Matek & Mikeš
LJUBLJANA, Frančiškanska ulica
Vezenje perila predtisk ženskih ročnih del

ČIST BEL OBRAZ
v 10 dneh z uporabo FEMINA kreme proti PEGAM. Suha ali mastna 20·— din. Po povzetju pošilja:
PARFUMERIE GALOG — STARI BECEJ,
Dunavska banovina.

ŠAH

Problem št. 115
Sestavil P. F. Blake (1902)

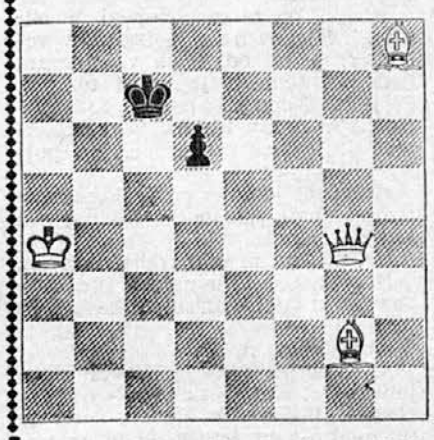

Mat v 3 potezah (B 28)

Problem št. 116
Sestavil A. Decker (1902)

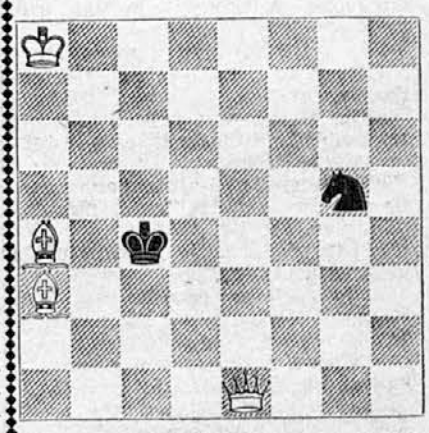

Mat v 3 potezah (B 29)

Problem št. 117
Sestavil Samuel Loyd (1876)

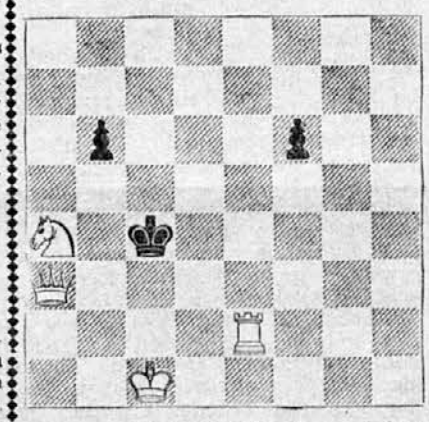

Mat v 3 potezah (B 77)

Problem št. 118
Sestavil Jan Dobrusky
(»České Listy Sachové«, Praga, 1896)

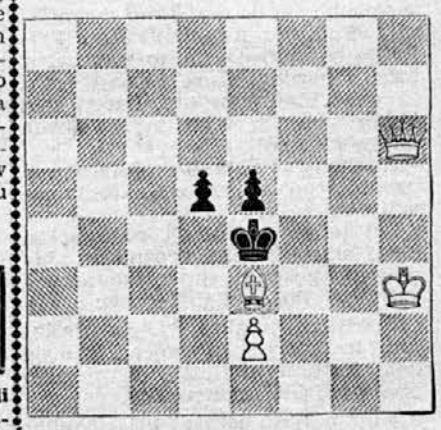

Mat v 4 potezah

Izredno harmoničen in vsebinsko bogat problem. Prava umetnina. (B 92)

Rešitev problema št. 112

1. Dh3—d3 b5—b4 šah
2. Kc3—c2 šah kar koli
3. Dd3—a6 (b8) mat.

1. .... Ka3—a4
2. Dd3—d4 šah kar koli
3. Dd4—a7 (b4) mat.

Rešitev problema št. 113

1. Dh8—a1 Kf3—f4
2. Da1—a6! Kf4—e5, g5, f3
3. Da6—d6, h6, f1 mat.

Rešitev problema št. 114

1. Sg4—f6 Kf5×e5
2. Sf6—d5 kar koli
3. Dd1—h5 mat.

1. .... Kf5—g6
2. Dd1—g4 šah. kar koli
3. Dg4—g8 ali Le5—f4 mat.

NA PRAGU SMRTI

KRIMINALNI ROMAN

ANGLEŠKI NAPISAL PH. MACDONALD

17. nadaljevanje

Ob šestih se je Ravenscourt še enkrat vrnil. To pot ga je sprejela Lucija. »Ni se še vrnil,« je odvrnila na njegovo vprašanje. Če ga ne bo, bo gotovo telefoniral. Ali naj vas tedaj pokličem?«

»Samo, če bo kaj novega,« je odvrnil Ravenscourt in se poskusil nasmehniti.

Vabilo, da bi se okrepčal, je odklonil. Njegov avto je izginil v večer, ki je bil od dežja ves teman.

O pol sedmih je zapel telefon. Že je bil Flood pri aparatu, toda klical ni Anthony. Sir Richard Brocklebank je želel vedeti, ali je polkovnik...

»Zelo mi je žal,« ga je Flood hitro odpravil. »Ni ga še. Ali naj mu kaj naročim?«

Ne, nič mu ni bilo treba naročiti.

Naposled se je le oglasil tudi Anthony. O pol osmih. Pike se je javil:

»Ali ste vi, sir?«

Anthonyjev glas je zvenel utrujeno. »Da. Kaj je novega?«

»Nič. Polkovnik Ravenscourt je bil dvakrat tu. Prosi, da bi ga poklicali, če boste imeli kaj zanj. Tudi sir Richard Brocklebank je telefoniral. Pustil pa ni nikakšnega sporočila... Ali napredujete, sir?«

»Še sam ne vem,« je odsekano odgovoril Anthony. »Počasi gre, tako prekleto počasi...!«

»Ali želite govoriti z gospo, sir?«

»Ne, hvala... Kako je pa s Carter-Fawcettovo?«

»Nič. Ne morem poročati. Snoči se sploh ni ganila iz hiše,« je otožno povedal Pike.

»No, prav. Jutri zjutraj se vrnem. Če me boste potrebovali, me pokličite na številki 1736.«

»Prav, sir.« Pike je odložil slušalo in si zapisal številko.

Spet se je pogreznila zamolkla, težeča tišina nad hišo, tišina, ki je tuleči veter in neprestano praskетajoči dež nista mogla pretrgati, ampak sta jo le še bolj poglobila.

7. poglavje

PONEDELJEK

1

V ponedeljek malo pred deseto uro sta se Anthony in Dyson vrnila. Jutro je bilo sivo, mrzlo in viharno, toda dež je bil ponehal.

Pri gostilniških vratih je Lucija čakala svojega moža. Anthony se je smehljal, toda njegov smeh ni bil takšen, kakor ga je bila Lucija na tihem pričakovala. Na njeno neizgovorjeno vprašanje je odvrnil:

»Lahko bi bilo še slabše — dosti slabše. Seveda pa tudi nimam vzroka, da bi vriskal od veselja.«

Položil ji je roke na rame in jo v skrbeh pogledal. Vsa vedrost je izginila z njegovega obraza. »Kako izmučena si, draga!«

»Vso noč sem prebedela z njo. Moja navzočnost ji menda dobro de... Ves včerajšnji dan skoraj ni izpregovorila besede. Ves dan je hodila po sobi sem in tja... zmerom sem in tja... snoči se je pa na lepem pomirila. Čutila je potrebo po govorjenju. Vso noč sva se pogovarjali.« Izvila se je iz Anthonyjevih rok in še ona njega zvedavo pogledala. »Tudi ti si utrujen, zelo, zelo utrujen.«

Anthony se je odsekano nasmehnil. »Tudi jaz nisem bil len.« Prijel jo je za roko in jo odvedel v hišo. »In zdaj, otrok, bi zajtrkoval — jedel bi ure in ure. Lačen sem kakor volk in jesti mora človek naposled tudi!«

Anthony je ustavil svoj avto pred uradnim poslopjem orožniškega poveljnika.

Šel je po stopnicah navzgor in dejal službujočemu orožniku: »Javite me gospodu orožniškemu poveljniku. Polkovnik Gethryn.«

Spoštljiva naglica, ki je z njo izginil možak v sobo svojega šefa, je dala Anthonyju slutiti, da njegovo ime v tej hiši ni neznano.

Kmalu nato je stal pri Ravenscourtovi mizi. Orožniški poveljnik je bil nekam bled, s črnimi kolobarji pod očmi. Stisnil je obiskovalcu roko in mu ponudil stol, potem se je pa zleknil v naslanjač in začel pogovor:

»Najboljše je, da vam takoj vse povem, Gethryn. Zdaj sem na vaši strani, brez pridržka na vaši strani. Neprestano se ukvarjam s to zadevo; pol noči sem premišljeval o njej. Prej me morda ne bi bili prepričali, toda po umoru Dollboysa vam ni treba več izgubljati besed...«

»Neko novico imam za vas, Ravenscourt. Zdi se mi, da zdaj vem, kdo je ta skrivnostni gospod Curtain.«

»Kdo je, Gethryn? Ne mučite me!« Ravenscourt je planil kvišku.

Anthonyjev okleščeni obraz, ki so se mu od zadnjih dni naporov in utrujenosti zarezale globoke gube, je za trenutek razsvetlil nasmešek. »Rekel sem vam, da se mi zdi, kdo je Curtain. To pa še davno ne pomeni, da mora biti moja, resda precej zanesljiva domneva tudi pravilna.«

»Čim prej mi boste povedali osebo, ki jo sumite, tem bolje bo.« Ravenscourtova desnica se je iznenada stisnila v pest in s tako silo treščila po pisalni mizi, da so tintniki zažvenketali in da je črnilo obrizgalo lesketajočo se mahagonijevo ploščo.

»Oprostite!« Ravenscourt se je rezko zasmejal. »Saj res ni čudno, če človek izgubi živce! Iz kože bi ušel zaradi svojih ljudi. Dva dneva že iščejo Dollboysovega morilca in kaj mi prineso? Nič! Še manj kakor nič! Tolpa bedakov! Niti strela niso vredni!«

»Poslušajte, Ravenscourt!« Anthony se je primaknil bliže k njemu. »Vedeti morate, da vam ne morem odkriti, kdo naj bi bil ta Curtain, dokler nisem o tem sam trdno — res trdno — prepričan... Dosti moram od vas zahtevati, pa vendar vas prosim, da mi slepo zaupate. Tole želim: drevi mi dajte nekaj svojih ljudi. Naročite jim, naj se zberejo na določenem kraju, kje, vam bom že povedal, in naj počakajo. Naj čakajo, dokler... ne bodo česa videli ali pa dobili od mene ukaza, naj koga zgrabijo... Ali me razumete?... Če se bo zgodilo to, kar upam, ko bom dal znamenje, bomo imeli gospoda Curtaina. Če se ne bo zgodilo in če ne bom dal znamenja, pač gospoda Curtaina ne bomo imeli. Ali mi zaupate toliko?«

Ravenscourt je odločno prikimal. »Če vam zaupam? Seveda vam! Tudi sam bom prišel tja. Ali vam je to prav?«

Anthony se je nasmehnil.

»Prazno vprašanje! Več si niti želeti ne morem. Sicer pa vas in vaših ljudi ne bi nadlegoval s to zadevo, če ne bi potreboval svojih lastnih ljudi za neko drugo reč in če se mi ne bi zdelo primerno, da zločinca primemo po vseh uradnih predpisih.«

Ravenscourt je prikimal. Vsa utrujenost je izginila iz njegovih oči. Zdaj so se mu kar mrzlično iskrile.

»Nočno delo bo,« je pojasnil Anthony. »Vem, ali pa vsaj zdi se mi, da vem tole: gospod Luke Curtain bo prišel drevi med osmo in pol deseto h koči na Dollboysovem travniku, kamor se ob slabem vremenu zateka živina. Tam sem nekaj odkril; kar preočitno je bilo tam in za trenutek sem mislil, da je bilo nalašč tja položeno samo zato, da bi jaz našel. Zdaj pa mislim drugače. Zdi se mi, da je Curtain tisti predmet v naglici pozabil in da pojde ponj; seveda v varstvu teme... Saj me razumete?«

Spet je Ravenscourt prikimal.

»Ali mi daste košček papirja?« je vprašal Anthony in vzel svinčnik iz žepa. Na papirju, ki mu ga je Ravenscourt pomolil, je narisal majhen načrt. Orožniški poveljnik je vstal, šel okoli mize in pogledal Anthonyju čez ramo.

»Tu,« je pojasnil Anthony, »je cesta; tu je Dollboysova hiša, tu je prva njiva — tu je travnik, ki se vleče po rebri griča do grmovja ...in tu je spet travnik. Tu, čisto pri živi meji, stoji koča... Ali me razumete?«

»Seveda.« Ravenscourtov kazalec je še enkrat pokazal vsa ta mesta. Potem je poveljnik rekel: »Če se prav spominjam, je živa meja zelo gosta. Kaj bi bilo, če bi skril svoje ljudi že prav zgodaj v grmovje tu... pa tu... in onstran žive meje?«

Anthony je zaznamoval kraje, ki mu jih je povedal Ravenscourt, nagnil glavo postrani in nekaj časa premišljal. Naposled je rekel:

»Imenitno! Tu... je odprtina v živi meji, in če pojde vse prav, bo skoznjo prišel gospod X., z drugim imenom gospod Luke Curtain.«

Ravenscourt se je spet besno zarežal.

»Tu misli priti? No, če pride s te strani, bo moral iti po mojem ozemlju! Prav za prav grenka kaplja zame. Moji operetni orožniki ga ne vem kako dolgo love; zdaj bo pa prišel čez moje zemljišče, a ga ne bom smel prijeti! Toda kar sem obljubil, sem obljubil: niti enega moža ne bom tam postavil in mirno bom čakal, da pride zločinec na kraj, ki ste ga vi določili.«

»To bi bilo torej vse.« Anthony je vstal in pomolil Ravenscourtu roko. »Še enkrat hvala za podporo!«

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, monga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

Orožniški poveljnik ga je spremil do vrat. Anthony je šel po stopnicah do svojega avtomobila. Ravenscourt je še zaklical za njim:

»In kje mislimo začeti?«

»Kako mislite?« je vprašal Anthony.

Ravenscourt je pritekel po stopnicah za njim. »Svoje ljudi bom takoj, ko se bo zmračilo, poslal na določena mesta. Toda kje in kdaj se bova midva dobila?«

Anthony se je zasmejal.

»Res, najvažnejše bi bil skoraj pozabil.« Pomislil je. »Najboljše bo, če se bova srečala točno ob tri četrt na osem tam, kjer se kolovoz proti Dollboysovi hiši odcepi od glavne ceste.«

»Ob tri četrt na osem? Velja!« je pritrdil Ravenscourt. Potem je dolgo zamišljeno gledal za črnim avtom, ki mu je izginjal izpred oči.

— — — — — — — — —

Na usodni življenjski razpredelnici Daniela Bronsona, ki jo je napravila njegova žena, zdaj samo ena črta še ni bila prekrižana.

2

Anthony je le s težavo vodil svoj nerazsvetljeni avto v temi po ozkem kolovozu. Skrbno je pokril hladilnik z odejo in se potem tiho vrnil do cestnega križišča. Sredi glavne ceste je obstal in tiho zažvižgal.

Iz žive meje se je prikazalo neko temno bitje. Takoj nato je stal Ravenscourt zraven Anthonyja, ki mu je stisnil roko in šepnil: »Odpravite se na pot! Ali so vaši ljudje že razpostavljeni?«

»Da,« mu je prav tiho šepnil Ravenscourt, »že od takrat, ko se je stemnilo.«

Tesno drug ob drugem sta zavila na kolovoz, trudeč se, da bi šla kolikor mogoče neslišno. Približno na polovici poti proti Dollboysovi hiši je Anthony obstal in preiskal z žepno svetilko živo mejo na desni. Sij svetilke je zastrl z roko, kolikor se je pač dalo. V ozkem, svetlem stožcu luči so se pokazala zaprta vrata.

»Tu čez pojdeva,« je tiho rekel Anthony in prvi zlezel čez leso. Ravenscourt je šel za njim.

Njune noge so se onstran lese pri vsakem koraku zadrle v mehko, premočeno prst. Nad njima so se podili cunjasti oblaki čez sivo, medlo večerno nebo. Na levici so se pokazali obrisi hiše. Skozi neko okno v zgornjem nadstropju je silil v temo slaboten sij luči.

Molče sta šla čez prvo njivo in zlezla še čez en plot, da sta prišla dalje.

»Tu so travnata tla,« je šepnil Anthony, »zdaj bo šlo hitreje.«

Njuna pot je zavila zdaj navkreber, po spolzki travi. Vihar ju je bičal z vso silo v obraz. Le s težavo sta lovila ravnotežje. Težko sopeč sta prispela na vrt.

Kolikor mogoče tiho sta zlezla skozi živo mejo in stala zdaj na novem travniku. Anthony se je približal svojemu spremljevalcu in mu šepnil:

»Zdaj pa čisto tiho!«

Nadaljevala sta pot. Zdajci so se cunjasti oblaki raztrgali in bleda mesečina se je razlila nad nočno pokrajino. Pred očmi obeh mož je stala zdaj, kakor bi bila zrasla iz tal, preprosta staja, kamor sta bila namenjena.

»Zdaj pa na desno!« Ravenscourt je komaj slišal Anthonyjev glas. Nekaj minut nato sta že prišla do koče in se izčrpana naslonila ob leseno zadnjo steno.

Prisluhnila sta, toda razen tuljenja viharja nista slišala ničesar.

Globoko sopeč je rekel Anthony svojemu spremljevalcu: »Ni ga še tu... Tudi vaših ljudi ne slišim.«

Ravenscourt je prikimal. »Če bi le mogla kaditi.« Njegova roka je pohlepno segla v žep. Anthony mu je svareče dejal:

»Za božjo voljo, ne! Luč bi naju utegnila izdati. Leziva na tla in splaziva se okoli koče. Notri je varnejše in tam naju tudi nihče ne bo mogel videti... Velja?«

Ravenscourt je prikimal in šepnil:

»Ali boste vi vodili?«

Anthony je odkimal. »Najbolje bo, da se ločiva. Če pojdeva vsak zase, naju ne bodo tako lahko odkrili. Vi po levi strani, jaz po desni... pri vhodu se dobiva.« Spustil se je na premočena tla in previdno začel lesti na levo.

Trenutek nato je tudi Ravenscourt zlezel k tlom. Vihar je zdaj še bolj divjal kakor prej; lesena koča se je stresla v temeljih.

Anthony je pogledal okoli vogala. Planil je kvišku in ker je mesec prav tedaj izginil za oblaki, se je upal napraviti korak proti polju. Tiho je zažvižgal. Skozi temo je zdaj prišla proti njemu odločno stopajoča senca.

»Hej, Ravenscourt!« je kriknil pridušeno. »Semle!«

Tisti mah je presekal tišino glasen, rezek smeh. Mesec se je spet prikazal izza oblakov in skoraj svetlo je bilo.

»Prekleti norec!« se je zaslišal Ravenscourtov glas.

Njegova roka je šinila iz žepa. Hkrati, le za drobec sekunde pred pokom in rdečim plamenom, ki je trikrat zapored šinil v mesečno noč, je planil Anthony v varno temo koče.

Ravenscourt je zaklel in se pognal za njim. Spet so se skoraj hkrati zaslišali trije streli... z zamolklim prasketanjem so se zarile krogle v leseno zadnjo steno...

In potem je planilo Anthonyjevo dolgo, mišičasto telo iz teme. Njegov protinapad je bil preračunan. Začel se je v pravem trenutku in nehal se je v pravem trenutku; in ko se je nehal, je zadela Anthonyjeva v pest stisnjena desnica z vso silo Ravenscourta v brado.

Možak je telebnil po tleh, toda bil je trdoživ, in zaradi negotove svetlobe je Anthonyjeva pest obsedela za milimeter preveč na levi.

Ravenscourt je planil kvišku. S hripavim, besnim krikom se je vrgel na svojega nasprotnika; v njegovi dvignjeni desnici se je zasvetila cev prazne pištole. Toda Anthony je pazil. Kakor blisk je sunil z levico naprej in udaril napadalca sredi prsi. Spet je Ravenscourt padel in to pot se ni mogel dvigniti. V divji bolečini se je valjal po tleh. Ko je nekaj minut nato pogledal kvišku, je opazil nad seboj pet mož namesto enega...

Drugi štirje so prišli iz temne notranjosti koče.

Zaslišal se je neizmerno presenečen glas: »Moj bog!«

Ravenscourt je poznal ta glas. Bil je glas Lucasa, podravnatelja londonske kriminalne policije. Istega Lucasa, ki je nedavno sedel njemu nasproti za praznično pogrnjeno mizo v njegovi hiši...

Skušal je vstati. Neka roka je segla po njem in mu izvila revolver. Ko je stal spet na nogah in se še zmerom opotekal, ga je ista roka prijela za ramo in zaslišal je nekaj besed, razumel je pa samo dve: »Umor« in »Ravenscourt«...

Ves otrpel je počasi vprašal: »Umor? Kakšen umor?«

Glas je odgovoril: »Poizkušen umor nad Anthonyjem Ruthvenom Gethrynom... Roke kvišku!«

Podzavestno je Ravenscourt dvignil roke in čez njegove členke je zdrsnilo nekaj mrzlega in težkega. Zdaj ga je omotica že minila. Poskusil se je smejati, a je samo hropel. Potem je obrnil glavo in zagledal Anthonyja. Zdaj je imel spet svoj glas v oblasti:

»Kolikor vidim, ni ranjen.«

»Še nekaj drugih obtožb govori proti vam!« se je spet zaslišal glas.

Ravenscourt je ta glas spoznal; Pikov glas je bil. Režaj je spačil njegov obraz. »Vi? Vi ste me prijeli? Med dopustom? To je vzoren čut dolžnosti!«

Zdaj se je Anthony prvič oglasil. Vzel je svoj stari klobuk z glave in ga pokazal: »Semle poglejte!« Klobukov krajec je bil prestreljen.

»Prvi strel!« je občudujoče rekel. »Dober strel.« Potem se je obrnil k svojim spremljevalcem. »Pojdimo zdaj!«

»Kam?« Lucas se je približal.

»Naprej k avtomobilom!«

»In potem?« Lucas se še zmerom ni prav zavedel. »Ti nas boš vodil!«

»Upam, da bo še danes vse opravljeno!«

Pomislil je. »V gostilno se zdaj ne moremo vrniti... njegova hiša pa ni daleč.«

Odpravili so se. Spredaj je šel Anthony z Lucasom. Pike jima je sledil z ujetnikom. Flood in Dyson sta se pa na koncu prav skrivnostno pogovarjala.

3

Vodil jih je presenečen lakaj. Čez široke stopnice in potem po okroglih stopnicah proti sobi v stolpu. Čeprav so njegovim pogledom spretno prikrili lisice, ki jih je imel njegov gospodar na rokah, je vendar podzavestno čutil, da se je nekaj pripetilo.

Soba v stolpu je bila visoka in dolga. Ena stena je bila vsa pokrita s knjižnimi policami, drugo je krasilo dragoceno tuje orožje; s tretje so ponosno in častitljivo gledali gospodarjevi predniki na vsiljivce. Na četrti steni so bila sama visoka okna.

Humor in anekdote

Nekaj je le

»Torej, si se vendarle poročil?«

»Da. To pa zato, ker se kot samec nisem dobro počutil ne zunaj ne doma, zdaj se pa vsaj zunaj dobro počutim.«

Zagovor na sodišču

»Hlapca, ki je z gorečo pipo stopil v senik, sem v trenutni jezi tako udaril po ustih, da so se tleče iskre razletele na vse strani in tako je nastal strahovit požar.«

Vodilna vloga

»Hura!« se veseli neki mlad filmski igralec. »Naposled sem vendarle dobil vodilno vlogo!«

»Sijajno,« meni žena, »ali boš igral glavnega junaka?«

»Ne, ampak vodil bom kamelo, ki bo glavni junak na njej jezdil!«

Kratek odgovor

»Ali vas smem še kdaj videti, lepa neznanka?«

»Ob priložnosti mi lahko telefonirate?«

»Vaša številka?«

»Stoji v telefonskem imeniku.«

»In vaše ime?«

»Stoji zraven številke.«

Med prijatelji

Dva prijatelja se srečata.

»Kje si pa bil?«

»V samaritanskem tečaju?«

»Kaj si se tam učil?«

»Nuditi prvo pomoč.«

»Imenitno! Ali mi moreš po tem takem priskočiti na pomoč z nekaj kovači?«

Preveč zahteva

»Kam pa tako pozno, Peter?« vpraša oče.

»V šolo. Gospod učitelj nam bo pokazal lunin mrk.«

»Ne. Doma ostaneš! Če vam hoče gospod učitelj kaj pokazati, naj to stori med šolskim poukom!«

O Voltairu

Pri premieri nekega Voltairjevega gledališkega dela, ki je doživelo sijajen uspeh, so bili gledalci strahovito navdušeni.

Tega navdušenja se je najbrže nalezla tudi neka dama, Voltairjeva znanka, ki je med predstavo sedela poleg pisatelja v loži.

Ta dama, ki — mimogrede povedano — ni bila ne mlada ne lepa, je hotela v trenutnem navdušenju pisatelja kar objeti in poljubiti. Voltaire pa, ki mu ni bilo preveč do njenih srčnih izlivov, se je hitro znašel in dejal:

»Ne, gospa,« je rekel, »nikar me ne objemajte in poljubljajte! Če bi igralci videli, bi jim bilo zanesljivo strahovito žal, da sem zase obdržal — najlepšo vlogo...«

Odrezavi slikar

Slavni italijanski slikar Brunelleschi (1377—1446) je nekoč dobil od nekega bogatega trgovca naročilo, naj na strop njegove trgovine naslika freske.

Slikar je na strop naslikal cvetje, ženske, ptice in ribe, in ko je bila freska gotova, ga je bogataševa žena, ki je imela prav malo ali pa celo nič smisla za umetnost, vprašala:

»Prosim vas, mojster, ali bi mi povedali, kaj za vas predstavlja ta slika?«

Slikar se je samo hudomušno nasmehnil in vedoželjni dami odgovoril:

»Določeno vsoto denarja, draga gospa...«

Tudi takšnih je dosti...

»Sodobna dramska umetnost preživlja hudo krizo,« je rekel pred kratkim slavni francoski pisatelj Tristan Bernard nekemu svojemu znancu. »Vse drame novega sloga kritiki neusmiljeno napadajo, dela klasičnih pisateljev pa odklanjajo ljudje in zanje ne kažejo prav nobenega zanimanja!«

Pisateljev znanec se je globoko zamislil v to žalostno ugotovitev, čez nekaj časa je pa vprašal:

»In mislite, da res ni pisatelja, ki bi mogel premostiti ta jez?«

»O, seveda so!« je odgovoril Tristan Bernard. »To so tisti pisatelji, katerih dela niso všeč ne kritikom ne bralcem...«

Iz dežele severnih jelenov

S Smolejem po Finski

Kaj je videl in doživel naš znani smučarski prvak v eni najkulturnejših severnih držav. — Življenje naroda, ki se je moral trdo boriti za obstanek in svobodo

Še preden smo se dobro opomogli od napetosti med Rusijo in baltiškimi državami Letonsko, Estonsko in Litvo, že je nastala napetost med Rusijo in Finsko. Doslej je bilo videt, da skuša Rusija s pritiskom na baltiške države zavarovati samo svojo evropsko mejo, toda spričo pritiska na Finsko bi utegnil sklepati, da gre za cilje ruskega imperializma in da hoče Rusija svoj življenjski prostor razširiti tako, da bo obsegal tudi tiste države, ki jih je nekoč Rusija že imela, to je: del Poljske, Estonsko, Letonsko in Finsko.

Še spomladi je bilo mnogo govora o sporu za Aalandske otoke. Kakšno pa je to otočje?

Aalandsko otočje, sporno jabolko med Finsko in Rusijo, je važna strateška točka v Baltiškem morju. Ime imajo po največjem otoku »Aalandu«, razen tega je pa še okrog 90 manjših otočkov. Švedska je Aalandsko otočje v mirovni pogodbi z Rusijo 1809 leta prepustila Rusiji. Po pariškem dogovoru leta 1856. jih Rusija ni smela utrditi, a v vojni leta 1914 ih je vseeno utrdila v vojno oporišče. Finska je leta 1918 zavzela Aalandsko otočje. Švedska je vložila protest, toda Zveza narodov je razsodila v korist Finske. Otočje je postalo finsko, dobilo je pa avtonomijo. Švedski prebivalci so dobili vse pravice narodnostne manjšine, vsi prebivalci Aalandskih otokov so pa prosti vojaščine. Uradni jezik je švedski. Finska se je v Ženevi obvezala, da teh otokov ne bo utrdila.

Finski parlament v Helsinkiju.

Da bomo bolje razumeli prizadevanje Rusije in odpor Finske, se moramo nekoliko poglobiti v finsko zgodovino. Finska je bila od 13. stoletja pa vse do konca napoleonskih vojn in do novejših dni sporno jabolko med Švedsko in Rusijo. Medtem ko so pa Rusi Fince kulturno zatirali, Švedi niso svojega gospostva nad njimi nikoli izrabljali. Švedski kralj Gustav Adolf je celo osnoval prvi finski parlament.

Peter Veliki je podjarmil Finsko v letih 1710. do 1716. Od tistih dni dalje se je morala Finska trdo boriti za svojo svobodo. Prišla je spet pod Švede, toda za napoleonskih vojn so od leta 1808. do 1809. Rusi spet podjarmili Fince. Pod Aleksandrom III. so skušali Finsko popolnoma porusiti in so leta 1899. popolnoma ukinili finsko ustavo. Toda finski narod se je odločno upri. Nekoliko svobodnejše je zadihala Finska država tisti čas, ko je bila v Rusiji ruda notranja napetost zaradi vojne z Japonci l. 1905. Toda šele leta 1917. s koncem carizma v Rusiji so se Finci dokončno osvobodili in proglasili neodvisnost svoje države. Meje te nove države so potrdili z mirovno pogodbo v Dorpatu, novembra leta 1920.

Zdaj grozi tej državici od Rusije nova nevarnost. Finska ni tako majhna, saj meri 388.279 km², toda prebivalcev ima le okrog štiri milijone. Od leta 1922. ima splošno vojaško dolžnost. Njena vojska šteje v mirnem času 1.700 častnikov in 24.000 vojakov. Razen tega ima prostovoljsko armado okrog 100.000 mož. V vojni bi mogla oborožiti 300.000 mož, kar je pa glede na rusko premoč zelo malo. Meja Finske proti Rusiji je zelo raztegnjena in meri 1.566 km, toda tla so izvrstna za obrambo, kajti večino meje tvorijo neskončna jezera in gozdovi. Finska bi se mogla vsekako bolje braniti, kakor se je branila Poljska proti Nemčiji. Kakor vse kaže, se bo v primeru napada tudi branila.

Glede na te pereče dogodke na Daljnem severu smo naprosili našega zelo znanega športnika in naročnika našega lista g. Franceta Smoleja, ki se je lani kot zastopnik Jugoslavije udeležil smučarskih tekem na Finskem, naj nam napiše nekaj vrstic o svojih vtisih iz te dežele. G. Smolej je bil tako prijazen, da nam je poslal o Finski tole zanimivo poročilo:

*

Februarja 1938. me je športno poslanstvo zaneslo visoko na sever, na Finsko. Jugoslovanska zimsko-športna zveza me je poslala kot edinega zastopnika našega smučanja na svetovno smučarsko prvenstvo v Lahti.

Pot na Finsko je dolga, a zanimiva. Potoval sem celih pet dni. Kakor hitro smo pustili za seboj značilne poljske vasi z rdečkastimi hišami in slamnatimi strehami, je postala pokrajina vse bolj severnjaška. Povsod ravnina, borno grmičevje in od časa do časa gozdovi. Potoval sem čez Litvo, Latisko in Estonsko, čez državice, ki se nam zde na zemljevidu tako majhne. V resnici so bile pa precej velike države, prav lepo urejene in tedaj še ljubosumno zaljubljene v svojo samostojnost.

Blizu Tallina, prestolnice Estonske, smo se prvič srečali s predstavniki tiste panoge, ki je na severu poleg kmetijstva in lesne industrije najvažnejša, s predstavniki ribolova, ruskimi ribiči. Bučno so prilomastili v naš oddelek in še preden se je vlak zganil, so se pričeli gostiti s klobasami in vodko. Kruha niso jedli. Vsak je imel s seboj polno vrečo posušenih rib. Peljali so se v Tallin na ribji trg.

Iz Tallina se odpelješ v prestolnico Finske, Helsinki, s parnikom, in sicer tam, kjer je finski zaliv najožji. Voziš se štiri ure. Komaj izgubiš izpred oči obrežje Estonske, že se v dalji začne kazati finska obal. Morje med Tallinom in Helsinkijem nikoli ne zamrzne, ker teče po sredi zaliva topli zalivski tok. Bliže obalama so pa plavale po morju debele ledene plošče in se grmadile ob bregu v naravne ledene nasipe. Po štirih urah precej naporne vožnje smo zagledali Helsinki.

Finska: demokracija, kjer ni milijonarjev ne beračev

Finska je med najbolj demokratskimi državami na svetu. Demokratska pa ni samo po svoji politični ureditvi — Finska je republika, kjer volijo predsednika vsakih šest let — temveč tudi po svojem pojmovanju vsega življenja. Na Finskem nikjer ne opaziš grobih razlik med posameznimi sloji. Štirimilijonski narod ima samo osem milijonarjev, zato pa tudi nobenega prosjaka. Finci so zelo ponosni na to, da ima v njihovi državi vsak človek delo in da nihče ne beračí.

Življenjski standard povprečnega Finca je dokaj višji od našega. Zanimal sem se posebno za plače delavcev. Finski delavec zasluži na dan 80 mark (1 finska marka je okrog 90 par) in dela osem ur. Če pomislimo, da življenje na Finskem ni drago, da je mleka, rib in presnega masla na prebitek in da stane prehrana na dan približno le 10 mark, si utegnemo ustvariti pravo sliko o tem zaslužku.

Izredno demokratsko pojmujejo Finci tudi svoje razmerje do Laponcev, nomadov, ki žive na skrajnem severu njihove države. Laponcev je komaj še 1500 in še ti izumirajo. Finci so se odločili, da jim bodo dali kulturo, ne pa civilizacije. Vsak finski učitelj se prostovoljno zaveže, da bo leto dni svoje službe preživel med Laponci. Na Finskem ni več nepismenih ljudi, pa tudi med Laponci jih kmalu ne bo več. Visoko na severu stoje prav skromne lesene šole. Finski učitelji v njih so za Laponce ne samo učitelji, ampak tudi svetovalci, tovariši in zdravniki. Mlade učiteljice, ki se podajo na Laponsko, uče Laponce ne samo pisanja in branja, temveč tudi krpanja, šivanja in obvezovanja ran. Marsikaj se pa Finci nauče od teh preprostih ljudi, tako »čaranja«, presoje vremena po vetru in smeri oblakov, in podobnih stvari, ki jih je civiliziran človek že zdavnaj pozabil ali opustil.

Videl sem Laponce, prišli so s svojimi vpregami na smučarsko prvenstvo v Lahti. Pripeljali so s seboj še neustrojeno krzno. Njih vprego vlečejo severni jeleni, lepe, a nemirne živali. Sani so zelo preproste in visoko ukrivljene na obeh straneh, prav tako smuči. Za nas, ki nismo vajeni takšnih oblik, so tri metre dolge, na obe strani ukrivljene smuči pravo čudo. Laponski šotori so zgrajeni iz štirih stiskajočih se debel. Med-nje pa zgrade stene iz zemeljske ruše. Sredi šotora se zibljе kotel nad ognjem, ki nikoli ne ugasne. Na tleh leže tjulenjeve kože, kar na golem snegu. Tjulenjeve kože so hkrati odeja in postelja. Laponci sami imajo kaj čudno nošo. Temnolasi, zajetni možje so oblečeni v rdeča krila in obuti v visoke škornje iz krzna ali tjulenjeve kože. Na glavi nosijo štiriogelna pokrivala, podobna pustnim čepicam. Tudi ženske imajo rdeča krila in škornje, čepic pa nisem videl. Svetlolasi Finci so se prijazno pogovarjali z Laponci, menda v finščini.

Tudi z drugimi narodi žive v normalnih razmerah Finci v prijateljstvu. Najbolj sorodni so jim Norvežani, menda zato, ker se finska meja stika z norveško prav na skrajnem severu, kjer borbe za obstanek z naravo premoste vsa nasprotstva. Švedi so dolgo let bili na Finskem nekakšna smetana družbe. Zdaj so se Finci že toliko osamosvojili, da Švedi nimajo več toliko vpliva na javno življenje, čeprav so s svojim kapitalom udeleženi še v mnogih važnih finskih podjetjih in industrijah. Opazil sem tudi, da so najlepše trgovine v Helsinkiju še zmerom švedske. To švedsko gospodarsko gospostvo nad Finci pa nič ne moti njih športnega in kulturnega sodelovanja. Finci so kulturno nekoliko naslonjeni na Nemce; to sem opazil predvsem po tem, ker znajo razen svoje materinščine največ nemščine in švedščine. Da tedaj razmerje z Rusi ni bilo preveč napeto, sem opazil po raznih letakih in prospektih, ki so vabili Fince na izlete v Rusijo. Povprašal sem svoje finske znance o tem in povedali so mi, da takšni izleti niso nič nenavadnega.

Sprehod po finski prestolnici

Helsinki, »belo mesto severa«, sili precej daleč v morje in je važno obmorsko pristanišče. Prav rad sem hodil po izredno širokih, čistih asfaltiranih cestah in si ogledoval mesto. V Helsinkiju boš opazil mnogo trgovin s krznom, mnogo kavarn, slaščičarn, javnih knjižnic in trgovin s knjigami in nenavadno dosti cvetličarn. Gostilno v našem pomenu boš le redko videl. Finci žive bolj intimno življenje, zvečer so ob desetih kavarne že prazne, v restavracije zahajajo največ tujci. Sodeč po trgovinah, ljubi Finec cvetlice, družinsko življenje, dobro knjigo in — kajpak — svoj šport bolj kakor druge, grobe užitke.

Ustavil sem se pred eno zame najbolj zanimivih trgovin v Helsinkiju. Izložba ni bila nič posebnega. Moški klobuki. Zato je bil pa napis nad trgovino vse bolj važen: »Trgovina s klobuki, Paavao Nurmi.« Nurmi? Da, slavni Nurmi, znameniti svetovni rekorder v cross-contryju in maratonskem teku, ima v Helsinkiju trgovino s klobuki. Ker žrtvuje malone sleherni tujec nekaj kovačev, da kupi klobuk od tako slavnega prodajalca — Nurmi prodaja in streže sam — trgovina nekdanjemu športniku prav dobro nese. Nurmi je prav takšen, kakor smo ga videli na slikah, še zmerom precej suh, zelo gibčen in prijazen. Ker nisem imel nobenega spremljevalca, nisem hotel — a tudi mogel nisem — začeti z njim razgovora, kar mi je pa še danes žal.

Finska signalna patrulja pri delu. En vojak oddaja svetlobne signale, drugi pa z daljnogledom opazuje signalne odgovore.

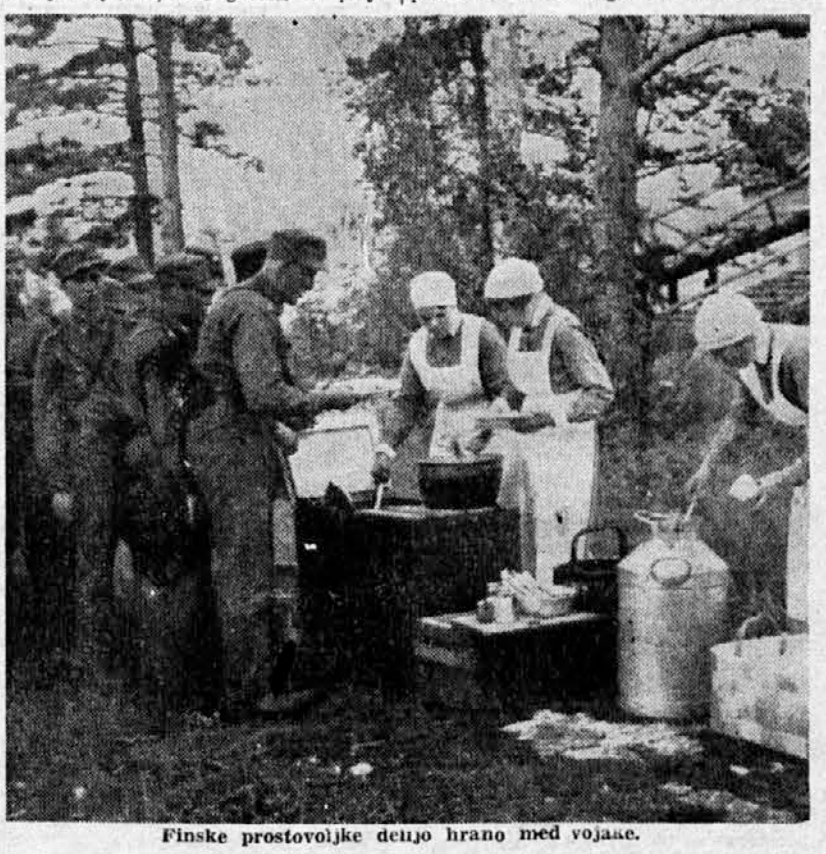

Finske prostovoljke delijo hrano med vojake.

Še nekaj o finščini, tem prečudnem jeziku. Napisi na trgovinah, naslovi v prospektih in časopisih ti takoj povedo, da ima finščina zelo dolge besede. Finci namreč kar več izrazov strnejo v eno besedo, ne meneč se za to, ali ima potlej novopečena beseda dvajset ali trideset črk. Kadar nisem imel drugega dela, sem črkoval te kačaste besede in jih skušal izgovarjati tako pojoče, kakor jih izgovarjajo Finci. Njih jezik je zelo pojoč. »Sprejemni odbor« na primer se pravi po finsko: »Vastaanottotoimikunta«, toda ta beseda je v primeri z nekaterimi drugimi še kratka. Neki finski športnik me je celo naučil šteti do deset. Do sedem šteti znam pa še danes: iksi, kaksi, kolomme, nellie, viisi, kuusi, kummente.

Kosil sem v neki restavraciji. Finska hrana je redilna in zelo pestra. Finci so strokovnjaki v pripravljanju obloženih kruhkov in narezkov. V vsaki restavraciji stoji sredi jedilnice velika miza. Na njej dobiš vse finske posebnosti: vse mogoče obložene kruhke, razne kisle in sladke solate, mesne narezke, pikantno in navadno presno maslo in ribe. Ribe v majonezi. Ribe v pikantni omaki. Ribe z zelenjavo. Dosti, dosti rib. Na posebni mizici poleg te mize je jedilno orodje in posoda. Poslužiš se sam, popolnoma svobodno in po svojem okusu. Ko se nekoliko podpreš in zaliješ to uvodno jed z »maitom«, nekakšnim finskim joghurtom, šele sedeš za mizo in naročiš juho, prikuho, meso in močnato jed. K vsaki jedi servirajo presno maslo, »maito«, in trd, ovsen kruh, podoben prepečencu. Ta kruh in »maito« sta mi bila posebno všeč. Kupil sem nekaj rezin kruha in ga prinesel domov, hoteč ga pokazati svojim znancem. Toda žena ga je prvi večer pri čiščenju nahrbtnika vrgla proč, misleč, da so to stare skorje, ki sem jih nehote pozabil v njem... Toda vrnimo se na Finsko. Za takšno obilno kosilo sem plačal samo deset finskih mark, torej niti enega kovača ne.

Hrana doma ni slabša od restavracijske. Finci pojedo nenavadno dosti presnega masla in popijó vsak dan velike vrče »maita«. Kava (»kahvia«) in čaj (»teeivankera«) še zdaleč nista tako priljubljena.

Helsinki je pač najlepše finsko mesto. Finska mesta so zidana, provinca je pa lesena. Vozil sem se po pokrajinah, kjer malone nisem videl zidane hiše. Lesene hiše so pa zelo trdno zgrajene. Skoraj vse ceste na Finskem so zelo široke in asfaltirane, prave avtomobilske ceste, kar ni nič čudnega, kajti bencin je na Finskem zelo poceni, liter komaj poldrugo marko. Meni pa duh po tem bencinu ni bil prav nič všeč. Sprejel me je že v Rigi spremljal me je po vseh baltiških državah in še na Finsko. Kadar se spomnim na svoje potovanje po severu, nehote zavonjam ta duh, podoben duhu izgorevajoče nafte. Finci so tega duha že vajeni. Mnogo jih ima avtomobile; veselo se poleti vozijo po teh lepih cestah ali pa veslajo. Ne smemo namreč pozabiti, da je na Fin-

Nadaljevanje na 12. strani

Iz Helsinkija izseljujejo prebivalstvo. Na sliki vidimo skupino ljudi, ki čaka na omnibus, da jih odpelje iz mesta.

Kako dela fotoelektrična celica

Vlomilec vlomi vrata v banko. Bliža se železni blagajni in pregleduje neka notranja vrata, ki jih je treba poprej odpreti, če hoče priti na cilj.. Na lepem zasliši za seboj rahel šum, se obrne in opazi, da so skoraj brez šuma neka jeklena vrata zdrčala navzdol in mu preprečila beg. Ujet je v jekleni pasti. Čez nekaj minut je pridrvel policijski avto in ga peljal za zapahe. Drugi dan so ga peljali pred sodnika. Kot dopolnilni dokaz so mu pokazali fotografijo, ki je bil na njej fotografiran ravno v trenutku, ko je poskušal vlomiti notranja vrata.

Vse to je bilo delo človekovega električnega očesa, fotografske celice. Ta majhna naprava ni prav nič skrivnostna. Nič drugega ni ko majhna, k električnemu vodu priključena skrinjica. Iz neke razdalje je vanjo uprt svetlobni žarek. Kolikor časa žarek pada na skrinjico, se ničesar ne zgodi. V trenutku pa, ko je električni žarek prelomljen, električni tok zastruji po skrinjici in vsak z njo zvezan mehanizem požene v tek.

Ko je stopil vlomilec med žarek in celico, je tako avtomatsko sprožil mehanizem v pogon. Elektrika je zaprla vrata, obvestila policijo in sprožila kamero, ki ga je fotografirala.

Ali se moramo dati operirati

Zdravniška zbornica v Kaliforniji je pri vladi vložila prošnjo, češ da naj bi vlada preklicala zakon, po katerem ima vsak bolnik pravico operacijo odreči, pa čeprav od nje zavisi njegovo življenje. K temu je zbornico pripravil neki dogodek, ki se je pred kratkim odigral v neki kalifornijski bolnišnici.

58letni L. H. Cardwell je bil zelo bolehen in njegova bolezen ga je spravila že ob vse premoženje. Zato je obupal nad življenjem in se je ustrelil v prsi. K njegovi smrtni postelji so poklicali kirurga, ki bi mu življenje lahko rešil z operacijo. Nesrečnež se je pa s poslednjimi močmi na vso moč temu upiral in nikakor ni pustil zdravnika k sebi. Trdil je, da ima pravico s svojim življenjem razpolagati kakor se njemu zdi prav. Skliceval se je tudi na zakon, po katerem mora imeti zdravnik njegovo privoljenje, če ga hoče operirati. Ubogi Cardwell niti v poslednji uri ni imel miru pred zdravnikom in je izdihnil v stoičnem miru.

Zadevo so potlej na dolgo in široko obravnavali v časopisih. Tudi državni pravdnik je povzel besedo in je dejal, da je imel bolnik prav, čeprav je že poprej skušal vzeti si življenje. Zdravniki pa kljub temu stoje na stališču, da je njihova dolžnost z operacijo bolniku rešiti življenje, pa čeprav se bolnik sam tega brani.

Iz zgodovine športa

Tekmovanja, ki jih je s seboj prinesel moderni šport, so neverjetno pospešila razvoj gradnje športnih stadionov.

Leta 1896. so v Atenah priredili prve olimpijske igre modernega časa. Stadion, ki so ga takrat postavili na ruševinah antičnega stadiona, je imel prostora za 60.000 ljudi. Drugi stadioni, ki so jih zgradili nalašč za olimpijske igre, so v Amsterdamu, Parizu, Londonu, Stockholmu in v Berlinu. Že zdaleč so jih pa prekosili ameriški stadioni, od katerih ima čikaški prostora za 150.000, stadion ohijskega državnega vseučilišča pa za 75.000 ljudi.

V Londonu so pozneje zgradili še neki stadion v Wembleyu, ki ima prostora za 90.000 ljudi. Največji obstoječi stadion na britanskem otočju je v Glasgowu, ki je leta 1930. sprejel vase 129.510 gledalcev.

Igrišča angleške in škotske lige sprejmejo vase vsako soboto popoldne 2,500.000 gledalcev.

V primeri z modernimi stadioni so bili stari rimski amfiteatri skromni. Največji rimski amfiteater Koloseum ni mogel sprejeti več ko 50.000 gledalcev. (»Your Life«, Newyork.)

Kako Kitajci berejo časopise

Kadar pomislimo na ogromno število prebivalstva na Kitajskem, bi utegnili misliti, da kitajske časopise tiskajo v milijonskih nakladah. Temu pa ni tako. Na Kitajskem časopisov ne tiskajo v velikih nakladah, kljub temu jih pa bere veliko število ljudi.

V velikih mestih obstajajo namreč posebna podjetja, ki zbirajo prebrane časopise in jih potlej dostavljajo oddaljenim bralcem po znižani ceni. Njihovi nameščenci vsak večer obhodijo naročnike časopisov in jemljejo od njih prebrane časopise. Drugi dan jih prodajo ljudem, ki nimajo toliko sredstev, da bi se naročili na časopis. To se ponavlja tako dolgo, da nazadnje pridejo časopisi tudi med najrevnejše sloje naroda. Tako prodro do najoddaljenejših krajev, seveda šele čez kakšen teden ali pa tudi mesec dni. V teh daljnjih krajih ljudje navadno niti brati ne znajo, zato jih berejo javno, običajno v samostanih.

V pokrajinah, ki so jih zdaj zasedli Japonci, so se razmere že izpremenile in tam časopise že prav tako hitro razpečajo ko pri nas v Evropi.

(»Sun«, Newyork.)

V kraljestvu palčkov

13

»O, drobno bitje!« je rekla poljska miš, »le pridi v mojo toplo izbico in jej z menoj!« Palčica si tega ni dala dvakrat reči.

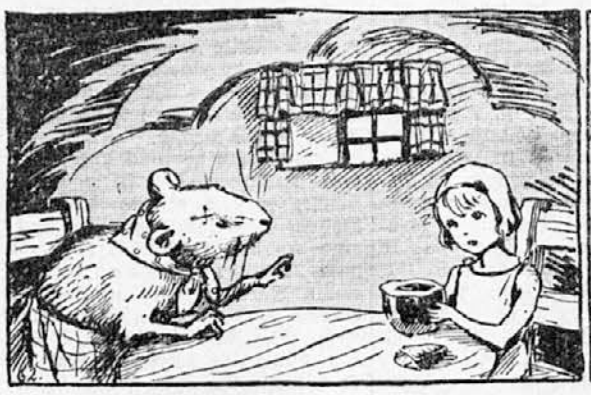

In ker ji je bila Palčica všeč, je dejala: »Čez zimo lahko ostaneš pri meni, samo gledati boš morala, da bo moja izba zmerom čista in snažna, in mi pripovedovati zgodbice, kajti zgodbice imam zelo rada.« To se je Palčici zdelo kakor nebesa.

Palčica je storila, kar je zahtevala stara poljska miš, in prav dobro se ji je godilo. Bilo ji je lepo in toplo.

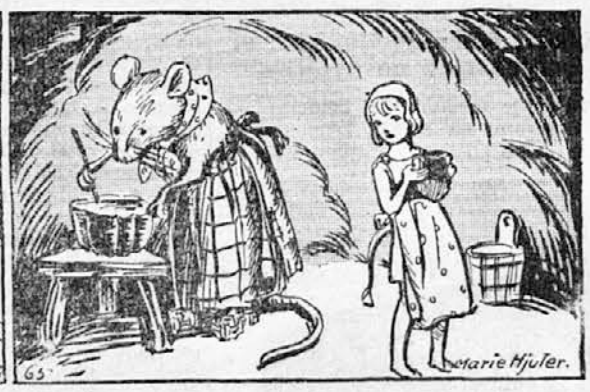

»Zdaj bova pa kmalu dobili obisk!« je rekla poljska miš. »Moj sosed me vsak teden enkrat obišče. Njemu gre pa še bolje kakor meni. Velike dvorane ima in lep, črn žametast kožuh! Če lahko prideš k njemu, boš dobro preskrbljena; samo nič ne vidi. Moraš mu povedati najlepše zgodbice, ki jih znaš!« Tako je govorila gospa miška, Palčica jo je pa verno poslušala.

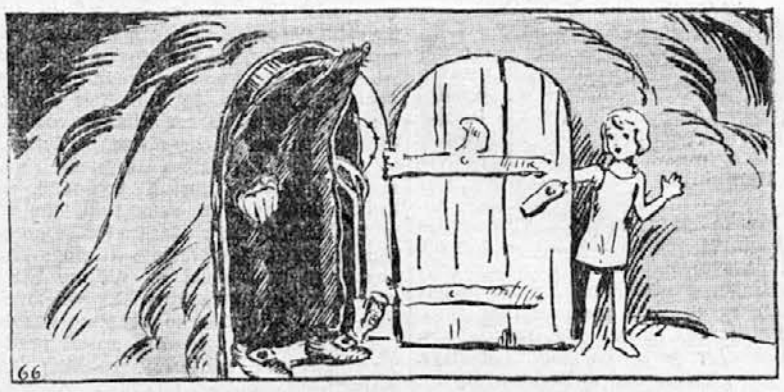

14

Toda Palčica se za to ni zmenila. K sosedu ne bi prav nič rada šla, kajti sosed je bil krt. Prišel je in ju obiskal v svojem črnem žametastem kožuhu.

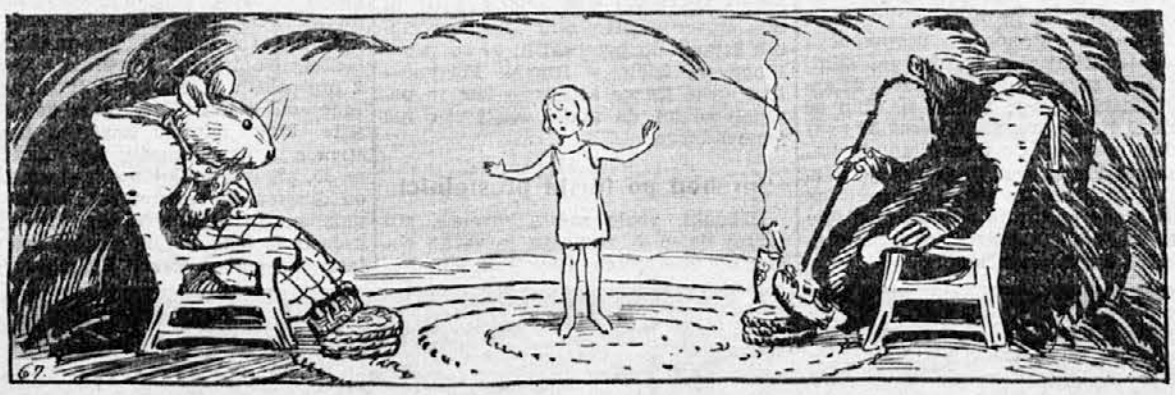

Da je bogat in učen, je rekla poljska miš. Njegovo stanovanje je tudi dvajsetkrat večje od njenega. Da je hudo učen, samo sonca in lepih cvetlic ne trpi; grdo govori o njih, saj jih še nikoli ni videl.

Palčica je morala peti in pela je: »Leti, leti, rjavi hrošč!« in: »Glej, glej, kako menih čez polje gre!« Tedaj se je krt zaljubil vanjo zaradi lepega glasu, rekel pa ni ničesar, ker je bil pameten možak. Takšno drobše ni mogoče dobiti s silo.

Izkopal si je bil dolg hodnik pod zemljo od svoje do njene hiše; po tem hodniku sta se poljska miš in Palčica sprehajali, kolikor sta se hoteli. Prosil ju je, naj se ne bojita mrtvega ptiča, ki leži na hodniku; bil je kar cel ptič s perjem in kljunom, ki je očitno šele pred kratkim umrl in ki so ga pokopali prav tam, kjer je bil krt napravil svoj hodnik.

DALJE PRIHODNJIČ

Največja vas na svetu

(Nadaljevanje z 2. in 3. strani.)

Črne, globoko zastrte rikše, s srebrnimi šprikljami v kolesih, čakajo nanje, da jih odpeljejo zvečer v čajnice ali v restavracije. Tam jim bo v dolžnost, da bodo zabavale družbo s petjem ali s kramljanjem. O mraku jih vidiš včasih, ko stopajo v svoja vozila; njihove kimone se bleščijo črno, rdeče in zlato, brokatasti obiji se svetlikajo zamolklo, skrivnostne pričeske, položene v tri velike votle valje okoli spetin kit, medlo zaudarjajo po gostem olju, ki ijh zleplja. Njihovi obrazi so snežnobelo napudrani; negibne maske hromega veselja, ki nam je tuje.

Komaj se oddaljiš iz teh velikih prometnih žil in iz okamenelega sveta Marunouhija, se znajdeš sredi Japonske, ki je zob časa še ni načel. Nepregledno morje ploskih lesenih hišic, ki jih je polna prestolnica kakor vsa druga japonska mesta, je utisnilo Tokiju pečat nikoli se nehajočih vasi, ali če hočete, pečat ene same vasi, ki je pa kajpak največja na vsem svetu.

Marsikateremu naprednemu Japoncu bo morda ta označba nevšečna, toda vendar kaže na odločilni vir moči tega edinstvenega naroda, ki se je pred sedemdesetimi leti iz svoje volje podredil najmogočnejšemu pekucuštvu: modernizaciji, pa je vendar obdržal vso svojo svojskost.

Japonski dom je današnji dan prav takšen, kakršen je bil od pamtiveka; še zmerom je pološčen zaboj z mlečnobarvnimi okni in znotraj ves obložen s trstnimi preprogami. Morda je najpopolnejši in najčastitljivejši dom, ki ga je človeški duh sploh kdaj ustvaril. In dejstvo, da ima Japonec še zmerom tako smelo roko, da postavlja take domove celo v Tokiu, v Kiotu in v Osaki, je prepričevalneje za življenjsko silo tega naroda kakor vsi njegovi sto tisoči najnovejših strojnih statev in vse njegove oklopne križarke.

Dolgo uro se lahko z največjo hitrostjo voziš križem kražem po Tokiu, pa naletiš zmerom na nove okraje samih lesenih hiš, najsi so prijazno skrite med velikimi delavnicami, ob trgih in svetiščih, sredi redko zasajenih vrtov, najsi so postavljene ob eni izmed tisočih enoličnih ulic, kjer jim je pritličje trgovina ali delavnica, nadstropje pa stanovanje za družino.

Da, dobršen kos japonske industrije, ki se je vsi tako boje, je skrit v teh hišicah, zakaj Japonska je dežela majhnih podjetij. Komaj zaposli delavnica več ko šest ljudi, že jo vpišejo v japonsko tovarniško statistiko. Male kovačnice s tremi ali štirimi kovači dobe že naročila za oborožitev. Ob nakovalu vidiš može kako strumno kujejo rezila za bajonete. In vendar visi v delavnici z zakajenega stropa cvetoča črešnjeva vejica, včasih samo iz barvastega papirja narejena.

Zaradi tega bi bilo težavno, prisoditi posameznim tokijskim okrajem poseben značaj, kakor to sicer lahko storiš v drugih velemestih. Skoraj vse mesto, razen središča, je v življenju in nehanju prava vas, ki milo skriva pod svojo starodavno obleko vso revščino in stisko. Najsi se raztezajo asfaltirane ceste, obrobljene z navidez samo za silo postavljenimi vegastimi brzojavnimi drogovi, še tako daleč v sivo daljino, stoje vendar v vsaki stranski ulici gladke rjave hišice, obrnjene z licem navznoter, z nalašč zastrtim pogledom v svet.

Človeška naselbina brez meja, nedogledna vas, največja na svetu — in vendar vsa strnjena in živeča ob središču: ob cesarski palači. V osrčju starega mestnega jedra se širi prostrani park in obkroža cesarjev dvorec. Nasadi so polni razsežnih travnatih jas — in ob vzdušnih solnčnih dneh so do pičice, celo v vonju enaki londonskemu Hydeparku. Iz jarkov se dviga ciklopsko obzidje, posejano po vrhu s travo in borovci. Zadaj, za gostim listjem nejasnih dreves, slutiš valovite bakrene strehe, ki preživlja pod njo sam samcat svoje vzvišene dni potomec solnčne boginje, sam Bog, skrit nevrednim človeškim očem.

»Samo Japonci imajo Boga na čelu naroda,« mi je nekoč dejal neki Japonec, in glas mu je od ponosa drhtel. Takrat je bil zame to zgolj paradoks, danes pa že razumem, da je to vsem Japoncem živa resnica. Zakaj slehernl dan opazujem, kako se ljudje ob velikem mostu, ki drži v palačo, ponižno tjakaj priklanjajo, kjer se iznad javorov svetlikajo zelenkaste strehe. Stražniki in straže stoje nebrižno zraven, tako nebrižno, kakor se ozira cerkovnik, da vidi, ali je vse v redu. In ljudje zro proti palači, pritiskajo roke na prsi in se globoko priklanjajo, globoko, skoraj do tal. Sprehajalci se priklanjajo, in šolarčki tudi, nič manj gospodinje, ki gredo po svojih opravkih, vsaka družina, ki si je prišla mesto ogledat, kmetje, ki so se pravkar pripeljali z vlakom, vojaki, najsi so na dopustu, najsi gredo jutri na bojišče.

In prav v teh aprilskih dneh spreletava te ljudi še globlje pobožna vdanost, zakaj črešnje so v cvetju in gorijo s svojo rožnato peno na gredicah pred božjo palačo.

(»Frankfurter Zeitung«)

Ljubezen ŠPANSKEGA ČASTNIKA

IZ FRANCOSCINE PREVEDLA K. N.

4. nadaljevanje

Margarita se je razumevajoče nasmehnila: »Prav, prav, señor. Razumem, da si želite biti sami s svojo mlado ženo. Menda ni lepšega na svetu, kakor je poročna noč dveh zaljubljencev... Oh, še danes se spomnim, kako je bilo, ko sem se jaz poročila... Moj Pablo — Bog mu daj nebesa! — me je hotel kar na rokah nositi!...«

Orana je bila na trnju. Moreno je opazil njeno zadrego. Hitro je dejal Margariti:

»Že prav, Margarita, o tem boste lahko jutri pripovedovali. Zdaj pa pojdite in se kmalu vrnite s sadjem in slaščicami!«

Komaj nekaj minut je minilo, že je prinesla Margarita ogromen pladenj južnega sadja. Nasičena oranžna barva pomaranč se je slikovito odražala od višnjevega grozdja in se zlivala s svežo rdečico granatnih jabolk in zlatorumenimi indijskimi citronami.

»Prinesla sem vse, kar sem našla na vrtu,« se je opravičevala Margarita, prepričana, da bi se za poročno gostijo spodobilo še kaj imenitnejšega. »V mesto zadnji čas niso pripeljali živil, toda naš vrt nam še zmerom daje dovolj sadja, ne meneč se za bombe, ki frče okrog njega.«

Videč, da gospodar ni posebno navdušen za njeno modrovanje, se je vrla žena naposled poslovila, želeč mladima zakoncema prijetno poročno noč.

Moreno je slutil, da utegne prisluškovati, zato je glasno velel Orani: »Prisedi, ljubica moja. Pijva in jejva na najino ljubezen!«

Orana je vstala kakor v sanjah. Odkar je bila v sobi sama s tem tujim človekom, jo je bilo strah.

Mladi častnik jo je skušal pomiriti, kolikor se je dalo: »Pridi,« je govoril z glasom, ki je potrjeval njegovo mirno vest glede vsega, kar je storil dotlej,« poskusiva najini skromni večerji vliti nekaj razkošja. Mislila bova, da jeva najizbranejše jedi na svetu. Želite nekoliko ribe, señora? Nekoliko riža?«

Ne da bi bil počakal njenega odgovora, je vzel najboljši kos polenovke in ga previdno položil na njen krožnik. Potem je priložil k ribi še nekaj žlic riža.

Orana ga je začudeno gledala. Ni mogla prav razumeti, da ji ta tujec, zdaj ko je sam z njo, ničesar noče, da ne izrablja priložnosti. Torej jo je rešil le zaradi nje same?

Moreno ni razumel, zakaj Orana tako trdovratno strmi v krožnik in se ne pritakne jedi.

»Ali ne boste jedli?« je vprašal začudeno.

Njene velike oči, vlažne od solz, so se hvaležno uprle vanj. »Zelo dobri ste, señor.«

»Jaz? Dober?« Prešerno se je zasmejal, hoteč skriti svoje ganotje. »Nikar ne pretiravajte! Zelo dražljivo je rešiti življenje lepi ženski. To pot sem si lahko prvič privoščil takšno razkošje. Kakor vidite, sem s tem zadel terno. Vi, mala moja, boste moj talisman!« Pogladil jo je po licu in jo nežno pogledal. »Kadar bo... v nevarnosti, ninа moja, bom mislil na vas. In nosil bom vaše ljubo ime v svojem srcu, kakor nosimo v gumbnici dragoceno cvetlico.«

Vnovič je napolnil njen krožnik z rižem in ribo. »Le podprite se, francosko dekletce! Moja zvezda vodnica! Vprašal bi vas še rad...«

Orana se je zdrznila. Njegovo govorjenje je njen strah in njeno pozornost nekako uspavalo, zato so ji bila vprašanja odveč. Rajši bi kar v neskončnost poslušala enolični, pomirjujoč glas svojega moža.

»Vprašal bi vas rad,« je nadaljeval, ne da bi bil opazil zadrego svoje sosede. »ali boste čez nekaj dni ali nekaj tednov, tam na Francoskem, daleč od mene, pri svojih ljudeh in v svoji domovini, kdaj pomislili na skromnega španskega caballera, ki vas je rešil? Morda mu bo to prineslo srečo.«

Prenehal je, kajti čudno ganotje mu je stisnilo grlo. Nekaj trenutkov nato je s spremenjenim glasom dejal: »Jejte vendar, jejte, señora! Rekel bi, da ste kakor Lotova žena, tako leseno sedite za mizo. Morate se podpreti, da boste jutri, ko mene ne bo več, dovolj močni!«

»Ali boste zgodaj odšli, señor?«

»Da, kar dovolj zgodaj. Ob zori. Toda nikar ne misliva na to! Pred seboj imava še nekaj neskrbnih ur. Ko se boste najedli, bova skupaj premislila, kaj morem storiti za vas.«

»O, da,« je vzdihnila in pričela vneto zajemati. »nikar me ne zapustite. To se pravi... Povedati vam moram, da nimam več potnega lista... Morda bo to mojo zadevo še bolj zamotalo?«

»Zakaj pa nimate te listine, tako potrebne za tujce?«

»Vzeli so mi jo neki pobalini med zračnim napadom. Ustavili so me na cesti, mi naperili samokres na prsi in mi izpraznili ročno torbico. Nisem se mogla upirati. Na srečo so mi pustili nekaj drugih listin, ki sem jih imela v plaščnem žepu. To so listine, ki ste jih videli pred nekaj urami.«

»Komaj sem jih utegnil površno pogledati. Ali mi jih pokažete še enkrat señora? Rad bi tudi uradno poznal svojo ženo.«

Hitro je preletel z očmi listine, ki mu jih je poslušno izročila. Nato je potegnil iz žepa majhno zapisnico in iztrgal iz nje listič papirja. Napisal je nanj nekaj vrstic. Potlej je dejal energično, z glasom, vajenim zapovedovanja, toda tiho, da ga je mogla slišati samo Orana:

»Dobro bi bilo, da si zapišete in shranite moje ime in moj naslov. Preden odrinem na fronto, moram skočiti še k Maquedu, prvemu mestnemu komisarju. Priskrbel vam bom prepustnico čez mejo, kajti zaradi izgube potnega lista bi utegnili imeti spet sitnosti.«

»Najbrže res.«

»Torej stopil bom h komisarju. Vam bom pa jutri zjutraj poslal Perrena, svojega dobrega znanca. Za vsak primer sem vam napisal njegov naslov. Tukajle je. On bo poskrbel, da se vam ne bo nič hudega zgodilo. Upam, da boste še ujeli parnik, ki bo odplul v osem in štiridesetih urah.«

Nekaj časa je vladala v sobi tišina. Potem je letalec nekoliko v zadregi dejal:

»Zdaj pa, señora, morava, hočeš nočeš, igrati vlogi nežnih, mladih zaljubljencev, da naju kdo ne preseneti. Na vas je vrsta, da pričnete svojo vlogo,« je pristavil s senčico porogljivosti.

Orana, nekoliko potolažena, se je lahno nasmehnila. In ta ljubeznivi nasmeh je mlademu častniku pognal vso kri v glavo.

Torej se je le otajala, señora!

Moreno je bil prepričan, da bi bil čas njegov zaveznik. Glavo bi stavil, da bi v nekaj mesecih pridobil popolno zaupanje teh velikih, nezaupnih sinjih oči. Zdaj mu ni kazalo drugega, kakor sprijazniti se z usodo in zadovoljiti se s to prvo nežno spodbudo.

Če ga bo Bog pustil živeti, kdo ve, kaj se bo zgodilo pozneje... v daljnji, daljnji bodočnosti? Misel na srečno, mirno bodočnost s takšno ženo ob strani ga je spravila v dobro voljo. Prelepa se mu je zdela ta misel, da bi se kdaj uresničila...

*

»Zdaj, ko sva se nekoliko podprla,« je dejal Moreno, »moram po opravkih, da vam priskrbim vse potrebno za vašo varnost. Menda vam ne bo neprijetno, če vas pustim samo v tej sobi?«

»Tukaj me boste pustili, pri vas?« je začudeno vprašala Orana. Misel, da je ne sili s seboj, jo je kar nekam pomirila.

»Da. Mislim, da se za mojo ženo pač spodobi, da ostane v moji sobi?«

Ta dvojni poudarek lastnine: »mojo ženo« in »v moji sobi«, jo je spet zmedel. Plašno je odgovorila: »Oh, saj če sem sama, se nič ne bojim.«

Častnik se je grenko nasmehnil. »Kakor vidim, señora, si kljub vsemu, kar sem storil za vas, še nisem pridobil vašega zaupanja.«

Orana je zardela do ušes. Očitek je bil upravičen in dobro merjen. Toda ali je mogla spričo grozovitosti, ki jih je bila doživela v tem mestu, tako hitro verjeti temu tujcu, čeprav je bil še tako velikodušen? Ali je nemogoče, da bi ta človek zahteval od nje stvari, ki jih ne bi mogla izpolniti? In ali je nemogoče, da bi potlej prišel z barvo na dan in postal nasilen in surov kakor drugi?

»Oprostite mi, señor,« je zašepetala v zadregi. »Nisem nehvaležna, toda teh nekaj mesecev sem videla v Španiji toliko slabega, da ne znam več točno ločiti dobro od slabega.«

»Prav hvaležen sem vam za to pojasnilo,« je na videz veselo, v resnici pa nekam grenko dejal Moreno.

»Oh, señor, nisem vas hotela žaliti! Davi sem pač doživela tako strašno preizkušnjo... Potem ste prišli vi...«

Živahno jo je prekinil: »Menda sem za vas vseeno nekoliko manj strašen kakor pijani vojaki iz hotela ‚Colon'?«

Stresla se je ob njegovih porogljivih besedah, toda pogumno je nadaljevala: »Teh dveh stvari ne moreva primerjati, señor. Davi ste se mi zdeli kakor z neba poslan rešitelj. Rešili ste me iz rok pijanih, poživinjenih ljudi. Zdaj sem svobodna, odvisna samo od vas.«

»Kakor je odvisna žena od svojega moža.«

Nekoliko je prebledela.

»Da, da... To sem hotela reči. Kakor je odvisna prava žena od svojega moža.« V zadregi ni vedela, kaj naj bi še dejala.

Pogledal jo je in nekoliko globlje potopil svoje oči v njene. Potlej je vzdihnil in zmajal z glavo:

»Menim, da se vam, kar se mene tiče, ni treba Bog ve česa bati. Čeprav se mi je zdela še davi misel na zakon odvratna, se bom morda drevi izkazal za izvrstnega zakonskega moža.«

»Rada bi vam, señor, tudi jaz povedala svoje mnenje,« je dejala Orana prepričljivo in čvrsto. »Čeprav se zavedam, da vam dolgujem svoje življenje, bi bilo nápak, če vam bi obljubila več, kakor bi mogla izpolniti.«

»Oh!« Nekaj trenutkov je bilo vse tiho. Nato je mladi častnik skoraj porogljivo pribil:

»Vse kaže, da je torej bolje, da ničesar ne obljubite, da vam ne bi bilo treba česa žrtvovati?«

»Srečna sem, da me tako dobro razumete.«

To puščico je dobro merila. Res, popolnoma jo je razumel. Priznati

si je moral, da jo je podcenjeval. Pričakoval je več ljubeznivosti od ženske, ki ji je rešil življenje. Toda bila je ponosna, in tudi ta ponos mu je bil všeč. Toda zanesljivo se ji še sanjalo ni, koliko je sam tvegal pri tej rešitvi...

»Dosti sem si drznil na rovaš svoje slave,« je mrmraje modroval sem pri sebi. »Lahko bi me stalo glavo!«

»Kaj ste dejali, señor?« je vprašala Orana. Čeprav je govoril tiho, ji ni ušla niti besedica.

»Nič posebnega,« je menil Moreno. »Ali se spomnite tistega duhovnika, ki so ga gnali na morišče?« je vprašal, skušajoč obrniti pogovor.

Orana je nemo pokimala.

»Njegova zasluga je, da sva zvezana za vse večne čase, ne samo pred ljudmi, ampak tudi pred Bogom.«

»Da, señor.«

»Ali ste nezadovoljni?« je po kratkem molku vprašal mladi častnik.

»Priznam, obupana sem,« je odgovorila nekoliko posmehljivo.

»Obupani, zakaj?«

»Predstavljajte si, da ste ženska in v mojem položaju. Zvezana za vse življenje z nekom, ki ga sploh nisem poznala... In tudi za vas, mora biti to mučno! Premislite, zdaj ste suženj zakonskega jarma za vse večne čase...«

Moreno ni vedel, ali misli resno ali se samo šali. Zato je naspol resno, naspol v šali dejal: »Kajpak je težko nositi takšno breme, a vendar ga bom lažje nosil, če bom vedel, da ničesar ne obžalujete.«

»Da, hm... prav za prav...« Bila je v takšni zadregi, da se mu je zasmilila. »Usoda je res neusmiljena... Morda bo bodočnost prinesla kaj boljšega.«

»Vaša bodočnost naj vas ne skrbi, señora.«

»Na kaj namigavate, señor?«

»Jutri odrinem na Balearsko otočje. Protiletalski topovi so tamkaj prav gosto posejani. Kakor sem vam že dejal, je dokaj možnosti, da boste prav kmalu mlada, srčkana vdova.«

Ni takoj odgovorila. Takšno govorjenje jo je skoraj žalilo. Prava žena bi pač le z žalostjo pomislila na te ‚možnosti'...

»Mislim, da ne smeva gledati najine ločitve s te strani,« je dejala po kratkem premisleku. »Kot prava zakonska žena moram želeti, da bi se vrnili s fronte živi in zdravi.«

Zagoreli letalčev obraz je zalila temna rdečica: »Morate? Dolžnost vam torej narekuje to željo, señora?«

»Dolžnost pokorne zakonske žene,« je skromno odgovorila.

»Prav rad vas osvobodim te dolžnosti,« je tedaj živo, razdražljivo vzkliknil Moreno. »Naj se zgodi vse tako, kakor je odločila Usoda!«

Vstal je, ponosno dvignjene glave, nekoliko bled, toda žarečih oči.

»Kar se mene tiče,« je trdo dejal, »bom ravnal tako, kakor da vas ne bom nikoli več videl. Vem samo, da vas hočem rešiti iz nevarnosti, ki so vam grozile in vam še groze v tem mestu. Ne bom miren prej, dokler ne bom vedel, da ste na varnem, daleč od teh grozot.«

»Zelo dobri ste, señor. Ne vem, kako naj bi se vam zahvalila.«

»Nikar,« je dejal še bolj suho kakor poprej, »nočem, da bi mi bili hvaležni. Saj nisem storil tega zaradi vas... Storil sem samo v lastno zadoščenje, bodite prepričani o tem!«

Začudeno ga je pogledala. Dotlej ga še ni videla tako razburjenega, niti tedaj ne, ko jo je reševal iz rok surovih miličnikov. Zaslutila je, da ga je z nečim užalila. Ni maral njene hvaležnosti... Morda ni znala prav povedati, kako žal bi ji bilo, če bi se mu na fronti kaj pripetilo.

Smešna je bila, omenjajoč svoje zakonske dolžnosti. Res, prav nespretno se je izrazila. Hkrati je pa čutila, da je neizmerno težko zaupno govoriti s človekom, ki ga poznaš komaj nekaj ur. Kaj naj bi mu dejala, če ne sme izreči besed kakor ‚hvaležnost' in ‚dolžnost'?

Vse te stvari so se ji podile po glavi, med tem ko je Moreno stopil k umivalniku, da bi se umil.

Brisajoč si roke, se je obrnil k njej. Opazila je, da jo še zmerom mrko gleda. Bila je dobrega srca, zato si je začela beliti glavo, kako bi mu dala razumeti, da bi ji bilo zelo neljubo, če bi se razšla v jezi... V teh nekaj mesecih, ki jih je preživela v Španiji, je imela tako malo pravih prijateljev. Misel, da bo izgubila tega edinega, jo je nehote zabolela.

Odprla je svojo ročno torbico in nekoliko pobrskala po njej. Čisto na dnu je otipala nekaj drobnega. Bila je zlata svetinjica lurške Matere božje.

»Ali dovolite, da vam podarim ta spominek, señor?« je plaho vprašala. »Naj vas Mati božja varuje v nevarnosti! Vem, da ni nikakšna dragocenost, toda kot spomin vam bo morda vseeno ljuba.«

Presenečen ob tej nenadni spremembi mlade žene jo je mladi letalec debelo pogledal.

»Verjemite moji iskrenosti, gospod,« je pristavila in zardela, misleč, da tehta njene besede. »Bilo bi mi res žal, če bi se vam kaj zgodilo.«

»Torej jo sprejmem,« je kratko dejal Moreno, vzel svetinjico in jo vtaknil v telovniški žep. Njegove oči so se za trenutek ljubeče pomudile na njenem obrazu.

Nato si je oblekel suknjič in si opasal pas. Zapenjajoč si ovratnik, je opazil prstan, ki je blestel na njegovem mezincu.

Snel ga je s prsta in ji ga ponudil: »Premišljeval sem, kakšen spominek bi vam podaril na današnji dan, ko ste — tako slučajno — postali moja žena. Mislim, da bo ta prstan posebno primeren za ta namen. Kakor vidim, nimate nobenega, bo pa ta toliko bolje držal...«

»Oh, nikar! Ta prstan je vse preveč dragocen,« je zajecljala v zadregi Orana in zardela do ušes.

»Njegova vrednost je samo simbolna,« je dejal letalec. »Dragocen družinski spomin je. In če ga podarim svoji ženi v okras, pač ne bom žalil tega spomina.«

Nežno je prijel Orano za roko in ji skušal natakniti prstan na prstanec. Bil je kakor umerjen zanjo. Oba sta se zasmejala, videč, koliko drobnejši so njeni prsti od njegovih.

Orana je pazljivo ogledovala dragoceno darilo. Snela ga je s prsta in si ga ogledala od vseh strani. Precej debeli obroček je bil umetniško izrezljan. Bilo je videti, kakor da bi bil spleten iz treh zlatih pramenov. Ti prameni so se stikali in oklepali nenavadno velik in čist temno vijoličast ametist. Na notranji strani prstana je prebrala: Siempre fidele[1].

»Izredno lepo starinsko delo,« je strokovnjaško dejala Orana.

»Da, da,« je nekam raztreseno odgovoril Moreno. »Precej težak je za nežno žensko roko, zato ne zahtevam, da bi ga zmerom nosili. Prosil bi vas pa, da bi ga imeli na roki nocoj in jutri, potlej boste tako lahko nosili domače dragulje.«

Ni odgovorila, ampak nepremično ogledovala okrašeni prstanec. Mehki sijaj ametista se je čudovito odražal od nežne beline njenih rok. Toda njene misli so bile daleč od občudovanja te lepote. Mudile so se pri njem, ki ji je ta prstan podaril. Čeprav ji je očital, da mu ne zaupa, pač ni slutil, da je v njenih očeh eden tistih viteških Špancev, ki jih opisujejo španski pisatelji v toliko romanih in novelah.

»Ven moram,« je dejal in na lepem presekal skrivnostno tišino, ki je za trenutek zbližala njuni duši. »Moram po opravkih. Vi boste ostali tukaj, kakor sva se domenila.«

»Da, señor.«

Hudomušno jo je pogledal: »Vrnil se bom kmalu, da bom noč preživel z vami.«

»Z menoj?« je zajecljala.

Moreno je planil v prešeren, mladeniški smeh. Zabaval se je ob strahu tega nedolžnega bitja, ki ga je malone za ceno lastnega življenja rešil iz smrtne nevarnosti.

Celo nekako ugodno mu je bilo pri srcu ob misli, da lahko nekoliko podraži njeno žensko sramežljivost, sklicujoč se na to, da je njegova žena in da pač ne more nihče na svetu tega spremeniti.

Kdo bi mogel vedeti, kakšna kri polje po žilah ljudi, rojenih v deželi, ki je imela v svoji burni zgodovini največ revolucij in vojn, v deželi, kjer je bikoborba najljubša narodna igra in kjer velja ljubezensko maščevanje za upravičeno čednost? Če Španka ljubi in če je v ljubezni razočarana, potlej njena osveta ne pozna zaprek. Njeno maščevanje zasleduje nezvestega, dokler ga ne doseže. Španci so podobni svojim družinam. V ljubezni so ognjeviti in strastni, toda čeprav še tako zaljubljeni, ohranijo svoj ponos v še tako kočljivih trenutkih in se pogosto rajši predajo porogljivosti kakor nežnosti. Marsikateri zaljubljen Španec skuša skriti svojo neuslišano ljubezen pod krinko porogljivosti...

[1] Zmerom zvest.

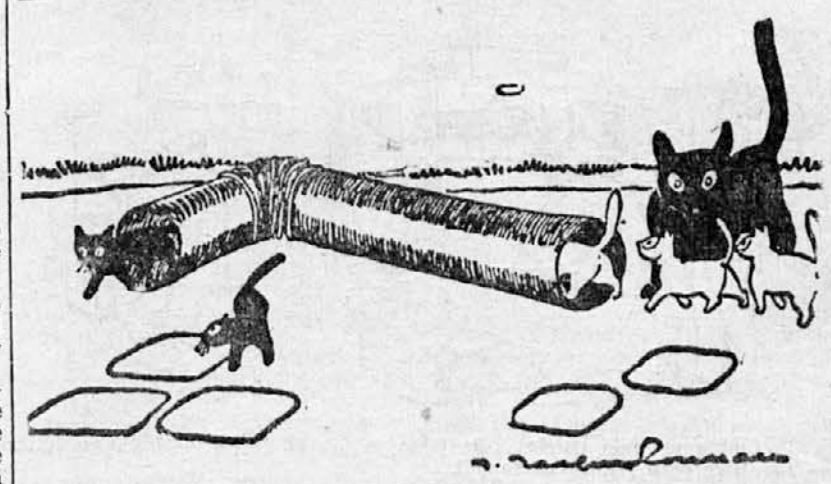

Zatemnitev v kraljestvu belih mačk.

(»Ric et Rac«)

Posebno pazite, kaj bolnik pije! Če Vam je le mogoče, dajte mu za zdravje in užitek čim češče najboljšo **mineralno vodo**

ono zrdečimi srci

Če sami bolehate ali se ne počutite dobro, zahtevajte naš brezplačni prospekt v katerem imate mnogo koristnih navodil o zdravju.

Uprava Radenskega zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

S Smolejem po Finski

Nadaljevanje z 9. strani

skem okrog 30.000 jezer, ki se spajajo drugo v drugega. Z ličnimi čolnikanadci in kajaki lahko Finci preveslajo svojo domovino s skrajnega juga na skrajni sever, ne da bi jim bilo treba čoln dvigniti iz vode. Srečen športni narod! Poleti veslajo, pozimi se pa smučajo po neskončni valoviti pokrajini, čez zamrzla jezera, med temnimi iglastimi in nežnimi brezovimi gozdovi. Lesa je mnogo, zato lesna industrija posebno cvete. Tovarn nisem mnogo videl, zato pa več ogromnih lesnih žag.

»Sauna« — skrivnost finskega športnega uspeha

Morda ste že kdaj kaj slišali ali brali o sloviti finski kopeli »sauni«? Preizkusil sem jo na lastni koži in ni mi žal. Najprej naj povem, da ga ni v vsej Finski kraja, ki ne bi imel »saune«. V majhnih vaseh so saune lesene ali pletene, v Helsinkiju in večjih mestih so pa zidane saune, toda v načelu popolnoma podobne primitivnim vaškim saunam.

V sauni se koplješ, bičaš, masiraš in miliš, predvsem pa pariš z neznosno vročo paro. V helsinški sauni me je sprejel »saunapäälliköt«, t. j. ravnatelj saune. Peljal me je v eno izmed mnogih kabin. V njej je divan in nekaj obešalnikov. Slekel sem se do nagega in odšel v pravo sauno. To je majhna, a precej visoka soba. Že pri vratih te sprejme strašna vročina. Ob steni te sobe so tri velike police, druga nad drugo, nekako tako kakor postelje v ladjah. Pod temi policami je peč.

Nekoliko me je presenetilo, da me je v sauni sprejela — ženska. Velela mi je, naj si izberem polico. Čim višjo polico si izbereš, tem huje se pariš, kajti para se dviga pod strop. Vročina je neznosna. Zapira ti sapo, da komaj dihaš Toda vzdržal sem, kajpak na najnižji polici. Edino Finci — in kakor so mi pozneje povedali, tudi Laponci — vzdrže vročino na najvišji polici saune.

Komaj sem se nekoliko zavedel, mi je ženska ponudila brezovo metlico. Zbičal sem se — čisto nalahno — po vsem životu, da sem kar čutil, kako mi je kri pričela hitreje plati po žilah. Nato moraš v kad s srednje toplo kopeljo. Ko se malo ohladiš, pa ležeš na klop ob kadi, nežne ženske roke te namilijo — takšna je tu navada — in ko si ves bel od milnice, te prično polivati z vedri vode, in sicer najprej s toplo, potlej pa s hladnejšo in naposled z mrzlo vodo, dokler nisi popolnoma čist. Še kratka masaža in lahko se rdeč ko kuhan rak, pa prožen kakor gumi in lahak kakor žoga vrneš v kabino, se oblečeš, ležeš na divan in naročiš masla, »maita« in sadja.

Takšna je mestna sauna.

V vaških saunah seveda nekaj udobja odpade, toda parjenje, miljenje in masaža ostanejo. V Lahtiju sem videl Fince, ki so po snegu in pri — 10° C bosi in le lahno oblečeni odhajali iz saune v svoje hiše. Tako so utrjeni, da jim velika razlika v toploti nič ne škoduje.

Pripomnim naj, da pripisujejo prav tej finski kopeli velik delež pri mnogoštevilnih finskih športnih uspehih. Sauna namreč človeško telo ohrani dolgo let tako prožno, da je kos še tako hudim naporom.

Finska žena

Ideal finske žene je poklic, toda ne samo poklic uradnice, zato je finska žena vse premnogostranska. Ženske srečaš v vseh mogočih poklicih. Vozijo tramvaje in taksije, so sprevodnice v avtobusih in maserke po saunah. Razen tega, da so uradnice v vseh mogočih uradih, jih srečaš tudi kot — brivke. Brivke, ne frizerke. Na Finskem te v brivnici namili in obrije ženska. Nekdo med finskimi znanci mi je dejal, da imajo Finci brivke zato rajši od brivcev, ker so hitrejše in imajo nežnejše roke.

Nenavadno veselje finske žene do raznih poklicev ima pa tudi svojo senčno stran. Ker se žena preveč posveča poklicu, ima premalo smisla in časa za družino. Število porodov na Finskem stalno nazaduje, čeprav ga zadnji čas skušajo s spretno propagando dvigniti. Razen tega se zdi, da imajo finske družine premalo otrok. Največ je družin z enim otrokom ali dvema.

Finska žena je skromna po svoji zunanjosti. Ne rdeči si ustnic in lic, kvečjemu da se nekoliko napudra. Oblači se praktično in ne slepo po modi. Imel sem priložnost govoriti z neko mlado finsko gospo, ki se je bila pravkar vrnila s potovanja po Evropi.

»Francoska moda je strašna,« mi je dejala. »Pri nas bi se zgražali, če bi se ženska tako načičkala.«

Utegnila je prav imeti. Naravni, otroško preprosti finski ženi in dekletu se njena preprosta športna obleka najbolj poda. Na pogled je finski ženski svet čeden, ljubek, a ne lep. Videl sem sicer nekaj izredno lepih žen tuje, mongolske lepote. Toda to so izjeme. Skoraj vse Finčanke so svetlolaske ali rdečelaske z odkritimi, sinjimi očmi.

Kultura naroda, kjer ni nepismenih

Finci niso slavni po svetu samo po svojih športnih uspehih, temveč tudi po svoji visoki kulturi sploh. Finec je resen, delaven človek. Delo pojmuje kot šport in dela vztrajno in po določenem načrtu. Važno je finsko pojmovanje vrednot. Vztrajno delo, kronano z uspehom, jim je več vredno kakor pa nenadni, bleščeči uspehi, ki so skoraj vselej sad ugodnih okoliščin ali izredne nadarjenosti.

Finska je dežela poštenjakov. Čeprav se ne zanimaš za te stvari, te včasih same dregnejo v oči. V taksiju slučajno nimaš drobiža in ti šofer ne more menjati; čeprav vidi, da si tujec, ti dobrodušno reče: »Stojim na tistem in tistem vogalu, boste že še plačali.« Še tako drage smuči lahko brez skrbi pustiš kar na cesti, če stopiš v trgovino ali kavarno. Pozimi, ko se smuča staro in mlado, stoji pred trgovinami neštetо navadnih, pa tudi dragih smuči in palic, a nihče nikoli nobenih ne »zamenja«. Finska je edina evropska država, ki v redu vrača Ameriki svoje vojne dolgove. Vračajoč se s Finske, sem bil prav zadovoljen, da sem pobliže spoznal deželo, ki se po pravici imenuje kulturna poslanka severnih narodov. **Franc Smolej.**

Pred 25 leti...

Kronološki pregled dogodkov po sarajevskem atentatu

Po podatkih iz diplomatskih arhivov

Nadaljevanje

20. oktobra

Krajevni nemški uspehi v Flandriji

21. oktobra

Nemci zaman napadajo Dixmude (Belgija). Konec bitke za Varšavo. Nemci se umaknejo.

23. oktobra

Nemci se umaknejo izpred Ivangoroda.

24. oktobra

Nov ogorčen nemški napad na Dixmude se izjalovi

25. oktobra

Nemci prekoračijo reko Yser v Flandriji. Dixmude se še zmerom obupno brani.

26. oktobra

Čedalje hujši pritisk nemške ofenzive v Flandriji.

27. oktobra

Začetek bitke pri Ypresu (27. okt—4. nov.)

28. oktobra

Rusi dobe nazaj Lodž.

29. oktobra

Nemško-turške križarke »Goeben«, »Breslau« in »Hamidieh« obstreljujejo Sebastopol in Novorosijsk. To pomeni vstop Turčije v vojno na strani Avstrije in Nemčije. Zavezniški poslaniki v Carigradu zahtevajo potne liste (30. oktobra).

Konec sarajevskega procesa (12.—29. okt.). Obsodba Gavrila Principa in 24 soobtožencev.

30. oktobra

Siloviti nemški napadi na Ypres.

31. oktobra

Rusi spet osvoje Černovice. Ruske čete na Poljskem prodro do pruskih mej.

V Italiji: odstop Salandrove vlade.

1. novembra

Nemci se umaknejo v Vzhodni Prusiji.

Perzija izjavi kljub turškemu pritisku, da bo ostala nevtralna.

Dalje prihodnjič

Zakaj ni več „Našega kotička"

Naši bralci so zanesljivo že sami opazili, da je rubrika »Naš kotiček« v poslednjih številkah našega lista izostala. Spodobi se, da ta izostanek tudi opravičimo. »Naš kotiček« je rubrika, ki ni vezana na čas. Na čas je pa vezanih toliko drugih, vse bolj perečih dogodkov, ki jih kot vestni kronisti nismo mogli izpustiti in so morali v prav to ali v prav ono številko. Rubrike »Naš kotiček« nismo ukinili, pač pa odložili za pozneje. Pripomniti moramo tudi, da so prispevki naših bralcev postajali manj zanimivi in da niso bili vsi zreli za tisk. Pošiljajte nam samo res dobre, resne in zanimive sestavke, potlej bomo za prispevke v »Našem kotičku« že še našli kakšen kotiček.

Uredništvo »Družinskega tednika«.

Radio Ljubljana od 25. X. do 1. XI. 1939.

ČETRTEK 26. OKTOBRA

7.00: Plošče **7.15:** Napovedi, poročila **7.30:** Plošče **12.00:** Plošče **12.30:** Poročila, objave **13.00:** Napovedi **13.02:** Veseli godci **14.00:** Poročila **18.00:** Radostni zvoki **18.40:** Slovenščina za Slovence **19.00:** Napovedi, poročila **19.20:** Nac. ura **19.40:** Objave **19.50:** Deset minut zabave **20.00:** Ruski sekstet **20.45:** Reproduciran koncert simfonične glasbe **22.00:** Napovedi, poročila **22.15:** Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

PETEK 27. OKTOBRA

7.00: Plošče **7.15:** Napovedi, poročila **7.30:** Plošče **11.00:** Šolska ura **12.00:** Plošče **12.30:** Poročila, objave **13.00:** Napovedi **13.02:** Opoldanski koncert Radijskega orkestra **14.00:** Poročila **18.00:** Ženska ura **18.20:** Plošče **18.40:** Francoščina **19.00:** Napovedi, poročila **19.20:** Nac. ura **19.40:** Objave **19.50:** Zanimivosti **20.00:** Koncert **21.15:** O sonatah: predava g. Srečko Kopore **22.00:** Napovedi, poročila **22.15:** Plošče. Konec ob 23. uri.

SOBOTA 28. OKTOBRA

7.00: Plošče **7.15:** Napovedi, poročila **7.30:** Plošče **12.00:** Plošče **12.30:** Poročila, objave **13.00:** Napovedi **13.02:** Plošče **14.00:** Poročila **17.00:** Otroška ura **17.50:** Pregled sporeda **18.00:** Radijski orkester **18.40:** Ali naj varčujemo? **19.00:** Napovedi, poročila **19.20:** Nac. ura **19.40:** Objave **20.00:** O zunanji politiki **20.30:** Za konec meseca — pisan variete s šalami, godbo in petjem **22.00:** Napovedi, poročila **22.15:** Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

NEDELJA 29. OKTOBRA

8.00: Šramel »Štirje fantje« **9.00:** Napovedi, poročila **9.15:** Plošče **9.45:** Verski govor **10.00:** Prenos cerkvene glasbe iz stolnice **11.00:** Plošče **11.30:** Koncert **13.00:** Napovedi, objave **13.20:** Solistični koncert **17.00:** Kmet. ura **17.30:** Domač koncert **19.00:** Napovedi, poročila **19.20:** Nac. ura **19.40:** Objave **20.00:** Plošče **20.30:** Vijolinski koncert **21.15:** Plošče **22.00:** Napovedi, poročila **22.15:** V oddih igra Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

PONEDELJEK 30. OKTOBRA

7.00: Plošče **7.15:** Napovedi, poročila **7.30:** Plošče **12.00:** Plošče **12.30:** Poročila, objave **13.00:** Napovedi **13.02:** Opoldanski koncert Radijskega orkestra **14.00:** Poročila **18.00:** Zdravstvo (higiena) mladostne dobe **18.20:** Debussy: Morje, simf. suita **18.40:** Naša posest na Jadranu **19.00:** Napovedi, poročila **19.20:** Nac. ura **19.40:** Objave **19.50:** Zanimivosti **20.00:** Koncert Radijskega orkestra **21.15:** Trio za flavto, gosli in čelo **22.00:** Napovedi, poročila, **22.15:** Plošče. Konec ob 23. uri.

TOREK 31. OKTOBRA

7.00: Plošče **7.15:** Napovedi, poročila **7.30:** Plošče **11.00:** Šolska ura **12.00:** Plošče **12.30:** Poročila, objave **13.00:** Napovedi **13.02:** Opoldanski koncert Radijskega orkestra **14.00:** Poročila **18.00:** Plošče **18.40:** Ideja stvarstva **19.00:** Napovedi, poročila **19.20:** Nac. ura **19.40:** Objave **19.50:** Deset minut zabave **20.00:** Plošče **20.30:** Prenos iz Beograda **21.30:** Plošče **22.00:** Napovedi, poročila **22.15:** Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

SREDA 1. NOVEMBRA

9.00: Napovedi, poročila **9.15:** Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve **10.30:** Verski govor **10.45:** Plošče **11.30:** Prazničnі koncert Radijskega orkestra **13.00:** Napovedi **13.02:** Tercet sester Stritarjevih ob spremljevanju harmonija **13.50:** Godalni kvartet za flavto, violino, violo in čelo **19.00:** Napovedi, poročila **19.20:** Nac. ura **19.40:** Plošče **19.50:** Uvod v prenos **20.00:** Prenos iz ljubljanske opere. Konec ob 23. uri.

Čudna so pota usode... Iz jame je človek prišel in zdaj, po toliko tisočletjih, se spet vrača v jamo — zavetišče pred letalskimi napadi. (»Match«, Pariz)

Obleke, perilo, vetrni suknjiči, dežni plašči, trenčkoti in vsa praktična oblačila, nudi v največji izberi, najceneje

Presker

Ljubljana, Sv. Petra c. 14

MOŠKI

Pri spolni nesposobnosti. Pri spolni slabosti poskusite hormonske pilule

„HORMO-SEKS"

Dobivajo se v vseh lekarnah. — 30 pilul din 84·—, 100 pilul din 217·—, 300 pilul din 560·— Po pošti diskretno razpošilja

lekarna BAHOVEC LJUBLJANA

Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij „VIS-VIT", Zagreb, Langov trg 3. Ogl. reg. S. br. 5846-39

FR. P. ZAJEC

IZPRAŠAN OPTIK IN URAR

LJUBLJANA, sedaj **Stritarjeva ul. 6** pri frančiškanskem mostu

Vsakovrstna očala, daljnogledi, toplomeri, barometr., hygrometri, itd. Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine. Samo kvalitetna optika Cenik brezplačno

Premog — koks

drva — oglje — likalit

dobite po zmernih cenah pri

RESMAN LOJZE, Ljubljana

Cesta 29. oktobra (Rimska) št. 21

Telefon 33-53

Izdaja za konsorcij »Družinskega tednika« K. Bratuša, novinar; odgovarja Hugo Kern, novinar; tiska tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani; za tiskarno odgovarja O. Mihalek — vsi v Ljubljani.